

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BĚŽNÁ MLUVA V SUCHDOLE NAD LUŽNICÍ VE TŘECH GENERACÍCH

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Balík, Ph.D.

Autorka práce: Lucie Kreklová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 4.

2015

ANOTACE

Běžná mluva v Suchdole nad Lužnicí ve třech generacích

Cílem této dialektologické bakalářské práce bylo zjistit, zda a jaké charakteristické rysy se objevují v běžné mluvě rodilých mluvčích v Suchdole nad Lužnicí. Byl proveden stručný popis jihozápadočeského nářečí, jeho obecné rozdělení a konkrétní charakteristika dané oblasti. V praktické části se bakalantka zaměřila na výzkum místní mluvy v rámci tří generací.

ANNOTATION

Specific language in region Suchdol nad Lužnicí in three generations

The aim of my dialectological bachelor's thesis was to find out if and which characteristic features are appearing in the everyday speech of native speakers in Suchdol nad Lužnicí. In a brief way it described the specifics and general distribution of the south-west bohemian dialect. The practical part focused on the observation of local language in the context of three generations.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 6. 5. 2015

PODĚKOVÁNÍ

Především bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce panu PhDr. Štěpánu Balíkovi, Ph.D., za odborné vedení a užitečné rady, které mi poskytl. Dále děkuji své rodině a svému partnerovi za bezmeznou podporu při studiu. V neposlední řadě patří můj dík i všem respondentům, kteří byli ochotní poskytnout mi rozhovor. Umožnili mi tím získat cenný materiál pro moji práci.

Obsah

ÚVOD.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
Suchdol nad Lužnicí – obecné informace a historický exkurz	10
Charakteristika jihozápadočeské nářeční podskupiny	12
Dříve a nyní.....	12
Jihozápadočeská nářečí	12
Okruh nářečí jihočeských.....	14
Doudlebsko.....	15
Vývoj nářečních jevů v jihočeském regionu.....	16
II. VÝZKUMNÁ ČÁST	20
Úvod.....	21
Metody práce	23
Fáze přípravná	23
Fáze realizační.....	23
Fáze analytická.....	24
Nejstarší generace	26
Úvod.....	26
Hláskoslovné rysy	26
Tvaroslovné rysy.....	30
Závěr.....	32
Střední generace.....	34
Úvod.....	34
Hláskoslovné rysy	34
Tvaroslovné rysy	38
Závěr.....	40
Nejmladší generace.....	41
Úvod.....	41
Hláskoslovné rysy	41
Tvaroslovné rysy.....	47
Závěr.....	48
Závěr	50
Seznam literatury	53

III. PŘÍLOHY	55
Přepis vybraných nahrávek - nejstarší generace	56
Přepis vybraných nahrávek - střední generace.....	68
Přepis vybraných nahrávek - nejmladší generace.....	79

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zkoumat mluvu v Suchdole nad Lužnicí, ve svém rodném městě. Mluvu jsem zkoumala ve třech generacích (nejstarší, střední a nejmladší) a zaměřila se hláskoslovné a tvaroslovné rysy, které se v ní objevují.

Cílem mé práce bylo zjistit, zda a jaké charakteristické rysy se objevují v běžné mluvě rodilých mluvčích v Suchdole nad Lužnicí. Respondenty jsem rozdělila do tří kategorií podle věku (student, pracující, důchodce) a zaměřila jsem se na příslušníky své rodiny a své nejbližší, kteří svolili, že s nimi mohu provést rozhovor zaznamenaný na diktafon.

Práce je rozdělena na dva oddíly – na část teoretickou a část výzkumnou.

Teoretická část následuje hned po úvodu a opírám se v ní zejména o literaturu, kterou uvádím v kapitole Seznam literatury. V první kapitole teoretické části podávám nejprve obecné informace o městě Suchdol nad Lužnicí, o jeho poloze a historii. Zmiňuji též místní pověst a památky a zajímavosti. V další kapitole teoretické části práce se již věnuji samotné jihozápadočeské nářeční podskupině, jejímu podrobnému rozdělení a charakteristickým znakům typickým pro danou oblast. Kapitulu uzavírá pojednání doc. Marie Janečkové o vývoji nářečních jevů v jihočeském regionu.

V úvodu výzkumné části uvádím, s kým a za jakých podmínek jsem pořídila nahrávky. Dále pokračuji kapitolou o metodách práce a poté se již zabývám analýzou textů (přepisů nahrávek), které jsem pořídila při rozhovorech s vybranými respondenty. Přepsané rozhovory jsem roztřídila podle věku do tří věkových kategorií. První kategorii tvoří nejstarší generace (důchodci), druhou kategorii tvoří střední generace (pracující) a třetí kategorii tvoří nejmladší generace (studenti). Ze získaného materiálu jsem zjišťovala, zda se v řeči objevují jevy příznačné pro tuto nářeční oblast či nikoliv a výsledky jsem shrnula v závěru práce.

Součástí této práce jsou textové přílohy přesně zachycující nahranou mluvu respondentů a CD se zvukovým záznamem rozhovorů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Suchdol nad Lužnicí – obecné informace a historický exkurz

V této kapitole charakterizují své rodiště, obec Suchdol nad Lužnicí, ve kterém provádím výzkum mluvy jeho rodilých obyvatel. V historii města vycházím z publikace *Paměti Vitorazska* od Vladimíra Hokra (Hokr, 2003), dále z knihy *Zázraky před jižní hranicí*, jejímž autorem je Stanislav Kroupa (Kroupa, 2005) a ze všeobecně známých údajů.

„Suchdol nad Lužnicí je rozkvétající městečko na řece Lužnici, v nadmořské výšce 470 – 490 m. n. m. Prochází jím frekventovaná silnice České Budějovice-Vídeň.“ (Hokr, 2003, s. 52) Suchdol nad Lužnicí se nachází v okrese Jindřichův Hradec v Jihočeském kraji, na půl cesty mezi Třeboní a Českými Velenicemi. Částmi obce jsou Bor, Františkov, Hrdlořezy, Klikov a Tušř. Dnes společně čítají přes čtyři tisíce obyvatel.

Suchdol nad Lužnicí se dříve nazýval pouze Suchdol a od počátků své existence byl většinou obydlen jen Čechy, což v pohraničí nebylo běžné.

„Již první soupis poddaných z roku 1363 uváděl česká jména, nejstaršími usedlíky podle něj byli: Ctibor řečený Chomút, Sván, Katuše, někdy Václavová, Macek, Ježek řečený Podsedek, Ulm, Řehoř mlynář, Ježek řečený Bruh a Ježek řečený Povrázek, Ondřej řečený Pasucha, Jakub Píštec řečený Čtvrtek, Kunelín, Bartuš a Vávra mlynářovic.“ (Hokr, 2003, s. 72–73)

Dle místní pověsti se zde ve středověku získávalo z řeky Lužnice zlato, které když se vytěžilo a vyschly tak příjmy z těžby, zůstal osadě název suchýdol (Suchdol). Jedná se však jen o pověst. Ve skutečnosti se z Lužnice netěžilo zlato, ale stříbro (již od roku 1625 v místní tavírně stříbrné rudy), jehož těžba byla později nahrazena těžbou železné rudy. Tavírna však dlouho nevydržela a byla roku 1775 předělána ve sklárnu, která zanikla až ve 30. letech 20. století. (Hokr, 2003, s. 74)

Architektonických památek nalezneme ve městě jen pomálu. Za zmínku stojí zejména kostel sv. Mikuláše, který byl založen ve 14. století. Původně byl postaven jako dvojloď, později byl přeměněn v trojloď. V 1. pol. 19. století byla postavena dnešní dominanta kostela – věž.

Další památkou je kaple sv. Jana Nepomuckého, která je vystavěna v barokním stylu a její stavbu nechal zrealizovat na vlastní náklady hostinský Jiřík Novotný v 18. století.

Nedaleko náměstí se nachází poměrně nově zrekonstruovaná budova základní a mateřské školy, ke které je přidružena jídelna, tělocvična a městská knihovna.

Pro příznivce sportu jsou zde k využití dvě fotbalová hřiště, tenisové kurty a hokejbalové hřiště, které je v zimě přeměňováno na kluziště. Suchdolem vede také cyklistická trasa. Přes léto je Suchdol hojně navštěvován vodáky a příznivci kempování. Velmi oblíbené, zvláště v horkých letních dnech, jsou místní pískovny.

V okolí Suchdola se nachází rašeliniště. Rašelina se tu těžila ještě nedávno – zhruba do 40. let 20. století.

Charakteristika jihozápadočeské nářeční podskupiny

Druhá kapitola se zaměřuje na charakteristiku základních rysů jihozápadočeské nářeční podskupiny a jednoho jejího dílčího okruhu, ke kterému Suchdol nad Lužnicí náleží. V této kapitole vycházím zejména z *Českých nářečních textů* od Arnošta Lamprechta (Lamprecht, 1976) a z *Nástinu české dialektologie* od Jaromíra Běliče (Bělič, 1972).

Dříve a nyní

Dle Františka Cuřína a jeho *Vývoje českého jazyka a dialektologie* byla většina našeho pohraničí osídlena do roku 1945 – 1946 Němci. Ti tu ale nežili vždy a po jejich odsunu se pohraniční oblasti znovu osídlily českým obyvatelstvem z vnitrozemí, a tak se v jihočeském pohraničí setkáme s novými osídlenci hlavně z nářeční oblasti jihozápadní a středočeské. (Cuřín, 1977)

Jihozápadočeská nářečí

Jihozápadočeská nářečí sousedí na severu se středočeskými nářečímí a na východě přesahují do jihozápadního cípu Moravy za Třešť, Telč a Dačice. Některé znaky jsou společné celé podskupině, jiné se liší v západní a východní části dané oblasti, proto se mluví zvláště o nářečích západočeských a nářečích jihočeských. Pro většinu jihozápadočeských nářečí jsou podle Běliče typické obzvláště tyto jevy:

- a) v případech typu *zaplaďte, aj ci* dochází k disimilaci zubnic;
- b) po ostrých sykavkách se častěji užívá výslovnosti *í* než *ej* (*cítit, sítko, vozík*);
- c) podoby místních jmen typu *Horažd'ojce* a rodinných jmen typu *Novákojc*;
- d) zachování rozdílu mezi tvary genitivu a dativu, lokálu singuláru feminina tvrdého sklonění přídavných jmen a rodových zájmen, např. *s tý druhý (strany) X na tej druhej (straně)*;
- e) u přídavných jmen přivlastňovacích typu *tatínkovo bratr, sestra; sestřino (-ino) děti* jsou nesklonné tvary;
- f) u rodových zájmen se skloněním tvrdým, např. *vo našom, f čom, vo ňom*, dochází k vyrovnání koncovky lokálu singuláru maskulina a neutra měkkého sklonění;
- g) tvar *si* v 2. osobě singuláru slovesa „být“ je ve funkci spony i osobního morfému v složených formách min. času;

- h) slovesné tvary 3. osoby plurálu mají koncovky **-í, -ají (-aji)** – např. *prosí, umí, volají* (narozdíl od obecně českého *prosej, uměj, volaj*)

Převážně jen v západních jihozápadočeských nářečích se navíc vyskytuje například:

- i) koncovka **-í** (*chlapí, sedláci, strnadí*) v nominativu (ev. i v akuzativu) plurálu substantiv rodu mužského životného;
j) koncovka **-om** v dativu plurálu substantiv maskulina a neutra, omezeněji též feminina (*chlapom, kuřatom, kravom*).

Pro jižní a východnější části jihozápadočeského nářečí je dále typické hlavně:

- k) měkčení koncové souhlásky v imperativu sloves typu **prosí** (*proš, vož, pušť, neježdi, prošte, vošte, pušte, neježděte/neježdite*).

(srov. Bělič, 1972, s. 224–225; Bogoczová, 2012, s. 62)

Mezi méně výrazné jevy, jejichž rozsah výskytu a pravidelnost směrem do středu země klesá, řadíme zejména výslovnost **l, r**, v západní části též **n, ň** s redukováným sousedním **i, í** (*mlnař, pokrvač, pjekno*), dále vyrovnání ve prospěch přehlasovaných podob v infinitivech typu **tříst, zípst**, v příč. minulém *tříš, zíblo* a také *nažil/nažel, začel, zapíl*, depalatalizaci *e* v *a* (*čalo, fčala, žabro, jahla*), dlouhé samohlásky v případech jako *kúš, plouh ..., pína, plíva, sáze*, popř. též v tvarech gen. pl. *semán, vajíc, kuřát, hláv, strán*, a naopak krátké samohlásky v infinitivech (*nest, vest, pect, sect*) atd. Rozptýlené případy s „nadměrným“ **ej, ou** jako *dřejví, přejvoz, řejbek, touň, houř, roužnout* jsou omezeny jen na ojedinělá slova. (Bělič, 1972, s. 225)

Další jevy se vyskytují v menších úsecích jihozápadočeské podskupiny, zčásti příznačné právě jen pro danou oblast, zčásti společné s jinými nářečími, třeba i značně odlehlými.

a) **Z hláskoslovných jevů** se jedná o zbytky úplné neexistence **g**, projevující se například substitucí *k* za *g* ve slovech cizího původu (*akent, brikáda, cikareta*), dále výslovnost starého i pozdějšího **l, r** s průvodním samohláskovým prvkem nebo s epentezí samohlásky (*salza/selza, umerlec/umirlec*), zbytky fonému *y* nebo stopy po něm, zbytky starého **ú** beze změny v **ou**, skupina *mj* proti většinovému *mň* za dřívější *m'* v případech

jako *mjesíc, mjesto*. Pouze pro menší úseky je příznačná kolísavá změna neznělé souhlásky ve znělou na mezislovním předělu před samohláskou či jedinečnou souhláskou, popř. před *v-* (*pázd vofce*), změny před *sč, sc, stř* v *chč, chc, chtř* (*chčestí, rohccestí, chtřecha*), a *tř* (*stř*) v *kř* (*skř*), např. *křílet, křemcha/skřemcha*, důsledné nebo časté *i-, í-* bez *j-* na počátku slova v případech jako *ít, iskra, ídlo, itrňice*). Na jednotlivá slova je omezeno *r* proti spisovnému *ř*, vyskytující se různě např. ve výrazech *horejší (i hořejší), houreski, parez, rezanka* aj. (Bělič, 1972, s. 226)

b) **Z tvaroslovných jevů** je asi nejvýraznější častý výskyt *-u* v dativu singuláru tvrdých substantiv jmen mužského životného rodu (*g doktoru*), dále míšení zájmenných tvarů *mje/mně, tě* a *mi, ti*, zčásti též *se* a *si* v genitivu, akuzativu a dativu, vyrovnání tvarů tvrdých rodových zájmen v nepřímých pádech plurálu s měkkým skloněním (*tich, tím, tíma*), tvary imperativu v 1. a 2. osobě plurálu na *-ime, -ite* u sloves, jejichž 2. osoba singuláru končí na *-i* (*pošlime, pomodlite se*). Stejně jako v sousedních středočeských a jihovýchodočeských nářečích je zde v 2. osobě singularu slovesa „být“ jako slovesa významového a ve funkci spony tvar *seš*, ve funkci osobního morfému ve složených formách minulého času pak *-s*. (Bělič, 1972, s. 226)

Nejvíce zvláštních znaků najdeme při okrajích starého osídlení (na Manětínsku a západně od Plzně, dále v bývalém národnostním ostrůvku stříbrském, na Horšovskotýnsku a Domažlicku, na Prachaticku a jižně od Českých Budějovic, kromě toho také v třešťsko-dačickém úseku na pomezí přechodové podskupiny jihovýchodočeské. Pro všechny tyto úseky jsou vyjma jevů, které jsou společné, příznačné např. zbytky *l* nebo stopy po něm, stopy po starých měkkých retnicích nejen před *býv. ě*, ale i před *i, í* (*pjivo, babjička*), v prachatickém úseku se vyskytují podoby infinitivu na *-t'/-t'i* (*nest', pect', nest'i, pect'i*), východně od Dačic se ve shodě s východnějšími nářečemi objevuje ve 3. os. mn. č. tvar *chcou*. Větší skupina zvláštních nářečních jevů se vyskytuje na Chodsku jihozápadně od Domažlic a na Doudlebsku jihovýchodně od Českých Budějovic, takže o nářečí těchto úseků lze mluvit jako o vyhraněných nářečních jednotkách. (Bělič, 1972, s. 226–227)

Okruh nářečí jihočeských

Podle Lamprechta se dá jihozápadočeská podskupina ještě vnitřně rozčlenit na dva dílčí okruhy – západočeský a jihočeský se svými okrajovými úseky. Obec Suchdol nad Lužnicí spadá do okruhu nářečí jihočeských, proto rozeberu jen tuto skupinu.

Okruh nářečí jihočeských je charakterizován následujícími rysy:

- a) je vymezen hranicemi tzv. jihočeské disimilace zdvojených sykavek a zubnic (*bej sebe* (bez sebe), *přej šedesát* (přes šedesát), *přej zimu* (přes zimu), *babijce* (babičce) a z části i *poj tím* (pod tím), *poj doški* (pod doški));
- b) ve svém užším jádru (od jihočeských Blat počínaje) zůstává ještě výslovnost slabiky *mě* jako *mje* (*mjesto*, *mjesíc*) a jen ve staré generaci dnes už rozloženou výslovnost kdysi měkkých retnic (*bjič*, *pjivo*, *mjilej*, *lavjice*, *netreffil*);
- c) na malém území na Prachaticku se stále zachovává měkké zakončení v infinitivech (*dělat'*, *chodit'*, *slišet'* proti obecnému *d'elat*).

(Lamprecht, 1976, s. 42–43)

Doudlebsko

Doudlebsko je jihočeský okrajový úsek, který uchovává důsledněji většinu znaků, které jsou společné celému jihozápadu a samozřejmě i všechny znaky širší jihočeské oblasti. Od širšího okolí se podle Lamprechta odlišuje těmito znaky:

- a) donedávna se tu vyslovovala dvojhhláska *ou* v různých stupních zavřenosti a přecházela až v *ú* (*kúpit*); stejně i zavřená dvojhhláska *ej* (*pastejř*, *bijt*);
- b) typickým znakem je výslovnost počátečního *o*- bez tzv. protetického *v*, tedy *on oral*, *okno*, *oves* proti obecně českému *von voral*;
- c) stará generace zachovává rozloženou výslovnost měkkých retnic (*babjička*, *bjič*);
- d) častěji se tu vyskytuje neznělá výslovnost v souhláskových skupinách *kv*, *tv*: *kfjet*, *tfaroh*;
- e) rodinné jméno *Vachovi*, *mlynářova dcera* se zde skloňuje (proti jinak jihozápadnímu nesklonnému *Vachojc*, *mlynářovo dcera*);
- f) v akuzativu osobních zájmen středního rodu se užívá tvaru *je* proti obecnému *ho*: *spadlo japko*, *seber je*;
- g) jen pro Doudlebsko je typický slovesný tvar *som* (*som tady*).

(Lamprecht, 1976, s. 43)

„Jak je z uvedeného přehledu znaků patrné, vrství se většina příznakových jevů od středu směrem k okrajům, kde mluva staré generace nabývá charakteru skutečného nářečí.“

(Lamprecht, 1976, s. 43)

Vývoj nářečních jevů v jihočeském regionu

„Je známo, že ve zdejší mluvě se dlouho zachovávala řada příznakových rysů jihozápadočeských i speciálních, typických jen pro oblast jihočeskou.“ (Janečková, 1997, s. 193)

Dle výzkumu, který provedla katedra bohemistiky Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích na přelomu století a který se soustředil zejména na doudlebský úsek, můžeme vydělit tyto charakteristické jevy:

- a) **„Jihočeská disimilace** zdvojených sykavek, polosykavek a zubnic uvnitř slov a na předělech slovních spojení, kdy první ze zdvojených souhlásek se mění v -j- nebo se dlouží předchozí samohláska a -j- úplně mizí, typ *babijce/babice, přej silnici, bej sebe*“ (Janečková, 1997, s. 193).

Tento jev se objevoval v mluvě nejstarší generace. Mluva střední generace obsahuje spíše už jen lexikalizované zbytky takovéto výslovnosti (*přijte, pojte*). U generace nejmladší se disimilace téměř neobjevuje.

- b) **Rozložená výslovnost** psaného „*mě*“ jako *mje* oproti všeobecné výslovnosti *mňe* byla nejvíce zastoupena u nejstarší generace (*mjeli, v zimje*), u které se objevovala i ve tvarech s etymologickým *mn* (*ke mje*). Jen na úsek doudlebský je omezená výslovnost *me* (*máma me hnala*) a při okrajích původní rozložená výslovnost *retnic* v postavení před *i, í* (typ *ppjivo*), které bychom našli také u nejstarší generace. Střední generace tuto výslovnost zachovává na Budějovicku a Doudlebsku v lexikalizovaných případech (*mjeli, mjesíc*). Vedle rozložené výslovnosti se vyskytuje i všeobecná výslovnost *mňe*. U generace nejmladší již převažuje výslovnost *mňe* (*mňesto*).

- c) **Počáteční o- bez protetického v-** je příznakovým rysem, který je omezen jen na nejzápadnější okraje Doudlebska. Četné příklady najdeme opět u nejstarší generace (*on, okno*), u střední generace najdeme i výslovnost s protezí, která nabývá převahy.

- d) **Z asimilačních jevů** mizí příznaková výslovnost skupiny -ovi- jako -oji-/oj- ve jménech rodinných (typ *g Žočkojc*), ve jménech místních zčásti zůstává (*Budějce*). I ostatní rozdílné souhláskové znaky se projevují u mluvy nejstarší generace (progresivní znělostní asimilace typu *potfora, tfaroh*, dále depalatalizace skupiny *ňe-* ve tvarech zájmen a zájmených příslovcí typu *neco, nehda*, stejně tak ve zbytcích změna asimilovaného *g* v *h* ve spojení *kd-* (*hdo, hde*), jinak se užívá foném

g, který byl dříve nahrazován fonémem *k* (*kumáki*) – střední a nejmladší generace užívají vždy *g* (*guma, gdo, gde*).

- e) **Rozdílné typy dloužení**, opět zejména u nejstarší generace – v základech slov (*plouh, plíva*). Ve střední generaci najdeme opět jen lexikalizované zbytky kvantity (*chúje*), které u nejmladší generace mizí. Délku získávají substantiva maskulina v nominativu plurálu (*klucí, cikáňi*) v mluvě nejstarší generace, řidčeji pak v mluvě střední generace a v mluvě generace nejmladší se této výslovnosti vyrovnává tvar *kluci*.
- f) **Zachování nezdlouženého e, o v základech slov pod přízvukem** se nejvíce projevuje u nejstarší generace (*pero, včera*). Ve střední generaci projevuje tendence ke krácení koncových samohlásek (*paňi, domu*).

(Janečková, 1997, s. 193–195)

Ostatní hláskoslovné jevy jsou společné s nářečími českými v užším slova smyslu. Patří k nim **úzení é > í** a **změna í, ý > ej** po tvrdých a obojetných souhláskách (*bejt, tejden*) a zčásti po *c, z, s* (*vozik/vozejk, cit'it/cej'tit*). (Janečková, 1997, s. 195)

Z tvaroslovných jevů jsou stále tradiční archaické tvary, ale zároveň sem pronikají i společné znaky nářečí českých v užším slova smyslu. Jako ostatní česká nářečí ani jihočeský dialekt nevyjadřuje životnost při shodě u adjektiv a zájmen (*ti kluci sou dobří*). Plně splynul plurál všech tří rodů (*ti hodní kluci, holki, d'eři*). V plurálu je jednotný i tvar jmenného adjektiva *rád* (*klucí chodí rádi – holki i d'eři chodí rádi*). Dalším znakem je jednotná koncovka instrumentálu *-(a)ma* (*klukama, lidma*). Pro jihozápadočeská nářečí jsou příznakové **ustrnulé tvary adjektiv přivlastňovacích**, které jsou rodově nerozlišené a nesklonné (typ *taťinkovo sestřino*), a které jsou běžné v mluvě nejstarší generace, v mluvě střední generace se objevují i substantiva v genitivu (*teti muž, strejdi žena*). (Janečková, 1997, s. 195–196)

Pro úsekoudlebský je kromě toho příznakové i užívání **sklonných tvarů adjektiv přivlastňovacích i rodinných jmen** (*taťinkův/-ú bratr, taťinkova sestra, taťinkovo kolo, Vachovi*). Nejmladší generace užívá tři typy vyjádření posesivity: ustrnulý typ na *-ovo*, trojrodý typ na *-úv, -ova, -ovo, -ovi* a genitiv substantiva.

U rodinných jmen mizí ustrnulý typ s hláskovou obměnou (*Novákojc*) – střední generace užívá sklonný typ na *-ovi* (*Novákovi*), či ustrnulý tvar genitivu (*Nováků*), nejmladší

generace se vyznačuje více variantami. První variantou je užívání obou již uvedených typů (*Novákovi/Nováků*) stejnou měrou (Trhové Sviny), dále pak tvar *Novákovi*, méně *Nováků*, výjimečně příznakový jihočeský typ *Novákojc* a nejméně nominativ plurálu *Nováci* (Besednice a okolí). Nad nesklonným *Nováků* převládá v obou lokalitách sklonný typ *Novákovi*. Pro jižní okraj Doudlebska jsou sklonné tvary rodinných jmen (*Novákovi*), stejně jako typ *Nováci*, typické. Kromě nich sem pronikají i výše uvedené tvary ustrnulé (typ *Novákojc*, *Nováků*).

Při deklinaci rodinného jména převládá v instrumentálu tvar s Jirkou *Nováků*, výjimečně tvar s *Novákem* nebo s Jirkou *Novákových* (Trhové Sviny). Pestrý soubor tvarů se objevuje u respondentů z Besednice a okolí, kde se vedle spojení s Jirkou *Nováků* objevují i tvary s Jirkou *Novákem*, s Jirkou *Novákovíc*, nejméně pak s Jirkou *Novákovým/Novákových*. V obou lokalitách převládá tvar s Jirkou *Nováků*. V dativní vazbě má rodinné jméno zakončení na *-ům*. V obou lokalitách převažuje tvar *k Novákům*, na Besednicku je navíc doplněn o podoby *k Novákem*, *k Novákovům*, *k Novákovým/ejm*). (Janečková, 1997, s. 195–197)

Stále patrný je rozdíl mezi genitivem a dativem/lokálem singuláru při **skloňování ženských adjektiv a zájmen** nejen v mluvě generace nejstarší a střední, ale i v mluvě generace nejmladší (*s tý cesty*, *k tej/na tej cestě*). V obou mladších generacích se však protlačují i tvary s *-í*, které jsou typické pro středočeskou a severovýchodočeskou nářeční oblast.

Jako příznakové se pro jihočeský úsek jeví užívání **nestažených tvarů** zájmen typu (*mojí sestru*, *mojeho bratra*). Rozličné jsou podoby ukazovacích zájmen (*tenhle*, *tenhleten/tenhleecten*, *tendle*, *tendlencten*). U zájmen osobních, tázacích, neurčitých a záporných se v lokálu singuláru objevuje analogický tvar *na ňom*, *o čom* (podoby s *-e-* jsou častější u mladé generace). (Janečková, 1997, s. 197)

V zakončení 3. osoby plurálu přítomny sloves 4. třídy se příznakově jeví jednotná koncovka *-í* (vedle náležitého *oni prosí*, *trpí* také *oni sází*, *umí*). Nejvíce se toto objevuje u nejstarší generace, u generace střední již pronikají podoby na *-ejí/-eji/-ej*.

Slovesa 5. třídy končí na *-ají/-aji/-aj*. U sloves „mít“ a „říkat“ zlehka převažují podoby na *-aj*.

V imperativu slovesa 3. třídy *napít se* spolu koexistují tvary s dlouhým *-í* (*napí se*) a spisovné tvary (*napij se*). Starobylý rozdíl představovaly imperativy sloves 4. třídy (*proš! noš!*), které jsou užívány ještě i v nejmladší generaci.

U sloves typu *nést, péct* je běžná **podoba příčestí minulého bez -l** (*nes, pek*). Totéž platí i pro slovesa 2. třídy náležející ke vzoru „tiskl“. Jihočeský úsek se s ostatními českými nářečnými sblíží zúženým *é* v *í* v příčestí trpném a liší se od západočeské oblasti, kde je tvar nezdložený. Převládajícím tvarem na Doudlebsku je *uklizíno* nad krátkým *uklizeno*.

Jihočeská nářeční oblast se také vyznačuje podobami 2. osoby sg. pomocného slovesa „být“ v minulém čase s formantem *si* proti *s*. V čase přítomném původní podobu *si* nahrazuje obecně česká podoba *seš*. Pokud se sejdou tvary slovesa „být“ a zvrátého zájmena v dativu nebo akuzativu, převládají u nejmladší generace tvary zkrácené *ses, sis* nad spojením *si se, si si*, které bylo obvyklé u nejstarší generace. (Janečková, 1997, s. 197–198)

„Ústup nářečních jevů neznamena tedy úplné setření příznakových a úzce regionálních rysů. Jejich koexistence se středočeskými a obecně českými rysy nemusí vždy vést k zániku příznakovosti.“ (Janečková, 1997, s. 199)

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

Úvod

V této části práce předkládám výsledky jazykového výzkumu běžné mluvy rodilých mluvčích Suchdola nad Lužnicí.

Pro tuto práci jsem zkoumala mluvu ve třech generacích – mluvu generace mých prarodičů (nejstarší generace), mluvu generace mých rodičů (střední generace) a mluvu generace mých vrstevníků (nejmladší generace). V každé generaci mám pořízeny nahrávky se dvěma zástupci ve věku 22 a 24 let, 43 a 51 let a 67 a 80 let.

Pravděpodobně díky tomu, že jednotliví respondenti patří do okruhu mých známých, probíhala většina rozhovorů celkem přirozeně, s více či méně uvolněnou promluvou, do které jsem zasahovala jen v případě potřeby. Pouze v jednom případě, v nahrávce zástupce střední generace, byl rozhovor strohý a silně ovlivněný nervozitou respondenta, kterou nedokázal během nahrávání překonat. V jedné z nahrávek z nejstarší generace je malé přerušování rozhovoru, které způsobilo zvonění mobilního telefonu.

Všechny nahrané rozhovory byly pořízeny v domácím prostředí komunikantů, kterým jsem slíbila, že neuvedu v práci jejich jména a zůstanou tak anonymní. Všichni respondenti odpovídali na stejný soubor otázek, jejichž seznam jsem jim ukázala těsně před rozhovorem. Jejich promluva však nebyla připravená, nahrávání začalo ihned po zhlédnutí otázek. Respondentů jsem se nejdříve ptala, jak u nich probíhají Vánoce a zda dodržují nějaké tradice, a poté jsem se ptala na jejich dětství, školu či volný čas.

Díky tomu, že respondenti byli mí blízcí, mohla jsem pro práci využít i postřehy přímého pozorování. Uvádím jen takové jevy, o kterých jsem si jistá, že se v mluvě naší obce opravdu vyskytují, ačkoliv se v nahrávkách neobjevily.

Získaný zvukový materiál jsem postupně přepisovala na počítači podle dialektologické normy uvedené v Lamprechtově publikaci *České nářeční texty* (Lamprecht, 1976, s. 7–9). S respondenty jsem se pokoušela mluvit běžnou místní mluvou, abych je zbytečně nestrhávala ke spisovnosti, nicméně i já jsem byla svazována jistou formálností. Při přepisu jsem se snažila být objektivní, avšak na některých místech může být lehce zkreslený, například z důvodu nedbalé artikulace mluvčího, zvuku jeho pohybů (např. přejíždění prsty po ubruse, poklepávání prsty na stůl), či z důvodu nedokonalosti mého sluchu, kdy nelze rozeznat znělé a neznělé samohlásky. Ve všech pořízených nahrávkách i v jejich prepisech přirozeně chybí neverbální stránka komunikace, která dotváří celkový dojem z projevu jedince. Mým cílem bylo zkoumat hláskoslovné a tvaroslovné rysy, které se objevují v běžné mluvě rodilých mluvčích v Suchdole nad Lužnicí. Nejdříve jsem se

zaměřila na hláskoslovné rysy, které jsou pro danou oblast charakteristické a poté na rysy, které jsou obecně české. Stejně jsem postupovala i u tvaroslovných rysů. V příkladech jevů zaznamenávám každý prvek jednou, opakující se jevy znovu nezapisuji.

V každé generaci jsem se pokoušela získat nahrávky od muže i ženy, povedlo se mi to však jen u nejmladší a střední generace. U generace nejstarší, jsem získala pouze nahrávky dvou žen. Všichni respondenti o nahrávání věděli a souhlasili s ním. V úvodu každé generace uvádím několik informací o respondentech, jejich vzdělání, zaměstnání, případně i fakt, že nějaký čas žili jinde než v rodném Suchdole. V samotných rozborech dále uvádím v závorkách čísla řádků, na kterých se daný jev vyskytuje v přepsaných a přiložených nahrávkách. Příklady přímého pozorování označuji (PP).

Metody práce

V této kapitole zpracovávám fáze výzkumu a věnuji se metodám práce, spadající do druhé fáze výzkumu. Jako opora pro tuto kapitolu mi sloužila práce Ireny Bogoczové *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie* (Bogoczová, 2012). „Slovo „metoda“ je odvozeno z řečtiny a původně se prý používalo ve významu „cesta za něčím.“ (Bogoczová, 2012, s. 130) Výzkumná práce se obvykle dělí na několik etap, z nichž jsou 3 základní fáze. Jsou jimi fáze přípravná, fáze poznávací/empirická a fáze analytická a prezentační. (Bogoczová, 2012, s. 132)

1) Fáze přípravná

Během této fáze se řešitel připravuje na svůj výzkum. Rozhoduje se o tom, koho bude zkoumat a jak bude zkoumat. Jelikož nebude pracovat s celou populací jako s přirozeným souborem, zvolí si omezený počet respondentů. Respondenti by měli rovnoměrně pokrývat muže i ženy, příslušníky nejmladší, střední a nejstarší generace, zástupce různých profesí. Před oficiálním výzkumem je také doporučováno provést výzkum „nanečisto“, tzv. *předvýzkum*, který je důležitý pro odhalení případných nedostatků (nevhodná formulace otázek, nevhodné pořadí dotazů). (Bogoczová, 2012, s. 132)

2) Fáze realizační

Realizační fáze může probíhat formou nahrávání, dotazování, studia dokumentů, experimentu či přímého pozorování.

Nahrávání

Zvukové záznamy mluvených projevů patří v dialektologii k osvědčeným nástrojům. Stejně jako jiné metody má i metoda nahrávání své výhody a nevýhody. Nevýhody je dobré znát předem a pokusit se je omezit na minimum. Největší nevýhodou je nervozita a ostych nahrávaných respondentů mluvit do mikrofonu. Tento problém se dá vyřešit nahráváním na skrytý mikrofon, je však třeba si vyžádat od respondenta dodatečný souhlas se zveřejněním nahrávky.

Dialektolog vede s nahrávaným většinou tzv. řízené interview, tedy rozhovor, který má pod kontrolou on. Má předem připravené otázky, které se chystá respondentovi pokládat (přitom se vyhýbá otázkám zjišťovacím, na které lze odpovídat pouze ano/ne). Kromě otázek výzkumník volí i prostředí, které by mělo být respondentovi známé a

příjemné, aby se v něm mohl uvolnit a snadněji se rozpovídal (např. vlastní domácnost). Nakonec řešitel s nahrávanou osobou dořeší legendu textu – pohlaví informátora, věk, místo narození, trvalé bydliště, původ rodičů, stupeň dosaženého vzdělání, současné a bývalé profese. Nikdy se neptáme na jméno a příjmení či adresu informátora. (Bogoczová, 2012, s. 133–135)

Dotazování

„V případě dotazníku půjde především o explorační přímou – vyplňovatelem příslušného tiskopisu je dialektolog nebo explorační tazatel, nikoli dotazovaná osoba.“ (Bogoczová, 2012, s. 135)

Dotazovaný, či respondent vyplňuje anketu a přináší tak informace transformované. Otázky mohou být uzavřené, polouzavřené, otevřené, zjišťující nejen výskyt jevu, ale i jeho frekvenci. (Bogoczová, 2012, s. 136)

Studium dokumentů

Běžná metoda všude tam, kde lze použít psanou formu jazyka. (Bogoczová, 2012, s. 139)

Experiment

„Této metody lze využít např. při výzkumu diglosie: nářeční mluvčí se dostává do společnosti osob, které nářečí neovládají, anebo je ovládají jen pasivně, a dialektolog sleduje (nahrává) informátorovo jazykové chování (přepínání kódů) a zaznamenává kvalitu jeho výpovědi (míru interference z nářečí do spisovného útvaru).“ (Bogoczová, 2012, s. 139)

Přímé pozorování

Tato metoda je psychicky i časově náročná a předpokládá dlouhodobou přítomnost dialektologa v přítomnosti svého informátora, kde sleduje jeho jazykové chování v různých komunikačních situacích. Provedení metody přímého pozorování přichází v úvahu zejména v případě výzkumu jazyka mezi rodinnými příslušníky daného dialektologa. (Bogoczová, 2012, s. 139–140)

3) Fáze analytická

Nyní je třeba získaný jazykový materiál přepsat do grafické podoby (užitím fonetické transkripce). Zásadami přepisu jsou:

- slova se zapisují, tak jak byla vyslovena (nikoliv podle pravopisu), zapisují se nejen hlásky, ale také přízvuk a intonace;

- text se neupravuje ani „nečistí“ – nerozlišuje se mezi slovy vulgárními a slušnými, mezi spisovnými a nespisovnými, mezi vycpávkovými a těmi, které nesou význam;
- zaznamenané výpovědi se nepřevádějí do podoby vět, parcelaci textu provedeme lomítkem (/), které signalizuje pauzu. (Bogoczová, 2012, s. 147)

Dále následuje už samotná analýza získaných textů. Lze provádět rozbory v rovině hláskoslovné, tvaroslovné, slovotvorné, syntaktické či lexikální.

Shrnutí

V této práci jsem se v první fázi výzkumu rozhodla, že nahraji mé blízké a členy rodiny a zvolila jsem dva zástupce z každé generace. V další fázi jsem s nimi provedla zvukový záznam pomocí nahrání rozhovoru na diktafon. Všichni respondenti o nahrávání věděli a souhlasili s ním. Téměř všichni dotazovaní respondenti byli schopni potlačit v sobě ostych z diktafonu, jen u jednoho se ukázalo, že by v jeho případě bylo vhodnější nahrávku uskutečnit na mikrofon skrytý a dodatečně jej požádat o souhlas se zveřejněním nahrávky. Ve třetí fázi jsem veškerý získaný materiál přepsala do grafické podoby podle zásad, které jsou vytyčeny v práci Ireny Bogoczové *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie* (Bogoczová, 2012). Výjimku tvoří poslední bod, ve kterém Bogoczová uvádí, že parcelace vět se provádí lomítkem (/), jež naznačuje pauzu. V tomto bodě jsem se řídila pravidlem, které je nastaveno v *Českých nářečních textech* Arnošta Lamprechta (Lamprecht, 1976), kdy je užitá interpunkce jako ve spisovném projevu. Výsledky svého výzkumu předkládám v dalších kapitolách, při jejichž struktuře jsem se nechala inspirovat z dostupných bakalářských prací, a to zejména prací Terezy Fantové (Fantová, 2011) a Evy Sommerové (Sommerová, 2011).

Nejstarší generace

Úvod

Texty 1 a 2 zaznamenávají rozhovory s respondentkami z nejstarší generace, tj. se zástupci z generace mých prarodičů (důchodci). V této generaci jsem získala nahrávky dvou žen ve věku 67. a 80. let.

V textu 1 mi na otázky odpovídá žena narozená r. 1948. Po absolvování základní školy nastoupila na střední školu dopravní, na které však vydržela jen velmi krátce. Po návratu domů začala pracovat v továrně na výrobu betonových sloupů ve vedlejší obci, kde vydržela několik let, až do svého prvního těhotenství. Poté se s manželem a dcerou na dva roky přestěhovala za jeho rodinou na Moravu. Od návratu do rodného Suchdola pracovala v místním kravíně a poté ve vepříně nedaleko města. Nyní je již v důchodu a žije s manželem v rodinném domku na okraji Suchdola.

V textu 2 hovořím s nejstarší respondentkou, ženou narozenou r. 1935. Žena má pouze osmileté základní vzdělání. V mládí strávila tři roky u sestry, která se s manželem odstěhovala do Jablonce nad Nisou, jako její pomocnice. Za svůj život vystřídal několik zaměstnání, vždy manuální povahy. Již několik let je v důchodu a žije se svým synem v rodinném domě na kraji města.

Hláskoslovné rysy

Charakteristickými hláskoslovnými rysy pro zkoumanou oblast jsou tyto jevy:

Výslovnost slabiky *mě* jako *mje*: *nemjela* (ř. 36), *nerozumjela* (ř. 38), *mjeli* (ř. 42), *pro mje* (ř. 54), *zemjedelství* (ř. 69), *hrozně mje* (ř. 75), *mjela* (ř. 81), *rozumjela* (ř. 110), *zapomjela* (ř. 128), *smjejou* (ř. 135), *smjejeme* (ř. 136), *zamjestnáni* (ř. 139), *do mjesta* (ř. 165), *u mjesta* (ř. 183), *nemjeli* (ř. 200), *ten mjel* (ř. 232), *zimje* (ř. 257), *neumjeli* (ř. 281), *neumjela* (ř. 295), *nerozumjela* (ř. 311), *umjela* (ř. 315), *za mjesíc* (ř. 339).

Výslovnost počátečního *o*- bez protetického *v*-: *ho ozdobil* (ř. 4), *oči* (ř. 14), *ti ohňostroje* (ř. 30), *osum* (ř. 37), *aš osmá* (ř. 38), *oňi si* (ř. 48), *f osumnáci* (ř. 52), *osada* (ř. 64), *opjet o'ehotněla* (ř. 66), *šla o rok* (ř. 75), *obrnu* (ř. 83), *opčas* (ř. 90), *opravdu* (ř. 97), *ona prosťe* (ř. 100), *oňi taki* (ř. 101), *on d'elal* (ř. 152), *osum hod'in* (ř. 154), *osobňi*

(ř. 164), *obilí* (ř. 193), *oslava* (ř. 193), *do Otavanu* (ř. 286), *na objet* (ř. 295), *ot tí dobi* (ř. 322), *osmím* (ř. 331), *opravili* (ř. 333), *omluva* (ř. 372).

Jihočeská disimilace: *přej zimu* (ř. 151).

Starobylye působí depalatalizační změna předpony ně- : náki (ř. 72), *nákej* (ř. 177), *neco* (ř. 207), *nákou* (ř. 236), *nejak* (ř. 251), *nečemu* (PP), *nekohe* (PP).

Užití dvojhlásky: *roužnout* (PP).

Obecněčeské hláskoslovné rysy jsou:

Výslovnost protetického v- : *vokořilo* (ř. 49), *vot tí dobi* (ř. 50), *g vobjedu* (ř. 50), *vodjela* (ř. 67), *vo ní* (ř. 82), *vobje* (ř. 92), *vona prostě* (ř. 101), *nevozvala* (ř. 102), *a von* (ř. 105), *vodevěli vokno* (ř. 130), *z vokna* (ř. 130), *vopravdu* (ř. 133), *votať* (ř. 141), *vobalili* (ř. 148), *vodešla* (ř. 150), *vodešel* (ř. 158), *vohnutá* (ř. 171), *z vokna* (ř. 185), *vono* (ř. 198), *vozdobil* (ř. 210), *z vořechú* (ř. 217), *vo těch* (ř. 219), *voblečení* (ř. 230), *vobjet* (ř. 237), *vo Vánocích* (ř. 241), *vode mje vo* (ř. 255), *vo tom* (ř. 272), *vokúrki* (ř. 276), *vot nás* (ř. 291), *vo štiriadvacet* (ř. 326), *vobďelat* (ř. 337), *vode mje* (ř. 350), *voňi* (ř. 378).

Diftongizace í, ý > ej:

a) v základu slov: *bejt* (ř. 63), *bejvala* (ř. 140), *umejt* (ř. 273), *bejvávala* (ř. 319), *za tejden* (ř. 320), *u mejch* (ř. 331), *vejprask* (ř. 350);

b) v zakončení adjektiv a zájmen: *celej den* (ř. 19), *velikej* (ř. 42), *takovej s těch* (ř. 47), *škaredej* (ř. 57), *hroznej* (ř. 59), *jinej* (ř. 86), *na visokej* (ř. 92), *velkej* (ř. 101), *f živočišnej* (ř. 128), *některej* (ř. 138), *pjeknej* (ř. 161), *samostatnej* (ř. 162), *nákej* (ř. 177), *každej má jinej* (ř. 203), *na Šťedrej* (ř. 232), *celej rok* (ř. 241), *fšelijakej* (ř. 242), *takovej stejnej* (ř. 248), *moc silnej* (ř. 262), *žádnej čas stracenej* (ř. 343–344), *unavenej* (ř. 352), *starej človjek* (ř. 382);

c) v zakončení číslovek: *šestej* (ř. 86), *druhej* (ř. 323), *dvacátej sedmej* (ř. 325);

d) v zakončení sloves: *choděj* (ř. 239).

Úženi *é* > *í*:

a) v základu slov: *s polífkou* (ř. 16), *ješře díl* (ř. 204), *líp nazvala* (ř. 228), *vilítla* (ř. 356);

b) v koncovkách jmen: *dostávali velkí drahí* (ř. 8), *docela pjekní* (ř. 14), *ti rozjaření oči* (ř. 14), *to samí* (ř. 21), *jakí dárki* (ř. 24), *máme uzení* (ř. 33), *špatní d'ectví* (ř. 36), *dobří to bilo* (ř. 41), *fšelijakí* (ř. 44), *vot tí dobi* (ř. 50), *uš velikí, dospjelí* (ř. 91), *chitří sou* (ř. 92), *s tí králikárni* (ř. 103), *do tí vodi* (ř. 106), *moc hodní d'ít'e* (ř. 107), *úplně úžasní* (ř. 120), *ten tí nejmlačí* (ř. 122), *šťastně vdaní* (ř. 137), *betonoví* (ř. 144), *nič valního* (ř. 164), *mám vařino* (ř. 168), *různí takoví, no, takoví přibjehi takoví* (ř. 186), *na náki zábavi* (ř. 189), *je dod'elaní* (ř. 192), *veselí Vánoce* (ř. 207), *napečení* (ř. 209), *navečír* (ř. 210), *pečení šiški* (ř. 211), *po Št'edním* (ř. 219), *takovího faráře* (ř. 226), *pobožního* (ř. 227), *bili malí* (ř. 235), *večír* (ř. 236), *co je platní* (ř. 242), *jiní hri* (ř. 264), *volejbaloví hřiš'te* (ř. 265), *zralí* (ř. 276), *německí školi* (ř. 280), *do českí* (ř. 284), *do žádní* (ř. 285), *ženckí* (ř. 337), *s tí práce veškerí* (ř. 352), *povješení prádlo* (ř. 357), *z jiní, z jiního pohledu* (ř. 362), *pořádni čestní lid'i a žádní* (ř. 363), *to samí* (ř. 373);

c) v koncovkách číslovek: *kolem tí sedmí* (ř. 164), *kolem tí devátí* (ř. 167), *púl dvanáctí* (ř. 168), *vot jední* (ř. 296), *padesátím štvrtím* (ř. 305), *u jední* (ř. 309), *f padesátím šestím* (ř. 313), *f padesátím sedmím* (ř. 330), *padesátím osmím* (ř. 331), *fšedesátím* (ř. 331), *fšedesátím štvrtím* (ř. 341).

Krácení samohlásek *í, ú* v zakončení sloves a ve slovtvorných příponách: *zatím* (ř. 4), *tím* (ř. 55), *domu* (ř. 55), *nejňi* (ř. 94), *nemaji* (ř. 95), *maji* (ř. 101), *vidřim* (ř. 141), *muji* (ř. 151), *neňi* (ř. 152), *meziřim* (ř. 157), *nevim* (ř. 176), *vim* (ř. 178), *d'elaji* (ř. 190), *pomahat* (ř. 208), *pomahalo* (ř. 210), *mislím* (ř. 249), *vařim* (ř. 250), *převlect* (ř. 264), *ničim* (ř. 287), *u paňi učitelki* (ř. 288), *s ňim* (ř. 310), *s mim* (ř. 313), *za ňim* (ř. 356), *vidim* (ř. 357).

Krácení samohlásek v základu slov: *na Halamki* (ř. 73), *v le'e* (ř. 257), *nastřihala* (ř. 336).

Dloužení samohlásek v základu slova: *do Súdola* (ř. 67), *přídou* (ř. 179), *přídete* (ř. 240), *přide* (ř. 303), *v Súdole* (ř. 321).

Dochází i k dloužení samohlásek v zakončení slov: *klučí* (ř. 53), *navečír* (ř. 210), *fšichňí* (ř. 348), *tří* (ř. 354).

Zánik neznělé výslovnosti předložky s před jedinečnou hláskou: *z rezervou* (ř. 138), *z mákem* (ř. 211), *z Lád'ou* (ř. 236), *z rodičema* (ř. 271).

Změna hlásky č na š: *štiri* (ř. 37), *štvrtím* (ř. 305), *štiri* (ř. 324), *štiriadvacet* (ř. 326).

Změna hlásky š na č: *počta* (PP).

Tvary vzniklé haplogií: *ňáká* (ř. 15), *nákí* (ř. 72), *nákou* (ř. 236), *ňákí* (ř. 308), *nákej* (ř. 386).

Kvůli nepečlivé výslovnosti dochází ke zjednodušení souhláskových skupin: *sme* (ř. 2), *diš* (ř. 2), *sem* (ř. 14), *deme* (ř. 21), *rosvííme* (ř. 22), *zbuďíme* (ř. 32), *srce* (ř. 57), *eš'e* (ř. 58), *cera* (ř. 59), *jedenác let* (ř. 76), *sou* (ř. 92), *takle* (ř. 96), *vlasní* (ř. 99), *neš'asná* (ř. 104), *ceri* (ř. 122), *ceru* (ř. 132), *dibisme* (ř. 140), *patnác* (ř. 144), *š'asná* (ř. 161), *dicki* (ř. 166), *du* (ř. 169), *dibi* (ř. 170), *jesli* (ř. 176), *přidou* (ř. 179), *spomínáme* (ř. 180), *menovalo* (ř. 196), *esi* (ř. 211), *esli* (ř. 214), *jesi* (ř. 216), *neska* (ř. 221), *lecos* (ř. 227), *přidete* (ř. 240), *vječí* (ř. 264), *čtrnác patnác* (ř. 274), *prázňinách* (ř. 276), *šesnác* (ř. 299), *přide* (ř. 303), *ňikerak* (ř. 312), *říc* (ř. 321), *dištak* (ř. 344), *dou* (ř. 377).

Ve 3. os. sg. přičestí minulého dochází ke zjednodušení výslovnosti přidáním slabiky -nu- : *padnul* (ř. 57).

U přičetí minulého činného v rodě mužském odpadá koncové -l, je-li kořen slovesa zakončen na souhlásku: *tek potok* (ř. 104–105), *von řek* (ř. 124), *přives* (ř. 215), *moch* (ř. 328), *utek* (ř. 356), *sed* (ř. 369), *neposlech* (ř. 370), *utek* (ř. 374).

Znělostní asimilace:

a) na počátku slova: *gdiš* (ř. 14), *gdi* (ř. 17), *fšechno* (ř. 34), *štiri* (ř. 37), *fšelijakí* (ř. 44), *fšeho* (ř. 65), *spátki* (ř. 69), *gde* (ř. 78), *fspomínat* (136), *fšichni* (ř. 136), *fstanu* (ř. 164), *gdo* (ř. 215), *gdibi* (ř. 233), *fšelijakej* (ř. 242), *skoupali* (ř. 261), *štvrtím* (ř. 305), *fšemu* (ř. 316), *štiri* (ř. 324), *štiriadvacet* (ř. 326), *stracenej* (ř. 344), *fšichni* (ř. 348), *sfackuju* (ř. 356);

b) uvnitř slova: *ňegdo* (ř. 11), *roskvetla* (ř. 12), *teťkom* (ř. 28), *pospíváme* (ř. 29), *borůfki* (ř. 45), *do mosku* (ř. 83), *opčas* (ř. 90), *nařšřívít* (ř. 93), *ňigde* (ř. 103), *kamarátka* (ř. 113), *prutká* (ř. 116), *nenarřšřevujou* (ř. 119), *votať* (ř. 141), *ťeřká* (ř. 143), *ňegdi* (ř. 168), *otpoledňi* (ř. 168), *kamarátki* (ř. 179), *vspomínat* (ř. 218), *narřšřevu* (ř. 221), *tidleti* (ř. 251), *viskouřet* (ř. 317), *Stáska* (ř. 331), *do madracárni* (ř. 335), *madrace* (ř. 335), *v madracárňe* (ř. 343);

c) na konci slova: *přez* (ř. 4), *uř* (ř. 5), *gdiř* (ř. 14), *pořát* (ř. 19), *ař* (ř. 23), *neř* (ř. 58), *bes* (ř. 65), *dříf* (ř. 75), *teť* (ř. 79), *nůř* (ř. 116), *dřif* (ř. 131), *vles* (ř. 134), *votať* (ř. 141), *nejdříf* (ř. 144), *muř* (ř. 151), *přez* (ř. 151), *vot* (ř. 159), *butť* (ř. 187), *pokut* (ř. 201), *přives* (ř. 215), *pot* (ř. 230), *rát* (ř. 233), *vobjet* (ř. 237), *zdráf* (ř. 242), *let* (ř. 260), *na Klikof* (ř. 284), *porot* (ř. 301), *ot tí* (ř. 322), *moch* (ř. 328);

d) na řvu slova: *f poledne* (ř. 33), *ze sestrou* (ř. 39), *z bratrem* (ř. 39), *z míčem* (ř. 43), *s řech* (ř. 47), *f kolňe* (ř. 48), *g vobjedu* (ř. 50), *f tu* (ř. 52), *f osumnáciť* (ř. 52), *f Suchdole* (ř. 53), *f dolíku* (ř. 64), *f porodňe* (ř. 66), *s kičlemi* (ř. 80), *s toho* (ř. 103), *f tom* (ř. 125), *f řivočiřnej* (ř. 128), *z ňákou* (ř. 166), *f kraviňe* (ř. 180), *f mařtali* (ř. 208), *g jeřiřku* (ř. 215), *g babičce* (ř. 220), *z d'etma*, *z vnučatama* (ř. 243–244), *f kuchiňi* (ř. 272), *g vařeňi* (ř. 273), *f srpnu* (ř. 319), *z Jiřinou* (ř. 327), *f červenci* *f padesátím* (ř. 330), *f ředesátím* (ř. 331), *f drůbežárňe* (ř. 340), *f sobotu* (ř. 368).

Artikulační asimilace: *d'ectví* (ř. 36), *nejmlačí* (ř. 39), *vječinou* (ř. 49), *srce* (ř. 57), *cera* (ř. 59), *mlačí* (ř. 110), *cerou* (ř. 110), *ceri* (ř. 122), *spomínáme* (ř. 180), *nejrači* (ř. 229), *rači* (ř. 231), *z nejmlačím* (ř. 326), *řenckí* (ř. 337).

Tvaroslovné rysy

Charakteristickými tvaroslovnými rysy ve zkoumané oblasti jsou:

Zachování rozdílů mezi tvary genitivu a dativu, lokálu singuláru feminina tvrdého sklonění přídavných jmen a rodových zájmen: *vot tí dobi* (ř. 50), *na teř Moravje* (ř. 100), *do tí jedňi králikárni* (ř. 101–102), *s tí králikárni* (ř. 103), *do tí vodi* (ř. 106), *ten tí nejmlači ceri* (ř. 122), *kolem tí sedmí* (ř. 164), *kolem tí devátí* (ř. 167), *k teř večeri* (ř. 232), *ot tí dobi* (ř. 322), *u tí muziki* (ř. 324), *s tí drůbežárni* (ř. 342), *s tí práce* (ř. 352).

Koncovky -í, -ají (-ají, -eji) ve 3. os. pl. sloves 4. a 5. třídy: *nemají* (ř. 95), *zlobí* (ř. 97), *mají* (ř. 101), *d'elají* (ř. 190), *nemají* (ř. 201).

Ustrnulý tvar genitivu rodinných jmen: *Voříšků* (379), *kluci Mužíků* (ř. 379), *Jarda Kamišů* (ř. 379).

Užívání nestažených tvarů zájmen: *sourozenci moje* (ř. 108), *máma moje* (ř. 225–226).

Obecněčeské tvaroslovné jevy jsou:

Tvary frekventativ rozšířené o příponu -vá-: *mívávali* (ř. 211), *kupovávala* (ř. 230), *slavívávali* (ř. 245), *bejvávala* (ř. 319), *chod'ivávali* (ř. 327).

Nevyždření životnosti při shodě u adjektiv a zájmen: *ti už bili pomalu ženatí* (ř. 38), *převzali to jiní a jiní* (ř. 196), *některí* (ř. 199), *ti mjeli rodinu* (ř. 300), *ti dva mlačí* (ř. 349), *něgdi bili taki hodní* (ř. 351), *ti teda hrávali* (ř. 379), *žádní lumpové* (ř. 364).

V 1. p. pl. adjektiv a rodových zájmen unifikovaná koncovka -í pro všechny tři rody: *ti štiři nejstarší*, *ti jako* (ř. 37), *mi chibjeli náki* (ř. 72), *ti starší sourozenci* (ř. 108), *sou úplně úžasní* (ř. 120), *šťastně vdaní* (ř. 137), *ti vojáci* (ř. 182), *různí takoví*, *no, takoví přibjehi takoví* (ř. 186), *pečení šiški* (ř. 211), *a ti bi bili* (ř. 229), *jiní hri* (ř. 264), *takoví letní hri* (ř. 266), *bili zralí* (ř. 276), *ti d'evčata* (ř. 287), *ňákí zábavi* (ř. 308–309), *náki ječeňi* (ř. 385).

V instrumentálu plurálu jednotná koncovka -ma: *s ňima* (ř. 9), *s t'ema* (ř. 37), *s t'ima staršíma sestrama* (ř. 88-89), *drátkama* (ř. 147), *z d'etma*, *z vnoučatama* (ř. 243–244), *z rodičema* (ř. 271).

V 1. os. pl. ind. prézenta odpadá koncové -e: *přídem* (ř. 82), *potřebujem* (ř. 169), *tancujem* (ř. 194).

1. os. sg. ind. prézenta zakončena na -u: *nepamatuju* (ř. 1), *pamatuju* (ř. 254), *sfackuju* (ř. 356).

Ve jmenných tvarech přičestí minulého trpného je přípona -íno: *vaříno* (ř. 168).

Užívání (a)bysme, kdybysme namísto (a)bychom, kdybychom: *abysme dostávali* (ř. 8), *abysme se trošku* (ř. 34), *dibysme nešli* (ř. 140), *protože bysme si* (ř. 200), *abysme se nehádali*, *abysme se snášeli* (ř. 243).

Zakončení přílovcí na -ejc, -as: *pomalejc* (ř. 84), *třebas* (ř. 177).

V jednom případě se skloňování zájmena *ten* v plurálu přikloňilo k měkkému typu (*s t'ima staršíma* (ř. 88)). Tento jev není pro tuto oblast typický, objevil se spíše náhodně.

V 1. i 4. p. pl. adjektiv a zájmen koncovka -í: *sme koukali jak vyjevení* (ř. 4), *mi sme jako moc bohatí* (ř. 8), *velcí drahí dárki* (ř. 8–9), *sme bili spokojení* (ř. 9), *rozjaření očí d'etí* (ř. 14), *podívat jakí dárki dostali* (ř. 24), *špatní d'ectví* (ř. 36), *budou hodní* (ř. 97), *jakí nápadí mjela* (ř. 136–137), *na náki zábavi* (ř. 189), *tak stejnavje starí* (ř. 198), *prostě ti taki jako nebili* (ř. 201), *náki na* (ř. 216), *sme si prodali náki* (ř. 277).

Ve 4. p. sg. užívání tvarů ní/jí namísto ni/ji: *vo ní přídem* (ř. 82), *jí hledali* (ř. 102), *nenášli sme jí* (ř. 102), *voďila jí ze školki a vona jí zlobila* (ř. 110), *diš jí voďila* (ř. 112), *spust'ila na ní* (ř. 114), *vzala na ní nůš, že jí píchne* (ř. 116), *taki jí máme* (ř. 251), *švagr si jí vzal* (ř. 301).

Závěr

V mluvě nejstarší generace se objevují hláskoslovné i tvaroslovné rysy, které jsou typické pro jihočeský okruh jihozápadočeských nářečí. Vedle nich se objevují hláskoslovné i tvaroslovné rysy obecně české.

Z hláskoslovného hlediska je nejvýznamnějším rysem zachování výslovnosti slabiky *mě* jako *mje*. Dalším častým jevem je částečná výslovnost počátečního *o-* bez tzv. protetického *v-*. V jednom případě se objevila i jihočeská disimilace a z přímého

pozorování mohu dodat ještě užívání „nadměrné“ dvojhlásky *ou* (*roužnout*). Ostatní prvky, jako je diftongizace *í, ý > ej* (*velikej, škaredej, celej*), úženi *é > í* (*s polífkou, líp, díl, kolem tí sedmí*), užívání protetického *v-* (*vohnutá, vokúrki*), tvary vzniklé haplologií (*ňákí*) nebo zjednodušením souhláskových skupin (*dibisme, esli, vječi*), dloužení či krácení samohlásek (*přídete, v Súdole, pomahalo, muj*), zánik koncového *-l* u sloves (*řek, utek, neposlech*), jsou prvky obecně českými a vyskytují se vedle rysů, které jsou pro danou oblast typické (např. užívání tvarů s protetickým *v-* i bez něj).

Z hlediska tvaroslovného je typické pro tuto oblast zachovávání rozdílu mezi tvary genitivu a dativu, lokálu singuláru feminina tvrdého sklonění přídavných jmen a rodových zájmen. V nahrávkách ani v běžné mluvě se již neobjevuje podoba rodinných jmen typu *Novákojc*. Vyskytují se ustrnulé tvary končící na *-ú*. Z obecněčeských tvaroslovných rysů se nejvíce objevuje unifikovaná koncovka *-i/-í* v 1. pádě plurálu adjektiv i rodových zájmen. Dále je dosti rozšířená koncovka *-ma* v instrumentálu plurálu. Ve většině případů se nominativ plurálu adjektiv a zájmen rovná akuzativu plurálu a naopak tvar akuzativu os. zájmena *ona* se rovná genitivu (*ji*). Častěji než na nahrávkách se v běžné mluvě objevují slovesa s rozšířením o další příponu *-vá-*. Obecněčeské rysy se, stejně jako u hláskoslovných rysů, vyskytují vedle těch charakteristických, najdeme jich však více.

Střední generace

Úvod

Texty 3 a 4 jsou nahrávkami rozhovorů s respondenty ze střední generace, tj. se zástupci z generace mých rodičů (pracující generace). V této generaci jsou zastoupena obě pohlaví – prvním mluvčím je 43letá žena a druhým 51letý muž.

V textu 3 hovořím se ženou narozenou r. 1972, která vystudovala střední průmyslovou školu, ale nikdy v oboru nepracovala. Po škole byla zaměstnaná jako prodavačka, po mateřské dovolené začala pracovat v místní fabrice, kde pracuje dodnes. Mimo studia, kdy přes týden bydlela na internátě v Pelhřimově, nežila mimo obec. Se svými rodiči a rodinou žije v dvougeneračním domku na okraji Suchdola.

V textu 4 vedu rozhovor se středoškolsky vzdělaným mužem narozeným r. 1964, který pracuje jako řidič u firmy těžící písek. Celý svůj život strávil v rodném městě. Nyní žije sám se svojí matkou v rodinném domě na okraji Suchdola. Jako jediný z respondentů se při nahrávání nedokázal řádně uvolnit a jeho mluva byla strohá a silně ovlivněna jeho nervozitou z vědomí, že je nahráván.

Hláskoslovné rysy

Charakteristické hláskoslovné rysy pro tuto oblast jsou:

Výslovnost slabiky *mě* jako *mje*: *mjeli* (ř. 396), *mjela* (ř. 397), *samožřejmje* (ř. 408), *u mje* (ř. 416), *dva mjesíce* (ř. 509), *do zemje* (ř. 522), *bi mjel* (ř. 527), *se mjeňil* (ř. 609), *nemjela* (ř. 612), *sem zapomjel* (ř. 685), *vímjením* (ř. 711), *zemjedelství* (ř. 720).

Výslovnost počátečního *o-* bez protetického *v-* : *osmažili* (ř. 390), *aňi obejvák* (ř. 394), *v obejváku* (ř. 395), *k objedu* (ř. 395), *obálki* (ř. 417), *odpočinou* (ř. 424), *opravdu* (ř. 431), *ovlivnění* (ř. 485), *omil* (ř. 486), *f oboru* (ř. 491), *do opchodu* (ř. 492), *osumnáct* (ř. 505), *mám obavi* (ř. 512), *oňi mjeli* (ř. 517), *něco opravovali* (ř. 520), *o rok* (ř. 527), *obali* (ř. 538), *ňákej obor* (ř. 548), *o tom* (ř. 545), *on tam* (ř. 551), *ot kvjetna* (ř. 561), *opečeme* (ř. 567), *obložení* (ř. 577), *co opravovat* (ř. 581), *se opraví* (ř. 585), *ofce* (ř. 590), *ona* (ř. 600), *okusovat* (ř. 602), *z odporem* (ř. 606), *opčas* (ř. 618), *ta ovdovjela* (ř. 626), *odnáší* (ř. 636), *opravi* (ř. 637), *otpoledne* (ř. 667), *otřes* (ř. 712), *operátor* (ř. 717), *okolo* (ř. 725), *ovocní* (ř. 726).

Palatalizační změna: *pokud'* (ř. 456), *dokud'* (PP), *pokavad'* (PP).

Obecněčeské hláskoslovné jevy:

Protetické v-: *se vosmažili* (ř. 390), *vo co* (ř. 410), *vosumnáct* (ř. 414), *voblečeňi* (ř. 436), *vožeňil* (ř. 438), *vo fšechno vobrala* (ř. 446), *vostřejší* (ř. 456), *vo vosum let* (ř. 467), *taková vjetší vot* (ř. 480), *ve vosumnácti* (ř. 508), *tak von se* (ř. 524), *voheň* (ř. 560), *vohínek* (ř. 562), *vopejkačka* (ř. 563), *vopejkački* (ř. 565), *vopejkat* (ř. 566), *von do práce* (ř. 571), *vot zastáfký* (ř. 572), *vopravuje* (ř. 582), *vopravovat* (ř. 583), *je to vo peňezích* (ř. 584), *poslední vofce* (ř. 590), *vo názoru* (ř. 621), *vot rána* (ř. 648), *vořech* (ř. 655), *k vobjedu* (ř. 665), *vobracet seno* (ř. 700).

Diftongizace í, ý > ej:

a) v základu slov: *aňi obejvák* (ř. 394), *do obejváku* (ř. 418), *jednou tejdňe* (ř. 490), *z ženckejma* (ř. 558), *vopejkačka* (ř. 563), *vopejkački* (ř. 565), *vopejkat* (ř. 566), *tejden sme* (ř. 576), *jednou tejdňe* (ř. 578), *vimejšlet* (ř. 608), *múže bejt* (ř. 629), *gdo bude mejt* (ř. 635), *bejvával stoh* (ř. 691), *dobejvali* (ř. 692), *bejvávala pískovna* (ř. 692), *bejvala louže* (ř. 695), *bejvávalo rošťí* (ř. 695), *taťkovi rejpat* (ř. 701);

b) v zakončení adjektiv a zájmen: *žádnej kafe* (ř. 392), *celej barák* (ř. 389), *takovej brajgl* (ř. 394), *vepřovej řízek* (ř. 397), *druhej svátek* (ř. 426), *novej barák* (ř. 439), *bil pjeknej takovej pohodovej, takovej* (ř. 447), *bil špatnej* (ř. 452), *takovejch* (ř. 453), *každej rok* (ř. 454), *na Novej rok* (ř. 458), *celejch vosum let* (ř. 475), *ňákejch dvanác* (ř. 496), *drzej* (ř. 505), *paličák strašnej* (ř. 506), *den volnej* (ř. 511), *kerej je* (ř. 516), *starej* (ř. 517), *velkej průser* (ř. 529), *prúšvich strašnej* (ř. 531), *veškerej volnej* (ř. 537), *takovej koňiček* (ř. 539), *ňákej pohib* (ř. 556), *barák je nekonečnej* (ř. 582), *velkej pes* (ř. 598), *a dokonalej* (ř. 601), *malej velkej pejsek úžasnej* (ř. 601), *dospjelej* (ř. 637), *strašnej bordelář* (ř. 645), *úplně hroznej* (ř. 645), *na Štredrej den* (ř. 666), *žádnej slavnej* (ř. 699);

c) v zakončení sloves: *platej* (ř. 492), *ti jezdej* (ř. 705).

Stejně časté je úžení é > í:

a) základu slova: *ribí polífký* (ř. 396), *te' vlítla* (ř. 505), *o rok díl* (ř. 527), *to splítám na ti rúzní* (ř. 543), *polífčička* (ř. 611), *převlíkat postele* (ř. 638), *k tomu víst* (ř. 640), *vipadalo líp* (ř. 705);

b) v koncovkách jmen: *žádní miří* (ř. 391), *nějakí nášťevje* (ř. 407), *každí Vánoce* (ř. 414), *stejní se dá říct* (ř. 419), *příbuzní nášťevujeme* (ř. 425–426), *svího sina* (ř. 428), *to je takoví* (ř. 429), *sou velkí* (ř. 431), *ňákí maličkosťi* (ř. 431), *takí ségra* (ř. 437), *žádní spívání* (ř. 445), *takoví pohodoví* (ř. 453), *kolem jední* (ř. 455), *kaši a uzení* (ř. 458–459), *do tí pólnoci* (ř. 464), *skoro poviní* (ř. 482), *předsedkiňi skupinoví* (ř. 482), *dovední práce* (ř. 483), *hodně ovlivnění* (ř. 485), *to bilo dobrí* (ř. 488), *hromadní úkoli* (ř. 489), *hodně důležití* (ř. 497), *jakí sem mjela* (ř. 514), *docela slušní* (ř. 530), *volním čase* (ř. 536), *všelíjakí víropki* (ř. 538), *něco rozečteního* (ř. 547), *fšechno možní* (ř. 547), *takoví ti trekinkoví hole* (ř. 553), *minulí století* (ř. 565), *supr krásní* (ř. 570), *hotoví* (ř. 582), *celí září* (ř. 587), *bilo nekonečnı* (ř. 587), *kerı vlastně* (ř. 590), *jedını hospodářství* (ř. 594), *má spočítaní* (ř. 597), *máme velkího* (ř. 598), *takı úžasnı* (ř. 602), *svího koňička* (ř. 608), *játrovı knedlícki* (ř. 611), *je to drzí* (ř. 623), *tı sme* (ř. 627), *tak šikovní* (ř. 623), *stanovenı práce* (ř. 633), *rozdělení* (ř. 635), *sudı a lichı dni* (ř. 636), *je to samotní* (ř. 640), *určíte jinı* (ř. 644), *večır* (ř. 651), *normálně klasickı* (ř. 653), *dárečki ňákı* (ř. 654), *vot tí dobi* (ř. 660), *asi bježní* (ř. 661), *navečır* (ř. 668), *žádnı tradice* (ř. 678), *dřevjenı flinti* (ř. 693), *ešte jinıho* (ř. 696), *vımjenım pobitu* (ř. 711), *hroznı* (ř. 712), *celı ke krachu* (ř. 720), *takovı ti* (ř. 724), *ňákı ovovní* (ř. 726), *tvıho taťku* (ř. 740);

c) v koncovkách číslovek: *zaprvı* (ř. 408), *hned druhıho* (ř. 436), *na štiriadvacátıho* (ř. 462), *po jední vjeci* (ř. 464), *kolem pátı hodını* (ř. 473–474), *to druhı* (ř. 658).

V zakončení jmen i sloves a ve slovtvorných příponách dochází ke krácení samohlásek *ı, ú:* *přet tım* (ř. 392), *nevım* (ř. 398), *mislım* (ř. 428), *ud'elajı* (ř. 429), *neňı* (ř. 430), *mezițım* (ř. 444), *domu* (ř. 456), *chodım* (ř. 463), *sușım* (ř. 464), *vidım* (ř. 476), *nemusım* (ř. 477), *zațım* (ř. 509), *d'elajı* (ř. 523), *se fșım* (ř. 540), *vrazım* (ř. 544), *snașım* (ř. 554), *s ňım* (ř. 555), *nechodım* (ř. 563), *umım* (ř. 605), *vařım* (ř. 606), *jezdım* (ř. 723).

Samohlásky se krátı i uvnitř slova: *pec* (ř. 613), *pect* (ř. 616), *pomahat* (ř. 699), *na Halamkách* (ř. 722).

Dloužení samohlásek v zakončení slov: *čtıřı* (ř. 441), *večır* (ř. 651), *navečır* (ř. 668).

Dloužení samohlásek v základu slov: *do Súdola* (ř. 495).

Zánik neznělé výslovnosti předložky s před jedinečnými hláskami: *z máslem* (ř. 607), *z manželem* (ř. 616), *z lidma* (ř. 719).

Výslovnost skupiny souhlásek *sh-* jako *sch-* : *f tom schonu* (ř. 430).

Záměna hlásky *č* za *š*: *štiriadvacátího* (ř. 462), *štiri* (ř. 567), *štrnáct* (ř. 727).

Tvary vzniklé haplologií: *ňákí* (ř. 431), *pač* (ř. 489), *ňákejch* (ř. 496), *ňákej* (ř. 522), *ňáká* (ř. 674), *ňákou* (ř. 738).

Zjednodušují se souhláskové skupiny: *dicki* (ř. 388), *sme* (ř. 391), *vječinou* (ř. 391), *sem bila* (ř. 393), *ešť'e* (ř. 395), *diš* (ř. 404), *cerou* (ř. 414), *cera* (č. 415), *nejmlačí* (ř. 418), *jabko* (ř. 420), *s mojim* (ř. 421), *deme* (ř. 424), *dem* (ř. 424), *sou* (ř. 431), *kerí* (ř. 433), *kerou* (ř. 440), *d'ectví* (ř. 469), *do Súdola* (ř. 495), *dvanáct* (ř. 496), *de* (ř. 511), *kerej* (ř. 516), *jesli* (ř. 521), *nejvječí* (ř. 525), *příde* (ř. 535), *vječí* (ř. 553), *vlasně* (ř. 553), *neska* (ř. 558), *ženckejma* (ř. 559), *rači* (ř. 594), *nejrači* (ř. 607), *pec* (ř. 613), *dištak* (ř. 618), *dibi* (ř. 640), *todlecto* (ř. 641), *eletrický* (653), *japka* (ř. 657), *menovalo* (ř. 658), *nespomenu* (ř. 659), *nespomínám* (ř. 661), *si* (ř. 685), *támle* (ř. 692), *patnác šestnác* (ř. 722), *dit'* (ř. 740).

Ve 3. os. sg. přičestí minulého dochází ke zjednodušení výslovnosti přidáním slabiky *-nu-* : *píchnul* (ř. 660), *chitnul* (ř. 735).

U tvarů v přičetí minulém činném v rodě mužském se objevily **tvary bez koncového *-l*, pokud kořen slovesa končil na souhlásku:** *nemoch* (ř. 524), *pomoch* (ř. 573).

Znělostní asimilace:

a) na počátku slova: *gdi* (ř. 388), *fšichni* (ř. 421), *fšechno* (ř. 434), *gdo* (ř. 443), *spívání* (ř. 445), *fšechni* (ř. 458), *gde* (ř. 467), *fzepamatuje* (ř. 513), *se fšim* (ř. 540), *štiri* (ř. 567), *gdibi* (ř. 616), *fstahi* (ř. 624), *gdiš* (ř. 639), *fšude* (ř. 715), *štrnáct* (ř. 728), *se fšim* (ř. 738);

b) uvnitř slova: *tagže* (ř. 388), *negdi* (ř. 389), *náfš'eva* (ř. 405), *náfš'evje* (ř. 407), *skovala* (ř. 412), *náfš'evujeme* (ř. 426), *vichásku* (ř. 454), *vstahuje* (ř. 462), *štiriadvacátího* (ř. 462), *v klítku* (ř. 470), *krouški* (ř. 473), *opchodu* (ř. 492), *rosčilovalo* (ř. 522), *do zásufki* (ř. 531),

víropki (ř. 538), *kniški* (ř. 546), *takovídle* (ř. 550), *tudle* (ř. 551), *na prochásku* (ř. 555), *procháski* (ř. 557), *pifčo* (ř. 563), *brská* (ř. 567), *zastáfki* (ř. 572), *todle* (ř. 574), *vojce* (ř. 590), *ofce* (ř. 590), *jezefčici* (ř. 599), *polifčička* (ř. 6011), *ňigdo* (ř. 614), *bábofka* (ř. 615), *opčas* (ř. 618), *prskafki* (ř. 653), *japka* (ř. 657), *sinofci* (ř. 670), *neegzistující* (ř. 717);

c) na konci slova: *jelikoš* (ř. 388), *hnet* (ř. 391), *přet* (ř. 392), *aš* (ř. 412), *coš* (ř. 432), *teť* (ř. 438), *pokud'* (ř. 456), *neš* (ř. 457), *uš* (ř. 483), *vikent* (ř. 490), *akorád* (ř. 516), *nemoch* (ř. 524), *prúšvich* (ř. 531), *pořát* (ř. 547), *přez* (ř. 572), *vot* (ř. 572), *pomoch* (ř. 573), *tag* (ř. 593), *kdiš* (ř. 628), *kéš* (ř. 629), *gdiš* (ř. 639), *dříf* (ř. 671), *klit* (ř. 674), *srup* (ř. 695), *nat* (ř. 716), *rát* (ř. 731), *napřet* (ř. 732), *kamarát* (ř. 737);

d) na švu slov: *s práce* (ř. 388), *f pjet* (ř. 389), *f sedum* (ř. 389), *f púlnoci* (ř. 402), *f devjet* (ř. 402), *f kuchiňi* (ř. 416), *s Třeboňe* (ř. 427), *f tom* (ř. 430), *f púl* (ř. 449), *f Jindřichovje Hradci* (ř. 466), *f nemocnici* (ř. 467), *f pohode* (ř. 480), *f oboru* (ř. 491), *f opchode* (ř. 493), *f prváku* (ř. 501), *s toho* (ř. 502), *f patnácti* (ř. 506), *f kou'e* (ř. 515), *s papíru* (ř. 538), *z ženkejma* (ř. 559), *f úterí* (ř. 566), *f baráku* (ř. 567), *z taškou* (ř. 574), *f pokojíku* (ř. 597), *f králíkárně* (ř. 597), *z d'edou* (ř. 618), *ze fšim* (ř. 627), *z vařeňim* (ř. 639), *f terénu* (ř. 713), *f Kameňici* (ř. 716), *f učeňi* (ř. 735).

Artikulační asimilace: *vječinou* (ř. 391), *cerou* (ř. 414), *cera* (ř. 415), *nejmlačí* (ř. 418), *jabko* (ř. 420), *d'ectví* (ř. 469), *nejvečí* (ř. 525), *z ženkejma* (ř. 559), *rači* (ř. 594), *nejrači* (ř. 607), *todlecto* (ř. 641), *nespomínám* (ř. 661).

Tvaroslovné rysy

Typické tvaroslovné jevy pro tuto oblast jsou:

3. osoba plurálu sloves 4. a 5. třídy má koncovky -í, aji (-aji, -eji): *ud'elaji čas* (ř. 429), *nemusí* (ř. 433), *koupí* (ř. 435), *chodí* (ř. 476), *zlobí* (ř. 504), *d'elaji* (ř. 523), *mají* (ř. 633), *střídají se* (ř. 634), *jezd'ejí* (ř. 670).

Skupina -ovice se mění v -ejce: *do Bud'ejc* (ř. 435).

Užívání nestažených tvarů zájmen: *mojí sestri* (ř. 415), *koňička mám svojeho* (ř. 536–537), *mojich rodičů* (ř. 576).

Obecněčeské tvaroslovné jevy:

V genitivu a dativu, lokálu singuláru ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen unifikovaná koncovka podle genitivu -í: *cera tí mojí* (ř. 415), *do tí púlnoci* (ř. 464), *jako tí sme* (ř. 627), *vot tí dobi* (ř. 660).

Pozn.: Příklad s lokálem se v textu nevyskytl. Porovnávám na základě genitivu a dativu.

Tvary frekventativ rozšířené o příponu -vá-: *jezd'ivávali* (ř. 672), *slavivával* (ř. 675), *bejvával* (ř. 691), *bejvávala* (ř. 692), *bejvávalo* (ř. 695), *chod'ivával* (ř. 731).

Jednotná koncovka -ma v instrumentálu plurálu: *před Vánocema* (ř. 390), *s těma svíčkama* (ř. 400), *s ňima* (ř. 402), *s hračkama* (ř. 403), *za dveřma* (ř. 405), *přet Vánocema* (ř. 434), *s řema holema* (ř. 555), *z ženckejma* (ř. 559), *taškama* (ř. 578), *po sobje lukama* (ř. 690), *z lidma* (ř. 720).

V 1. os. pl. odpadá koncové -e: *dem* (ř. 424), *provozujem* (ř. 563), *budem* (ř. 566).

V 1. os. sg. indikativu prézenta je hovorová tvarotvorná přípona -u: *pracuju* (ř. 495), *pamatuju* (ř. 516), *upeču* (ř. 613), *určuju* (ř. 635), *nepamatuju* (ř. 647), *žiju* (ř. 672), *nehraju* (ř. 677), *nedodržuju* (ř. 678), *pjestuju* (ř. 727).

Užívání (a)bysme namísto (a)bychom: *abisme neusli* (ř. 442), *bisme asi zmrzli* (ř. 568), *abisme nezlobili* (ř. 649).

Příslovce končí na -ejc, -as: *veselejc* (ř. 451), *třebas* (ř. 559).

Neodlišení akuzativu plurálu od nominativu plurálu v koncovkách adjektiv a rodových zájmen: *ti céčka, jakí céčka* (ř. 410), *jsme fšichňi přežraní* (ř. 421), *d'eři uš sou velkí* (ř. 431), *jenom ňákí maličkost'i* (ř. 431), *možná dovední ruce* (ř. 483), *se d'elali hromadní úkoli* (ř. 489), *na ti různí víropki* (ř. 543), *sem dostala takoví ti trekinkoví hole* (ř. 553–554), *dicki bili obložení* (ř. 577), *hospodárství jako velkí zívřata* (ř. 589), *nebili játroví knedlícki* (ř. 611), *fstahi sou dobrí* (ř. 6124), *kěš bi bili ti moje d'eři tak šikovní* (ř. 629), *mají stanovení práce* (ř. 633), *sudí a lichí dni* (ř. 636), *dárečki ňákí* (ř. 654), *ňákí*

přípravi (ř. 667), *žádní tradice* (ř. 678), *se náki tradice d'elaj* (ř. 678–679), *dřevjení flinti* (ř. 693), *náki ovocní stromi* (ř. 727).

Záměna si a se: *Fanda se teda s Janou jako tak trochu odpočinou* (ř. 424).

Užívání tvarů *ní, jí* namísto *ji, ni*: *ud'elala sem jí* (ř. 487), *protože bi jí zabilo* (ř. 532), *jí to nebaví* (ř. 600), *se jako pomáhalo jí vichovat* (ř. 628), *na ní může bejt* (ř. 629).

Závěr

I ve střední generaci se, tak jako v té nejstarší, objevují vedle sebe prvky charakteristické a obecněčeské, a to v rámci hláskosloví i tvarosloví. Oproti předcházející generaci můžeme spatřit několik rozdílů.

V rovině hláskoslovné se shodně s generací nejstarší objevuje charakteristický rys výslovnosti slabiky *mě* jako *mje* (*zemje, zapomjel*), rovněž tak výslovnost počátečního *o-* bez protetického *v-* (*obali, okusovat, opravi*), která se zde objevuje ještě ve větší míře než u nejstarší generace. V nejstarší generaci docházelo ke změnám depalatalizačním (*náki*), ve střední generaci se naopak objevil případ měkčení (*pokud'*). Obecněčeské jevy jsou ještě více rozšířené, než v předcházející generaci – úžení a diftongizace jsou užívány pravidelně.

V rovině tvaroslovné se u této generace, stejně jako u té předešlé, objevují charakteristické rysy v podobě koncovek ve 3. osobě plurálu sloves 4. a 5. třídy. Skupina *-ovice* se tu obměňuje na skupinu *-ejce* (*do Bud'ejc*). Narozdíl od nejstarší generace dochází v této k setření rozdílu mezi tvary genitivu a dativu, lokálu singuláru ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen, tak jako tomu bylo u generace nejstarší. Ostatní tvaroslovné jevy jsou obecněčeské a shodné v obou generacích. V 1. os. pl. odpadá koncové *-e*, objevují se frekventativa rozšířená o příponu *-vá-*. Téměř důsledně se užívají i další tvaroslovné jevy, např. v instrumentálu plurálu koncovka *-ma* (*za dveřma, s ňima*), neodlišení 4. p. pl. od 1. p. pl., v obou případech se vyskytuje stejná koncovka *-í*. Opět se objevuje příslovce v komparativu zakončené na *-ejc* (*veselejc*) a nadále se používají tvary (*a*)*bysme* místo (*a*)*bychom*.

Nejmladší generace

Úvod

Texty 5 a 6 jsou přepisem rozhovorů s respondenty z nejmladší generace, tj. s mými vrstevníky. V této generaci jsou respondenty zastoupena obě pohlaví – 22letá dívka a 24letý muž. Rozhovory s touto generací byly nejspontánnější, zvláště respondentka v textu 5 mluvila velmi uvolněně.

V textu 5 vedu rozhovor s dívkou narozenou r. 1992, která vystudovala obchodní akademii, poté absolvovala dva roky na vysoké škole a nyní pracuje jako pomocná účetní ve stavební firmě. Její mluva je mírně ovlivněna ještě nedávnou docházkou na střední školu a univerzitu. Žije s rodiči a sestrou v centru na sídlišti v panelovém bytě.

V textu 6 mi na otázky odpovídá muž narozený r. 1990, který vystudoval elektrotechnickou školu. Nějaký čas pracoval u společnosti vyrábějící okna a nyní pracuje v nákladní přepravě jako strojvedoucí. Respondent žije s přítelkyní v domku na kraji sídliště, v blízkosti centra.

Hláskoslovné rysy

Charakteristické hláskoslovné jevy:

Výslovnost slabiky *mě* jako *mje*: *samozřejmje* (ř. 749), *mjeli* (ř. 766), *nemjeli* (ř. 773), *pro mje* (ř. 829), *mjela* (ř. 844), *nemjela* (ř. 846), *nesmjela* (ř. 847), *umjela* (ř. 877), *mjel* (ř. 879), *rozumjeli* (ř. 915), *nerozumjela* (ř. 911), *rozumjela* (ř. 918), *mjelo* (ř. 921), *zřejmje* (ř. 967), *zamjestnance* (ř. 995), *zamjestnanců* (ř. 998), *firmje* (ř. 1009), *nemjel* (ř. 1084), *neumjel* (ř. 1137), *umjel* (ř. 1146), *zamjestnáňi* (ř. 1149), *umjet* (ř. 1209).

Dalším častým znakem je výslovnost počátečního *o-* bez protetického *v-*: *ozdobi* (ř. 744), *otpoledne obalovat kapra* (ř. 760), *oblíbeňejší část* (ř. 763), *obje dvje* (ř. 772), *od jedenácti* (ř. 779), *bila opravdu* (ř. 779), *lejt olovo* (ř. 787), *po tom objeďe* (ř. 792), *o tech* (ř. 795), *o tom* (ř. 795) *o něco* (ř. 798), *otpočinout* (ř. 803), *o Vánocích* (ř. 805), *o fšem* (ř. 811), *otevřít si víno* (ř. 815), *oslaví něgde* (ř. 815), *vipustili ohňostroj* (ř. 822), *takovej otpočinkovej* (ř. 825), *bujarích oslavách* (ř. 825), *otpočinku* (ř. 826), *opojení* (ř. 830), *ot gdi* (ř. 833), *okolo tech třech* (ř. 835), *ostatní kamarátka* (ř. 851), *se o nás* (ř. 855), *si to odžila* (ř. 869), *znali osobně* (ř. 872), *s okna* (ř. 875), *do mích osmi* (ř. 892), *o sobje* (ř. 895), *s otstupem* (ř. 896), *o devjet* (ř. 898), *třeba on* (ř. 899), *umjeli*

otříkat (ř. 915), *naučila odříkat* (ř. 919), *ona mne pak* (ř. 919), *na opchodní* (ř. 940), *tu opchotku* (ř. 946), *humanitní obor* (ř. 952), *otázka co jako dál* (ř. 965), *budu otcházet* (ř. 976), *příštím období* (ř. 990), *otmaturuje neska* (ř. 997), *oňi scháňi* (ř. 998), *třeba otcestovat* (ř. 1015), *do opchod'áku* (ř. 1063), *odpalovali to* (ř. 1087), *abi se opil* (ř. 1090), *opčas* (ř. 1151), *osobňi přepravu* (ř. 1160), *ožeňit se* (ř. 1216).

Palatalizační změna: *vocat'* (ř. 1051), *votsat'* (ř. 1112).

Obecněčeskými hláskoslovnými jevy jsou:

Výslovnost protetického v- : *vopčas* (ř. 777), *vopravdu* (ř. 790), *votmaturoval* (ř. 996), *voblečeňi* (ř. 1025), *vot* (ř. 1028), *voba* (ř. 1032), *vobral* (ř. 1039), *vosmi* (ř. 1041), *votevřelo se vokno* (ř. 1044), *votevření to vokno* (ř. 1051), *vocat'* (ř. 1051), *vořechú* (ř. 1055), *votrava* (ř. 1063), *vobrovskí* (ř. 1068), *vobjíždí* (ř. 1072), *votsut* (ř. 1087), *von* (ř. 1103), *votsat'* (ř. 1112), *vodešli* (ř. 1115), *vo tom* (ř. 1121), *vodlišni* (ř. 1127), *votpoledne* (ř. 1135), *votrazovej* (ř. 1150), *vokna* (ř. 1162), *vo mje* (ř. 1168), *vobnáši* (ř. 1171), *vot pond'elí* (1173), *vot třetího do vosmiho* (ř. 1175), *votpočinu si* (ř. 1204), *já vo sobje* (ř. 1211), *voňi* (ř. 1217).

Diftongizace í, ý > ej:

a) v základu slov: *lejt* (ř. 787), *mjeli bejt mladí* (ř. 854), *přemejšlet* (ř. 934), *jakejkolif* (ř. 1089), *první vejplatu* (ř. 1163), *s počítačovejma a internetovejma hrama* (ř. 1198), *ve svejch štrnácti* (ř. 1210), *co bude pozejtří* (ř. 1217), *hele zejtra uš nechoť* (ř. 1218);

b) v zakončení adjektiv a zájmen: *celej večer* (ř. 750), *hroznej puch* (ř. 759), *Šťedrej den* (ř. 761), *takovej heskej* (ř. 772), *nejakej dřivnej tvar* (ř. 788), *pjetadvacátej, šestadvacátej* (ř. 809), *klidnej* (ř. 818), *na žádněj silvestrovskej* (ř. 819), *krušnej* (ř. 824), *Novej rok je takovej otpočinkovej* (ř. 824–825), *novej sourozenec* (ř. 840–841), *part'áka kterej se mnou* (ř. 849), *řezim danej, sepsanej* (ř. 858–859), *ten bil takovej* (ř. 879), *takovej sígr* (ř. 890), *máme každej jinou* (ř. 892), *ten klasickej sourozeneckej* (ř. 897), *žádnej sígr* (ř. 923), *takovej úžasnej zákon* (ř. 942), *humanitně založenej* (ř. 951), *nejakej ten humanitní* (ř. 952), *patnáctíletej človjek* (ř. 953), *ktorej prost'e* (ř. 994), *bil malej* (ř. 1019), *ve velkej režiji* (ř. 1012), *kerej si vihldnul* (ř. 1021), *krásnej stromeček* (ř. 1023), *d'eckej šampus* (ř. 1035), *na klasickej zvoneček* (ř. 1045), *vot vlašskejch vořechú* (ř. 1055), *každej jinej* (ř. 1067),

takovejch (ř. 1069), *jako malej* (ř. 1074), *šel druhej den* (ř. 1088), *žádnej moc nebil* (ř. 1089), *veškerej svuj volnej čas* (ř. 1093), *kuchiňskej kout* (ř. 1094), *zapálenej balík* (ř. 1099), *prodlouženej víkend* (ř. 1111), *votrazovej mústek* (ř. 1150), *k tej maturiće* (ř. 1151), *schopnej ud'elat* (ř. 1179), *s kerejma* (ř. 1192), *ten vlak dlouhej* (ř. 1193), *možnost novejch lid'í* (ř. 1201), *pátej nebo šestej tříde* (ř. 1201), *malej, visokej, hubenej* (ř. 1205), *tlustej, slabej, silnej* (ř. 1206), *sem úspješnej* (ř. 1212).

Neméně časté je i úžení *é > í*:

a) v základu slova: *ribí políčka* (ř. 757), *ribí políčki* (ř. 758), *kerej si vihlídnul* (ř. 1021), *moch přilítnout* (ř. 1043), *mi sme vilítli* (ř. 1048), *jakímukolíř* (ř. 1185), *do jakíkolíř práce* (ř. 1217);

b) v koncokách adjektiv a zájmen: *každímu d'íteti* (ř. 743), *sme bili malí* (ř. 747), *to bilo hrozní* (ř. 749), *bilo takoví trapní* (ř. 755), *část dne Štedrítio* (ř. 756), *do tí kuchiňe* (ř. 758), *dod'elávali takoví ti* (ř. 760), *bilo na večer dokonalí* (ř. 762), *nastoupení u dveří* (ř. 771), *nemjeli tak jednoduchí* (ř. 773), *ti zabalení dárki* (ř. 774), *s tí zahrát* (ř. 775), *tak to bilo taki heskí* (ř. 786), *abi nebili sklamaní* (ř. 801), *s toho hmotního hlediska* (ř. 802), *malího prcka* (ř. 804), *k prababičce starí* (ř. 807), *žádní starostí* (ř. 811), *na nějaki pařbi* (ř. 813), *takovího klidního silvestra* (ř. 814), *ňákí ti zábavi silvestrovskí* (ř. 815–816), *poprví* (ř. 819), *f tí přírode* (ř. 821), *společenská hri* (ř. 821), *to bilo takoví komorní* (ř. 822), *ti klidní Vánoce* (ř. 827), *zase takoví vráceňi* (ř. 829), *ot kolikátího* (ř. 833), *kerí si pamatuju* (ř. 834), *spojení s tou školkou* (ř. 834), *spojení, to raní d'etství* (ř. 836), *do tí dobi* (ř. 841), *to tlustí, malí, hnusní mimino* (ř. 844), *mjeli bejt mladí* (ř. 854), *v plní síle, jak fyzickí* (ř. 854), *vichovaní f tom* (ř. 860), *v tí dobj e v jakí* (ř. 861–862), *nemňeli sme chitří mobili* (ř. 862), *rúzní takovídle hri* (ř. 866–867), *bila hodní d'íte* (ř. 876), *jako každí d'íte* (ř. 877), *hodně hnusního* (ř. 880), *zákeřního* (ř. 881), *takoví už na jiní bázi* (ř. 894), *takoví tí kamarátská úrovňi* (ř. 896), *s tí fiziki* (ř. 910), *f tí chemii* (ř. 911), *v žádním případě* (ř. 917), *v tí fizice* (ř. 918), *je fakt zbitečnı* (ř. 924), *f sedmı tříd'e* (ř. 925), *strašně haló* (ř. 927), *po tí záklatce* (ř. 936–937), *něco jiního neš* (ř. 948), *je to skvjelı* (ř. 948), *na visokı škole* (ř. 952), *v tí se mi nevedlo* (ř. 962), *do tí firmi* (ř. 971), *ve kterım* (ř. 989), *je to krásnı* (ř. 994–995), *s druhı strani* (ř. 995), *ňějakı zamňestnance* (ř. 998–999), *možná stejnı peňize* (ř. 1004), *babički veleňickı* (ř. 1020), *vopravdu velikı* (ř. 1024), *ňákı to voblečeni* (ř. 1025), *ve velkım stylu* (ř. 1029), *vot třiadvacátıho* (ř. 1029), *kolem tí štvrtı* (ř. 1031), *richlí špunti* (ř. 1035), *bilo slıbıno* (ř. 1035), *k nějakımu rozdávání* (ř. 1036), *táta si pokaždı přıdal* (ř. 1037), *půl vosmı* (ř. 1041), *do d'eckıho pokoje* (ř. 1042), *votevřeni to vokno* (ř. 1051), *na nějaki ti*

půlnoční (ř. 1054), *někdi někí to japko* (ř. 1056), *pro toho dospjelího* (ř. 1065–1066), *nič jiního neňi* (ř. 1064), *vobrovskí kouzlo* (ř. 1068), *připravít to samí* (ř. 1069), *visvjetlení do dneška* (ř. 1076), *je důležití* (ř. 1078), *do druhího patra* (ř. 1080), *kerí nejmjel níkdo* (ř. 1084), *úplně nádherní* (ř. 1087), *taki dobrí* (ř. 1098), *o svím d'ectví* (ř. 1098), *rozbití vokno* (ř. 1102), *druhí sme šli* (ř. 1114), *nejakí vodlišní názori* (ř. 1126–1127), *něco přísniho* (ř. 1128), *jedíní vlastně jedíní* (ř. 1133), *vot toho druhího* (ř. 1141), *méno tí učitelki* (ř. 1145), *míň a míň* (ř. 1157), *českí dráhi* (ř. 1163), *po tí maturiře* (ř. 1169), *volní víkendí* (ř. 1173–1174), *do vosmího* (ř. 1175), *každímu zubaři* (ř. 1185), *rakouskí pohraniční* (ř. 1189), *společního* (ř. 1193), *ve volním čase* (ř. 1195), *mího volního času* (ř. 1198), *nejakí řelesní vlastnostíi* (ř. 1207), *ještě líp* (ř. 1210), *padesátiletí chlapi* (ř. 1210), *ve svím zamjestnáni* (ř. 1215), *je dost řeskí* (ř. 1218).

Časté je i krácení samohlásek *í, ú* v zakončení jmen i sloves a ve slovtvorných příponách: *přet tím Štedrim dnem* (ř. 750), *se fšim* (ř. 759), *přet tím* (ř. 771), *teda mislím* (ř. 784), *jak slavím* (ř. 794), *uš to neňi* (ř. 795), *s tím mít* (ř. 800), *přišli sme domu* (ř. 864), *já nevím* (ř. 888), *naší paňi učitelki* (ř. 909), *musím říct* (ř. 921), *nemislím si* (ř. 930), *s něčim* (ř. 931), *zdravím selským rozumem* (ř. 932–933), *po nákim d'ecku* (ř. 937), *čim chci* (ř. 955), *uplatním f příštím období* (ř. 989), *gde to maji* (ř. 1023), *já ribí nejím* (ř. 1033), *svuj volnej čas* (ř. 1093), *jedním z nejvjetších* (ř. 1095), *neumím* (ř. 1135), *netušim* (ř. 1145), *chodím* (ř. 1178), *po republice zatím* (ř. 1190).

Dochází i ke krácení samohlásek uvnitř slova: *klíčovou d'irkou* (ř. 745), *sme pomahali* (ř. 762), *puđu z baráku* (ř. 785), *vjetší kamen* (ř. 1103).

Méně často se objevuje dlužení samohlásek v základech slov: *vímečná tradice* (ř. 789), *přímački* (ř. 942), *v Súdole* (ř. 1004), *příde* (ř. 1063), *nepříde* (ř. 1066), *ze Súdola* (ř. 1085).

Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými hláskami: *z řízkem* (ř. 767), *z rod'ičema* (ř. 1082), *z mím* (ř. 1094).

Výslovnost skupiny souhlásek *sh-* jako *sch-* : *oňi scháňi* (ř. 998), *scháňeli* (ř. 1084).

Vyskytuje se i změna hlásky **č** na **š**: *štiři přihláški* (ř. 953), *štiři obori* (ř. 959), *kolem tí štvrtí* (ř. 1031), *víc těch štírek* (ř. 1142), *ve svejch štrnácti* (ř. 1210).

Objevují se i tvary vzniklé haplologií: *vímečná* (ř. 789), *ňákí* (ř. 815), *po ňákim* (ř. 937), *přímački* (ř. 942), *ňákou* (ř. 1062), *ňáká* (ř. 1124).

Dochází ke zjednodušení souhláskových skupin: *diš* (ř. 741), *sem* (ř. 741), *dicki* (ř. 743), *jesli* (ř. 743), *sme* (ř. 746), *ešt'e* (ř. 751), *sou* (ř. 797), *říc* (ř. 812), *takle* (ř. 857), *neska* (ř. 867), *si* (ř. 872), *tagle* (ř. 930), *nevemou* (ř. 957), *vemou* (ř. 958), *de* (ř. 971), *dibich* (ř. 995), *v Súdole* (ř. 1012), *japko* (ř. 1056), *příde* (ř. 1063), *nepříde* (ř. 1066), *ste* (ř. 1071), *ze Súdola* (ř. 1085), *na kerí* (ř. 1086), *kerej* (ř. 1093), *kúli* (ř. 1111), *méno* (ř. 1145), *eletrikář* (ř. 1153), *kerou* (ř. 1154), *tudle* (ř. 550), *ňikerak* (ř. 1155), *diť* (ř. 1156), *dibi* (ř. 1171), *puđu* (ř. 1174), *třinác, patnác* (ř. 1179), *takovíchle* (ř. 1183), *todle* (ř. 1191), *s kerejma* (ř. 1192).

U sloves 2. třídy ve 3. os. sg. přičestí minulého dochází ke zjednodušení výslovnosti přidáním slabiky **-nu-**: *nespolknul* (ř. 769), *mávnul* (ř. 883), *vihlídnuł* (ř. 1021), *fláknul* (ř. 1104).

Přičetí minulé činné je v rodě mužském bez **-l**, **je-li** kořen slovesa zakončen souhláskou: *sňet* (ř. 1039), *moch* (ř. 1043), *nedones* (ř. 1074), *řek* (ř. 1077), *neřek* (ř. 1122), *přečet* (ř. 1133).

Znělostní asimilace:

a) na začátku slova: *fšech* (ř. 748), *fstát* (ř. 749), *gdi* (ř. 756), *fšim* (ř. 759), *fšechno* (ř. 761), *fšechni* (ř. 768), *gdiš* (ř. 774), *fšichňi* (ř. 776), *skoušeli* (ř. 787), *skoušku* (ř. 789), *sklamani* (ř. 801), *o fšem* (ř. 811), *fcelku* (ř. 876), *skusila* (ř. 952), *štiři* (ř. 953), *stracená* (ř. 962), *gde* (ř. 967), *skušenost* (ř. 975), *sklamaná* (ř. 994), *gdibi* (ř. 1014), *fstali* (ř. 1031), *štvrtí* (ř. 1031), *fšude* (ř. 1048), *gdo* (ř. 1082), *štírek* (ř. 1142), *skouški* (ř. 1188), *štrnácti* (ř. 1210), *spátki* (ř. 1214);

b) uvnitř slova: *tagže* (ř. 743), *neegzistuje* (ř. 744), *heski* (ř. 753), *polífka* (ř. 757), *otpoledne* (ř. 760), *přetkrm* (ř. 767), *zaspívali* (ř. 775), *pohátka* (ř. 777), *vopčas* (ř. 777), *málogdi* (ř. 780), *roskrojení* (ř. 782), *roskrojit* (ř. 783), *heskí* (ř. 786), *heská* (ř. 787), *ňigdo* (ř. 788), *prochásku* (ř. 790), *nafšševujeme* (ř. 804), *heskej* (ř. 817), *otťikávají* (ř. 819),

teťkom (ř. 833), *apsolutně* (ř. 837), *ponožku* (ř. 839), *nařšřevi* (ř. 843), *kamarátka* (ř. 850), *kamarátky* (ř. 851), *zatku* (ř. 852), *přispůsobená* (ř. 853), *kňišku* (ř. 863), *snaší* (ř. 864), *ňigdi* (ř. 914), *otřikat naspamňet'* (ř. 915), *visletki* (ř. 921), *ňegdi* (ř. 925), *opchodňi* (ř. 940), *opchotku* (ř. 946), *otcházím* (ř. 976), *ňegde* (ř. 977), *teťkon* (ř. 988), *votmaturoval* (ř. 996), *otmaturuje* (ř. 997), *malomňestckej* (ř. 1012), *otcestovat* (ř. 1015), *f potsta'e* (ř. 1020), *nejhesčí* (ř. 1021), *řiski* (ř. 1033), *pohátku* (ř. 1040), *prskafki* (ř. 1048), *roskrojilo* (ř. 1056), *opchod'áku* (ř. 1063), *votsut* (ř. 1087), *strouška* (ř. 1096), *viskoušet* (ř. 1100), *votsat'* (ř. 1112), *pospátku* (ř. 1114), *úvozofkách* (ř. 1124), *litstvo* (ř. 1125), *dotet'ka* (ř. 1130), *votpoledne* (ř. 1135), *základki* (ř. 1140), *opčas* (ř. 1151), *přetpokladú* (ř. 1154), *tešká* (ř. 1155), *prestiš* (ř. 1157), *rařši* (ř. 1174), *todle* (ř. 1191), *votpočinu* (ř. 1204), *teřki* (ř. 1218);

c) na konci slova: *nejdříf* (ř. 742), *uř* (ř. 743), *přet* (ř. 746), *dokut* (ř. 747), *úklit* (ř. 760), *teť* (ř. 769), *neř* (ř. 771), *coř* (ř. 784), *připraf* (ř. 791), *pořát* (ř. 794), *pot* (ř. 801), *klit* (ř. 811), *dříf* (ř. 815), *pořat* (ř. 819), *bes* (ř. 823), *jelikoř* (ř. 853), *rát* (ř. 870), *nat* (ř. 883), *ot* (ř. 885), *ař* (ř. 911), *aňiš* (ř. 915), *bes* (ř. 970), *but'* (ř. 1022), *vot* (ř. 1028), *přez* (ř. 1030), *sňet* (ř. 1039), *votsut* (ř. 1087), *jakejkolif* (ř. 1089), *sňich* (ř. 1112), *votsat'* (ř. 1112), *hnet* (ř. 1169), *pokut* (ř. 1183), *jakímukolif* (ř. 1185), *kdokolif* (ř. 1209), *jakikolif* (ř. 1217), *nechoť* (ř. 1218);

d) na řvu slova: *ze ségrou* (ř. 766), *s tí* (ř. 775), *f púlnoci* (ř. 779), *f klidu* (792), *s toho* (ř. 802), *f Táboře* (ř. 805), *f klidu* (ř. 811), *f televizi* (ř. 820), *f tí přírod'e* (ř. 821), *f tom* (ř. 829), *f porodňici* (ř. 839), *g babiřce* (ř. 843), *f kolik* (ř. 859), *f přátelích* (ř. 873), *f kontaktu* (ř. 893), *z bráchou* (ř. 895), *f takovích* (ř. 921), *f tí fizice* (ř. 923), *f sedmí* (ř. 925), *s fiziki* (ř. 929), *f patnácti* (ř. 937), *f řech* (ř. 938), *f prvňím* (ř. 964), *f té* (ř. 968), *s toho* (ř. 994), *s pohledu* (ř. 998), *f potsta'e* (ř. 1020), *z d'edou* (ř. 1027), *z vláčkama* (ř. 1027), *z babiřkou* (ř. 1040), *g Hovorkúm* (ř. 1080), *f pokoji* (ř. 1082), *z rodiřema* (ř. 1082), *ze strejdou* (ř. 1084), *z mím* (ř. 1094), *z Pavlem* (ř. 1095), *ze svím* (ř. 1165), *f pjet* (ř. 1174).

Artikulační asimilace: *zbuďili* (ř. 751), *na něm rosvít'ili* (ř. 753), *d'ecka* (ř. 798), *nepomínám*, *ot gdi* (ř. 833), *spomínki ze řivota* (ř. 839), *abi se Miruřka nezbuďila* (ř. 847), *d'ectví moje* (ř. 853), *tahat mlaři ségru* (ř. 900), *vjeři problém* (ř. 931), *sem si vjeřinu* (ř. 932), *po ňákim d'ecku* (ř. 937), *takovej ten malomňestckej* (ř. 1012), *vjeřinou podle toho* (ř. 1026), *do d'eckího pokoje* (ř. 1042), *ňákí to japko* (ř. 1056), *spomínám na to* (ř. 1068), *teř si nespomenu* (ř. 1145), *puđu raři prvňího* (ř. 1174), *žencká* (ř. 1206).

Tvaroslovné rysy

Charakteristické tvaroslovné jevy pro danou oblast jsou:

Ve třech případech (v textu 6) se objevil rozdíl mezi tvary genitivu (*do tí kuchyně* (ř. 758)) a dativu (*k tej výchovje* (ř. 1136), *k tej maturiře* (ř. 1151), *f tej pátej* (ř. 1201) při skloňování ženských přídavných jmen a zájmen

Ve tvaru lokálu (a v ostatních příkladech dativu) je již jednotná koncovka *-í* (*f tí přírodě* (ř. 821), *v tí dobjě* (ř. 861), *aš f tí chemii* (ř. 911)).

3. osoba plurálu slovesných tvarů 4. a 5. třídy má koncovky *-í, aji (-aji)*: *neřeší* (ř. 800), *končí* (ř. 830), *mají* (ř. 867), *scháňí* (ř. 998), *se snaží* (ř. 1002), *mají* (ř. 1023), *schovají* (ř. 1043), *vobjíždí* (ř. 1072), *nevjedí* (ř. 1102), *rozmislí* (ř. 1164), *dají* (ř. 1191), *nastoupí* (ř. 1208).

Ve 3. os. pl. ind. prézenta slovesa *chtít* se objevil tvar *nehcou* (ř. 914) namísto *nechtějí*.

Ustrnulý tvar genitivu rodinných jmen: *Marouškú* (ř. 1081), *Hovorkú* (ř. 1081), *Šachlú* (ř. 1095), *Staňkú* (ř. 1102).

Užívání nestažených tvarů zájmen: *moje d'etství* (ř. 832), *svojí první vejplatu* (ř. 1163).

Obecněčeskými tvaroslovnými jevy jsou:

Nevyjádření životnosti při shodě u adjektiv a zájmen: *diš uš ti dospjeláci* (ř. 799), *ti lidí* (ř. 1058), *ti příbuzní* (ř. 1072–1073), *žádní tupci* (ř. 1109), *žádní blbci* (ř. 1115), *nejakí nezávislí pozorovatelé* (ř. 1213)

Shodná koncovka *-í* v nominativu i akuzativu plurálu adjektiv pro všechny rody: *zabalení dárki* (ř. 774), *gde uš sou malí d'ecka* (797), *takoví ti párti* (ř. 815), *ňákí ti zábavi silvestrovskí* (ř. 815), *společenská hri* (ř. 821), *nejakí rachejtle* (ř. 822), *ti klidní Vánoce* (ř. 827), *takoví moje* (ř. 839), *takoví vjeci* (ř. 842), *maminki mjeli bejt mladí*

(ř. 854), *nemňeli sme chitri mobili* (ř. 862), *žádní střilečki* (ř. 866), *bili někeri ti témata bili podobni* (ř. 910), *žádní poznámki* (ř. 916), *nejaki zamňestnance* (ř. 998–999), *jakobi ti d'icka* (ř. 1081), *nejaki ti kratši prázdnini* (ř. 1111), *nejaki vodlišni názori* (ř. 1126–1127), *aš si českí dráhi* (ř. 1163), *rakouski pohraňični skouški* (ř. 1189), *jiní sporti* (ř. 1207), *nejaki řelesni vlastnosti* (ř. 1207).

Koncovka -ma v instrumentálu plurálu: *s kamarádama* (ř. 814), *lidma* (ř. 817), *za náma* (ř. 827), *s holkama* (ř. 900), *se znalostma* (ř. 999), *z vláčkama* (ř. 1027), *z rodičema* (ř. 1082), *s ňima* (ř. 1083), *s řema d'etma* (ř. 1092), *s kerejma* (ř. 1192), *s kolegama* (ř. 1196), *kamarádama* (ř. 1197), *s počítačovejma a internetovejma hrama* (ř. 1198).

V 1. os. plurálu indikativa prézenta odpadá koncové -e: *jedem* (ř. 809).

U sloves se v 1. os. singuláru indikativa prézenta objevuje hovorová koncovka -u: *pamatuju* (ř. 833), *navazuju* (ř. 923), *vijmeju* (ř. 1004), *nedodržuju* (ř. 1077), *nelituju* (ř. 1169), *hrajú* (ř. 1197).

Užívání tvarů ní, jí namísto ji, ni: *na ňi brát ohledi* (ř. 846), *necht'ela sem se o ňi starat* (ř. 901), *proč si nepřečtu jí* (ř. 927), *abi jí ud'elal dobre* (ř. 985), *neš sem dostal teda svojí první vejplatu* (ř. 1163).

Přípona -ino ve jmenných tvarech přičestí minulého trpného: *nám bilo slíbino* (ř. 1035).

Užívání (a)bysme namísto (a)bychom: *abisme si aspoň svički* (ř. 753), *abisme uš co nejdřif* (ř. 768), *abisme to nemjeli* (ř. 773), *abisme se naučili* (ř. 782), *abisme to prost'e fšechno* (ř. 792), *po nás nechcou, abisme* (ř. 914–915), *aniš bisme tomu rozumjeli* (ř. 915), *abisme šli* (ř. 1042).

Závěr

I v nejmladší generaci se mísí nářeční prvky s těmi obecněčeskými, ty ale získávají na četnosti, oproti nejstarší generaci se rozšířily.

Z hlediska hláskosloví zůstávají jako u dvou předešlých generací: shodná výslovnost slabiky *mě* jako *mje* (*mjeli, zamjestnáňi*) a výslovnost počátečního *o-* bez protetického *v-* (*opravdu, ožeňit se*). Narozdíl od nejstarší generace zde nedochází ke změnám depalatalizačním. Objevilo se však měkčení hlásky (*vocat'*). Obecněčeské jevy se stále opakují jako v předešlých generacích (protetické *v-*, úžení *é > í*, diftongizace *í, ý > ej*, dloužení i krácení samohlásek).

Z hlediska tvarosloví se opakuje charakteristický jev totožný v předcházejících dvou generacích, a to tvary 3. osoby plurálu sloves 4. a 5. třídy s koncovkami *-í, aji (-aji)*. Nově se zde objevuje zachycený tvar ***nehcou***, který se v nahrávkách objevil sice jen jednou, je ale velmi často používán v běžné komunikaci zástupců nejen nejmladší generace. Dle *Českého jazykového atlasu 4* je tato podoba analogickým novotvarem podle produktivních typů na *-ou* (např. *nesou*), a která je v rámci českých nářečí v užším smyslu typická pro jižní část jihozápadočeských nářečí (jinak se tato podoba objevuje i na Moravě) (Balhar, 2002, s. 456, 459–460). Dále se v textech nejmladší generace objevily tvary rodinných jmen zakončené na *-ú* (*Marouškú, Šachlú*). Oproti střední generaci se zde opět objevil rozdíl mezi genitivem a dativem, lokálem singuláru feminina tvrdého sklonění přídavných jmen a rodových zájmen, které bylo charakteristické pro nejstarší generaci. Nicméně v drtivé většině ostatních příkladů převládá koncovka *-í* ve všech třech těchto pádech. V obecněčeských jevech se opět opakují totožné rysy jako v předchozích dvou generacích, tj. koncovka *-ma* v instrumentálu plurálu (*d'etma, vláčkama*), užívání (*a*)*bysme* namísto (*a*)*bychom*, nevyjádření životnosti při shodě adjektiv a zájmen.

Závěr

Ve své práci jsem se zaměřila na mluvu rodilých mluvčích v Suchdole nad Lužnicí, spadajícího do jihozápadočeské nářeční podskupiny, přesněji pak do její jižní části (jihočeský okruh).

Cílem mé práce bylo zaměřeni se na hláskoslovné a tvaroslovné prvky v mluvě místních občanů, které se vyskytují v této lokalitě, a dle nich posoudit míru vlivu nářečních rysů a obecné češtiny na zdejší mluvu.

Komunikanty jsem si rozdělila do tří skupin podle věku – nejstarší, střední a nejmladší. Každá generace má své dva zástupce, se kterými jsem následně pořídila rozhovory. V první skupině jsou zařazeny dvě ženy narozené v letech 1948 a 1935, tedy zástupkyně nejstarší generace. Druhou skupinu tvoří žena narozená v roce 1972 a muž narozený v roce 1964 – zástupci střední generace. Třetí skupinu tvoří opět žena a muž. Žena se narodila v roce 1992 a muž v roce 1990, společně tvoří zástupce nejmladší generace. S těmito šesti respondenty jsem pořídila rozhovory, které jsem zaznamenala na diktafon a posléze je přepsala na počítači. Jejich přepis předkládám v přílohách této práce. Při procházení textů jsem se zaměřila na hláskosloví a tvarosloví a provedla jsem příslušný rozbor. Na několika místech jsem doplnila příklady z přímého pozorování mluvy jednotlivých respondentů.

Hláskoslovné i tvaroslovné jevy jihozápadočeského nářečí se objevily v mluvě u všech tří generací v různé míře, avšak netvořily její jádro – tím je jednoznačně obecná čeština, která se nejvíce projevila u respondenta v textu 6. Nyní shrnu výsledky výzkumu. Stejně jako v jednotlivých generacích postupují nejprve od hláskoslovných rysů k těm tvaroslovným.

Hláskosloví

V každé generaci jsem zaznamenala rozšířenou charakteristickou **výslovnost slabiky *mě* jako *mje*** (*zapomjela, v zimje, do zemje, firmje*). Vedle této výslovnosti stojí i klasická výslovnost ***mňe***. Zastoupení *mje* i *mňe* je poměrně rovnoměrné ve všech generacích. Jeden a ten samý mluvčí např. užije ve slově „samozřejmě“ stejně tak výslovnost *samozřejmje* i *samozřejmňe*. Rozdíl ve výslovnosti tu je přirozený, spontánní a mluvčí si sami rozdíl ani neuvědomují.

Dalším charakteristickým znakem, který se objevil ve všech třech generacích, je částečná **výslovnost počátečního *o-* bez protetického *v-*** (*osada, omil, ozdobi*). Nejvíce se tento jev

projevil překvapivě v nejmladší generaci, ve které by se dalo očekávat spíše obecněčeské protetické *v-*. To je samozřejmě také zastoupené, a dá se říci, že ve stejné míře jako výslovnost bez něj.

Jen v nejstarší generaci a jen jednou se objevil příklad **jihocheské disimilace** (*přej zimu*). V ostatních generacích se tento jev nevyskytuje vůbec a u té nejstarší je také spíše už jen náhodný.

Dále se u nejstarší generace objevily depalatalizační změny, které jsou u této generace vcelku časté. Nejčastěji dochází, v nahrávkách i v běžné mluvě, k **depalatalizaci** předpony **ně-** (*neco, náki, nejak*). Opačný jev, **palatalizace hlásky** na konci slova, proběhla ve střední (*pokud', dokud', pokavad'*) a nejmladší (*vocat', votsat'*) generaci. V běžné mluvě se občas objeví i v generaci nestarší, ale vcelku se příliš často nevyskytuje.

Z jevů obecně českých se ve všech třech generacích ve stejné míře dodržují: již **zmíněné protetické v-** (*vopravdu, vosmažili, g vobjedu*), **diftongizace í, ý > ej** (*bejt, celej, chod'ej*), **úžení é > í** (*polířka, žádní, jední*). Dále se, již v menší míře, objevuje **krácení** (*nevím, domu, v le'e, pudu*) a **dloužení** (*klucí, přídete, v Súdole*) **samohlásek** v základu slov i na jejich konci. U střední a nejmladší generace se objevil příklad neznělé výslovnosti **skupiny souhlásek sh-** (*schonu, scháňi*). V nejstarší generaci se tento jev nevyskytl, ale z přímého pozorování vím, že žena z nejstarší generace (text 2) vyslovuje tuto skupinu souhlásek převážně zněle (*zháňel t'e Jirka*).

Tvarosloví

Ve všech třech generacích se u **sloves 4. a 5. třídy** objevily **příznakové koncovky 3. os. pl. indikativu prézenta -í, -ají (-aji)** (*zlobí, mají, dají, d'elaji*). V textu 5 (nejmladší generace) se objevil příznakový tvar slovesa „chtít“ – **nehcou**. Ačkoli se v textech varianta objevila jen u generace nejmladší a jen jednou, je v běžné mluvě poměrně rozšířená i v generacích ostatních. Tvary **rodinných jmen** zde mají zakončení na **-ú** (*Kamišú, Šachlú*), u **místních jmen** je zase dodržována skupina **-ejce** (*Bud'ejce*). Pro tuto oblast by mělo být typické zachovávání **rozdílu mezi tvary genitivu a dativu, lokálu** singularu feminina tvrdého sklonění přídavných jmen a rodových zájmen. Tento rozdíl zachycuje Jaromír Bělič v *Nástinu české dialektologie* (Bělič, 1972, s. 225) i Marie Janečková ve svém článku zařazeném v *Českém jazyce na přelomu tisíciletí* (Janečková, 1997, s. 193–199). Tak tomu zde je však pouze u nestarší generace (*vot tí dobi, k tej večeri, na tej Moravje*), u střední generace se nevyskytla podoba v lokálu, jen genitiv a dativ, a na jejich základě jsem jev přeradila mezi obecněčeské rysy, jelikož koncovky obou pádů byly

totožné. U nejmladší generace se opět objevil daný rozdíl (stejně jako u nejstarší generace), avšak objevil se jen ve třech případech, v těch ostatních převládá unifikovaná koncovka *-í*. Nejstarší a střední generace (a v běžné mluvě i nejmladší generace, ale v menší míře) často užívá **frekventativa rozšířená o příponu -vá-** (*mívávali, bejvávala, slavívával*).

Ve všech generacích se objevují tyto obecněčeské jevy: v instrumentálu plurálu se objevuje **koncovka -ma** (*s téma, s hračkama, s kolegama*), u sloves v **1. os. sg. ind. prez. koncovka -u** (*pamatuju, žiju, hraju*), opakovaně se vyskytují tvary **(a)bysme** (*abisme dostávali, protože bisme*). V jednom případě (v 7. p. pl.), u nejstarší generace, se objevilo zájmeno *ten* ve tvaru *s řima staršíma* – tedy příkloněné k měkkému typu. Takovýto jev však není pro danou oblast vůbec typický a považuji ho spíše za náhodný. Čtvrtému pádu singularu skloňování zájmena *ona* náleží tvary *ji, ni* – avšak zde jsou užívány tvary odpovídající 2. p. pl. **jí, ní** (*bi jí, teda na ní, se o ní, abi jí*).

Na základě tohoto výzkumu docházím k závěru, že nářečí zde stále žije, ovšem již jen v omezené míře na několik málo jevů, jak hláskoslovných, tak tvaroslovných. Úbytek některých jevů způsobuje zejména vliv obecné češtiny jako interdialektu. Ústup je vidět na hláskoslovných i tvaroslovných prvcích. V nejstarší generaci se objevil jeden příklad jihočeské disimilace, ale v ostatních generacích se již nevyskytl. Téměř zanikly i depalatalizační změny, které se sice ještě objevují, ale pouze u nejstarší generace (*nákí, neco, nějak*), ve střední a nejmladší generaci se naopak vyskytly příklady měkčení (*pokud', vocat'*). Tyto zmíněné prvky pravděpodobně časem z řeči místních obyvatel jistě vymizí. K zániku má blízko i zachovávání rozdílu mezi genitivem a dativem, lokálem singularu feminina tvrdého sklonění přídavných jmen a rodových zájmen, které se pravidelně objevovalo pouze u nejstarší generace. V generaci střední byl setřen rozdíl mezi genitivem a dativem, v obou případech byla jednotná koncovka *-í*. Rozdíl se opět objevil u nejmladší generace, nicméně nepravidelně – pouze ve třech případech, v ostatních byla opět jednotná koncovka. Naopak ve velké míře u všech generací zůstává prozatím výslovnost skupiny „mě“ jako *mje* a výslovnost počátečního *o-* bez protetického *v-*. I mezi tyto rysy však již pomalu pronikají obecněčeské znaky.

Seznam literatury

BACHMANNOVÁ, Jarmila, Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN nakladatelství Lidové noviny, 2002.

BALHAR, Jan a kol. *Český jazykový atlas 4*. Praha: Academia, 2002.

BĚLIČ, Jaromír. *Nástin české dialektologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

BĚLIČ, Jaromír. *Přehled nářečí českého jazyka (s mapkou)*. 2. přeprac. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.

BOGOCZOVÁ, Irena. *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*. 2. upr. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012.

CUŘÍN, František. *Vývoj českého jazyka a dialektologie*. 4. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.

JANEČKOVÁ, Marie. „Vývoj nářečních jevů v jihočeském regionu“. In: DANEŠ, František a kolektiv. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997, s. 193–199.

HOKR, Vladimír a kolektiv. *Paměti Vitorazska*. 1. vyd. Herbia, 2003. Jihočeské historicko-naučné trasy.

HOLUB, Zbyněk. *Dialektologická praktika: (Úvod do praktické dialektologie)*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1996.

HOLUB, Zbyněk. *Doudlebské nářečí a slovník*. 1. vyd. České Budějovice: Roční období, 2004.

HOLUB, Zbyněk. *Lexikon nejnižnějšího úseku českých nářečí*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003.

JUNKOVÁ, Bohumila. *Vybrané kapitoly z fonetiky a fonologie*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta, 1991.

KROUPA, Stanislav. *Zázraky před jižní hranicí: pohled z Novohradských hor do měst a vesnic v jižní části roviny třeboňské*. 1. vyd. České Budějovice: VEDUTA, 2005.

LAMPRECHT, Arnošt. *České nářeční texty*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.

FANTOVÁ, Tereza. *Běžná mluva v obci Sudovo Hlavno*. Č. Bud., 2011. bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Filozofická fakulta

SOMMEROVÁ, Eva. *Běžná mluva v obci Bolešiny*. Č. Bud., 2011. bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Filozofická fakulta.

III. PŘÍLOHY

Přepis vybraných nahrávek - nejstarší generace

Text 1

1 (Jak u tebe probíhali Vánoce, když jsi byla malá?) *No, moc si toho nepamatuju, ale vím, že*
2 *jako sme bili nedočkaví, co prostě, co ten Ježíšek přinese, nebo ten stromeček, a jenže diš*
3 *sme se, mi sme stromeček nestrojili, protože diš sme bili malí, vjeřili sme, že ho to strojí*
4 *Ježíšek, naši zatím přes noc ho ozdobili a diš sme ráno vstali, tak sme koukali jak vijevení,*
5 *že už tam Ježíšek bil, ale dárki ne. No. (Ty přibýly večer ...)* *Ti potom sme dostali večer,*
6 *diš po večeri, diš se uklidilo, smilo nádobí, a pak sme šli ke stromečku, zazvoňil zvoneček a*
7 *šli sme ke stromečku a teď sme koukali, čím co je. Nás bilo hodně, tak sme koukali, kerej*
8 *dárek, co sme dostali, no. Mi sme jako moc bohatí nebili, abisme dostávali velkí drahí*
9 *dárki, no, tak vjetšinou sme bili spokojení s nima co sme dostali. (Dodržovali jste nějaké*
10 *tradice?) No, tradice sme dodržovali akorát s Barborkou, jako diš nám roskvetla, no,*
11 *pravda to nebila, že bi se něgdo vože, vdal nebo vož prostě zůstalo to, ale vjetšinou nám do*
12 *Štědrého dne roskvetla. (Jiné tradice jste tedy nedrželi?) To ne. Nebo si je nepamatuju, no.*
13 *(Na půlnoční jste chodívali?) Nechodívali sme. (A Vánoce s tvojí rodinou?) No, tak to bilo*
14 *docela pjekní, protože ti, gdiš sem vid'ela ti rozjaření oči d'eří, diš vid'eli pod stromečkem*
15 *dárki, a tak mňe to jako dojalo, že i sem náká slza ukápla. (A jak vypadal váš Štědrý den?)*
16 *No, tak už sme začali ráno s bramborovým salátem, s polífkou a d'eří se nemohli dočkat,*
17 *bjehali potom, a gdi už to bude a gdi už to bude, a diš, diš došlo k večeri, tak sme sedli ke*
18 *stolu, najedli sme se, napili a zazvoňil zvoneček, a tak sme šli ke stromečku. No, prasátko*
19 *sme nevid'eli protože celej den se pořát něco ujídalo, no, mlsalo se. (S dětmi jsi také žádné*
20 *tradice nedodržovala?) No, asi ne, jen tu Barborku, no. (A jak slavíš Vánoce teď?) No,*
21 *teďkom sme sami s manželem, tak je to to sami, ten salát a to, a k večeri potom deme ke*
22 *stromečku, rosvítíme ho, no, a koukáme na televizi jinak. (Navštěvujete se s příbuznými o*
23 *Vánocích?) No, aš ten další, jako ten svátek, tak že deme, co dostali jako vnučata a to, tak*
24 *se deme podívat, jakí dárki dostali, no. (Co je podle tebe o Vánocích nejdůležitější?) No, je*
25 *to taková atmosféra sice dojemná, jako vzpomínám na, na rodiče, kteří už tu nejsou a*
26 *takoví jako že se máme víc rád'i, nebo prostě nejsme na sebe takoví zlí, no, já nevím jinak,*
27 *co bich mohla říct. (Silvestra nějak slavíš?) No, tak diš sme bili mlatší, tak sme chodili na*
28 *zábavi. A teďkom už ,diš sme sami, starší, tak sedíme doma u televize, nebo přijdou d'eří*
29 *jako a společně to slavíme, ale doma. No, popijíme, pojíme, pospíváme, no, a pak deme*
30 *ven, no, a diš přijde půlnoc, tak na ti petardi, diš jako, tak se deme d'ívat na ti ohňostroje*
31 *kolem dokola, jak vipalujou ti petardi. (Vy sami ohňostroj) No, ne, to ne. Sami ne. (A na*

32 Nový rok?) *No, na Noví rok, tak diš se zbudíme, tak trošku pouklidíme po tom silvestru a a*
33 *f poledne máme uzení a čočku, abi se nás drželi peníze, no, a dojídáme ještě ti zbitki po*
34 *silvestru, no, a pak deme ven se projít, abisme se trošku viprázdňili, a to je asi fšechno,*
35 *konec.*

36 (Jaké jsi měla dětství?) *No, nemjela sem špatní d'ectví. (Co jste dělali jako malí třeba?) No,*
37 *nás bilo hodně doma jako. (Kolik?) Osum. Ale ti štiři nejstarší, ti jako, s t'ema sem si*
38 *nerozumjela, ti uš bili pomalu ženatí a aš já bila poslední, aš osmá. (Nemladší jsi byla.)*
39 *Nejmlačí. A tak jenom ze sestrou a z bratrem, to bili dvojčata, tak s t'ema sem jako*
40 *virústala, každodeňe jako. Kolikrát taki sme se pohádali a poprali a nadávali si a, no, ale*
41 *fšechno se zase urovnalo a dobří to bilo, no. (Jak jste si hrávali spolu třeba?) No, venku na*
42 *dvoře, mi sme bidleli na hajňici, a tak sme mjeli velikej prostor kolem dokola a tak sme se*
43 *schovávali na schovávanku a z míčem sme hráli a fotbal, kopali sme, no. Kopali sme*
44 *(odkašláni) (Nic se neděje.) A taki sme d'elali fšelijákí lumpárni, po stromech sme lezli, no,*
45 *a chodili sme na houbi, protože sme bidleli u lesa, na borůfki sme chodili, no, a taki sme*
46 *doma chovali králíki, hodně králíků sme mjeli, a tak sme jezďili do lesa na tu hrabanku. To*
47 *je jako rašelina, takovej s t'ech stromú, to jehličí a to setleňí, tak jako na zastíláňí a to sme*
48 *mjeli f kolně a tatka tam pustil králíki, jenže oňi si ud'elali nori do toho, a tak se tam jich*
49 *kolik vokořilo, no, a mi sme mjeli strašně moc králíků. A vječinou, vječinou sme mjeli*
50 *králíki a vot tí dobi já jako králíki nemusím mít. (Jako k jídlu?) No, g vobjedu a nebo tak*
51 *různě, no. (Tak mi řekni, kdy ses vdávala?) No, diš mi bilo dvacet let, sem se vdávala. (A*
52 *jak jsi muže poznala?) No, f tu dobu, diš jako sem bila prakticki dospjelá, f osumnácti, tak*
53 *u nás f Suchdole nebili žádňí klucí, jenom vojáci tam bili, hodně vojákú jako, no, a tak sme*
54 *chodili na čaje a do kina, no, a tam jako sme se jako setkali, no. Chodil pro mje tancovat,*
55 *no, tak docela se mi líbil, no, a tak jako t'ím to vzniklo. Pak mje doprovázel domu a, no, a*
56 *uš to jako vzniklo, no. (Takže jste se poznali na tancovačce?) Tak ano, na tancovačce, ano.*
57 *Pjekně tancoval, no, škaredej nebil, no, padnul mi do srce, no, tak. (Kolik) No. (Povídej.)*
58 *No, a musel se žeňit na vojňe, eš'te neš šel do civilu, no, nevišlo to. (smích) Tak se nám*
59 *narodila cera, jako prvňí. No, a to bil hroznej čert, ta zlobila, to bilo něco. A to můžu říct,*
60 *že pochází z Moravi manžel? Jo? No, tak manžel pochází z Moravi, jako ze hospodářs jako*
61 *ze statku, no, ze statku, no, mjeli hospodářství, krávi to. A jeho rodiče cht'eli, abi se vrátil*
62 *z vojni domu, jenomže já sem s t'ím moc nesouhlasila, protože já sem taková, no, prost'e,*
63 *doma sem cht'ela bejt, nech'tela sem jako ze Suchdola. No, ale pak přece jenom sem tam*
64 *šla, ale nelíbilo se mi tam moc, protože to bila taková osada, taková f dolíku. A nebilo tam*

65 aňi kino, prost'e jenom bes fšeho, ňic tam, jezďivala tam prodejna pojízdná. Tam sem taki
66 pracovala fporodňe, jako u prasat. No, rok a půl, a potom sem opjet o'ehotňela, a tak sem
67 řekla, že se vracím do Súdola a vodjela sem, no. Manžel mje následoval a sem tu strašňe
68 šťastná, moc se mi tu líbí. No, a taki to bila cera, jako se nám narod'ila, diš sme přišli do
69 Súdola spátki, tak sem taki potom pracovala. Manžel jako bil ze zemjed'elství, tak pracoval
70 u statků tadi a já sem taki potom šla jako do zemjed'elství, krmít jako do kravína. Ale to
71 nebilo na dojeňi, ale jako jalovice, jenom jalovice, no. Ďelala sem tam přez dvacet let, bila
72 sem šťastná. No, pak to zrušili, upadlo to fšechno, a tak potom uš, nás ešťe mi chibjeli náki
73 roki do důchodu, tak sem ešťe, prost'e nás převelili na Halamki do velkovíkrmni prasat
74 jako, no, ale tam se taki bila u fporodňe, jako u prasat. No, líbilo se mi tam, ale hrozňe
75 mje vad'íl ten zápach jako, s řím sem se nemohla jako virovnat. Tak sem šla o rok dříf do
76 důchodu. No, uš je to jedenác let, no. Ešťe, sem spokojená, ale ešťe tu a tam sem jako
77 takovou brigádňi práci, mi, prost'e sem si nemohla zase zvikat bejt denodeňe doma, a tak
78 sem jako vipomáhala, gde bilo třeba, jako diš ňekdo potřeboval uklízet nebo, tak sem
79 vihovjela. Tak sem pjet let zase pracovala řema, no, a řet' uš vot tí dobi uš ne, nechod'ím
80 ňikam, uš sem doma. Mám problémi s kičlemi, no, mám jít na operaci. (Takže máš dvě
81 děti?) Jo, potom se nám narod'ila ešťe třet'í jako a zas to bila holka. No, a ta mjela
82 problémi, jako diš se hned narod'ila jako. Mjeli sme strach, že vo ní přídem, protože mjela
83 krváceňi do mosku a obrnu. Ale časem se to srovnalo, ale je vid'et, že je taková pomalá, že
84 prost'e jí to mislí pomalejc, neš jako normálňe, no. No, ta se viučila zahradňici jako, ale
85 práci nesehnala, no, tak. F Suchdole je jako fabrika ajtn nebo (Eaton.) Ítn, tak tam d'elala
86 pjet let, no, a potom začali propoušřet, vzal to jinej majitel a uš je teř bes práce, uš šestej
87 rok jako nemá stabilňi práci. Takže ta má taki tři d'eti, je rozvedená, manžel si našel jinou,
88 no, a tak jako jen se snažíme jí pomáhat, abi jí trochu, jako se srovnala s říma staršíma
89 sestrama jako. (A ty starší dcery, ty tu žijí také?) Ne, ta nejstarší, ta je ve Strakoňicích a ta
90 prostředňi jako ta je f Suchdole, no, ta tu bidlí. Ale opčas se navšříví jako a, no, ta sestra
91 nejstarší má dvje d'eti taki, holku a kluka, ale uš velikí, dospjeli, přez dvacet let. A ta
92 prostředňi ta má taki dvje, a taki holki jenom, a tak ti sou na visokej vobje, no, chitří sou,
93 mám je ráda, no. Sem ráda, diš mje přídou nafšřívít. No, a ta nejmlačí, ta má teda tři d'eti,
94 dvje holki a kluka a, no, je na to sama, no. Ta výchova nejňi tak, jako bi mjela bejt, protože
95 tátu nemaji a sou takoví volňejší. (Divočejší.) Ďivočejší. (Hodňe ti dávají zabrat? Zlobí?)
96 No, takle bi se neřeklo, že bi zlobili, ale prost'e neposlechnou jako. Musím na ňe kolikrát.
97 Slibujou, slibujou ale, že budou hodňi, ale stejnak zlobí. Opravdu, to sou nejhorší d'eti,
98 s řech vnučat. (Takže zlobí víc než tvoje děti?) No, tak to, no, tak to jo, to určíte. To

99 určíte. (Jakou největší lumpárnu provedly tvoje děti?) *Jako moje vlasní d'ěti? (Ano.) Ta*
100 *nejstarší cera, diš sme bili na tej Moravje, tak to jí bili dva roki, aňi ne jako, a ona prostě,*
101 *oňi taki maji velkej dvůr a taki chovali pjestovali králíki, chovali, a vona prostě vlezla do tí*
102 *jedni králíkárni. A te' mi sme jí hledali a nenašli sme jí, vona se nevozvala. Chodili sme po*
103 *d'ed'ěne, ňigde nebila, aš potom vlezla s tí králíkárni. No, bil, bil to šok, já sem bila s toho*
104 *nešťasná. A potom taki eš'ťe jednou, jak hodně přšelo, tak se rozvodňil, kolem ňich jako tek*
105 *potok, a von se rozvodňil a vona stála na zábradlí na mostě a na ti, na tom železu a*
106 *koukala do tí vodi, jak teče. Jé mi sme aňi nekřičeli, šli sme pořichu, abi tam nespada. To*
107 *bilo nejhorší, co sem jako prožila s ňí. Jinak ta prostřední, to bilo moc hodni d'ěťe. Ta bila*
108 *hodná, taková tichá, aš jako aš nenormálne. Stid'ela se mluvit. Ti starší sourozenci moje si*
109 *z ňí d'elali srandu, že je ukecaná jako, že toho tolik namluví a vona se chud'inka*
110 *rozbrečela. No, a ta jako si víc rozumjela s tou mlačí sestrou jako cerou. Vodila jí ze školki*
111 *a vona jí zlobila. – V tomto místě je nahrávka přerušena zvoněním telefonu. – (Můžeš*
112 *pokračovat.) Tak ta nejmlačí cera, zlobila tu prostřední, diš jí vodila ze školki, kolikrát si*
113 *lehla na chodník a nechťela jít. A jedna jako moje kamarátka, zrovna přet jejím barákem to*
114 *ud'elala, tak vibjehla ven a spustila na ňí, jako na tu nejmlačí, a ta se zvedla a uťkala jako,*
115 *bála se jí a uťkala za jako za tou prostřední cerou. Ale taki se nesnášela s tou nejstarší, ta*
116 *nejmlačí, protože ta bila taková jako dost prutká. A tak kolikrát vzala na ňí nůš, že jí*
117 *píchne jako. Diš se jako hádali mezi sebou nebo tak, tak vona nevjed'ela jak na ňí, tak si*
118 *vzala nůš a že jí píchne, proti ňí jako. No, ale nakonec, sice te' jako maji se rád'i, to nejde*
119 *říct, že se nemaji rád'i, ale tak se jako nenaš'ťevujou jako s tou prostřední, tu má hrozne*
120 *ráda jako. No, a i ti sestřěnice její, ti sou úplně úžasní, ti s ňima si jako rozumí, no. (Jste to*
121 *měli docela ostré.) No, to jo. Ta jo. Ta bila. (A jakou lumpárnu provedla vnoučata? Na to si*
122 *vzpomínáš také? To je blíž.) No, tak ten tí nejmlačí ceri, ta má dve holki a kluka, a ten*
123 *nejmlačí, jako ten kluk, sebral d'edovi jako cigareti a chťel kouřit jako, ale tomu je deset*
124 *let. No, diš sme, diš sme na to přišli, tak von řek, že je našel, jenomže to bila ta značka, co*
125 *kouřil d'eda, tak sme vjed'eli, že jako to vzal, ale von se potom přiznal. Dostal jako a f tom*
126 *se přiznal, že jako je vzal. No, ale vot tí dobi jako už k tomu nepřiš, nepřišel jako, no. No.*
127 *(Jinak ti nikdy nic nerozbili nebo neutekli?) No, to jo. To jo, to utekli, tak. To sem*
128 *zapomjela eš'ťe říct. Ta nejstarší cera, diš sem pracovala tadi jako f živočišnej vírobje, tak*
129 *sme taki pásli. A ta nejstarší cera, no, bili d'ěti doma, tak sem je zamkla, abi mi ňikam*
130 *neutekli a ta nejstarší cera, tu napadlo, vodevřeli vokno, naházeli peřini z vokna a tam*
131 *viskákali. Pak si vzali žebřík a ti deki, ti peřini tahali dovňitř a přišli za mnou na tu pastvu.*
132 *Já sem s toho bila d'if živá. A pak se přiznali, co napadlo tu nejstarší ceru a přišli tam. Ta*

133 *prostřední cera, ta jako bila hodná, ta se bála, ta vopravdu poslouchala na slovo, ale ta*
134 *nejstarší, ta bil číslo, no. A ta nejmlačí bila skoro jako vona, taková číslo jako. Kam vles*
135 *tam vles a, no. (Ale z toho vyrostly nebo ne?) No, joo, tak teť už se tomu jenom smejou,*
136 *diš přijedou a a začneme takle jako fspomínat, tak se tomu smejeme fšichňi, no, jakí*
137 *nápadi mjela, no. Mislím si, že ti vobje sou šťastně vdaní jako, no, i ti ti zeťe mám ráda, i*
138 *diš některej, diš ten jeden mje taki zlobí, taki si mje dobírá, no, ale беру to z rezervou. (No,*
139 *a v práci jsi tedy dělala v kravíně.) No, diš sem, jako moje první zamjestnáňi bilo ve*
140 *sloupárňe, v Majdaleňe, tam se mi strašně moc líbilo. Já bich tam bejvala, dibisme nešli na*
141 *tu Moravu, zústala, já bich jako votať nešla. Ale diš, mislela sem, že to tam vidržim, ale ne,*
142 *nešlo to, vopravdu se mi tam nelíbilo. Ale ve sloupárňe jo, ale to bila taková špinavá, ne*
143 *moc těžká práce, to nebila, ale špinavá jako. Drátem jako jak, no, jak se virábí stožári*
144 *betonoví. No, tak sem tam, nejdříf sem jako, bilo mi patnác let, diš sem šla d'elat. Tak sem*
145 *jako (Jenom patnáct?) No. Sem nemohla jako jít do vírobi, jako ke stroji, tak sem bila na,*
146 *já nevím, říkalo se tomu armovna, tam se ti dráti d'elali na ti sloupi a háčkovali se*
147 *drátkama a pak teprva to šlo do, na betonárku a tak a pak teprva se s toho ti sloupi d'elali,*
148 *vobalili se tím betonem a vitáčka to vitočila a, no, a f tom tunelu tam bilo moc stupňů, tam*
149 *se to jako vipařovala ta voda, no. To sem bila spokojená vopravdu, d'elala sem tam sedum*
150 *let, neš sme teda, neš sem se vdala. No, vono to bilo, no, neš sem vodešla na tu Moravu. No*
151 *protože přej zimu, jako mohl muj muš bejt jako jinde, ale potom, na půl roku jako, přez tu*
152 *zimou, protože to neňi práce v zemjed'elství, tak d'elal ešťe von, i on d'elal se mnou, jako*
153 *ťech půl roku ve sloupárňe, no. Potom, diš už, jako sem bila starší, už sem mohla d'elat*
154 *ťech osum hod'in, tak sem přišla k vitáčce právje, gde se ti stožári točili takovou, no,*
155 *vitáčeli se, no. (A tam se ti líbilo?) Moc, moc sem bila spokojená. (A pak jsi odešla*
156 *s mužem na Moravu, vrátili jste se a dělala jsi v kravíně?) No, potom zase, abi d'eťi, že sme*
157 *to mjeli s manželem, von šel do práce ráno a já sem meziťim choďila do do toho kravína a*
158 *neš von vodešel, tak já sem se vrátila, že jako sme si d'eťi jako, že (Střídali ve hlídání.) no,*
159 *no, no, tak, že sme jako tak. Pak sme dostali bit, jako tadi vot statkú. A nakonec potom, diš*
160 *bil ten, převrat ne, ale, tak sme si ho koupili jako, diš šli ti restituce a to, tak sme si ho*
161 *koupili. No, sem šťastná, že ho máme, protože vopravdu je bit jako pjeknej. Je to baráček,*
162 *je samostatnej, a tak ho poopravili sme, něco sme ud'elali, no, a tak sem tu spokojená, už*
163 *bich ňikam jinam nešla. Aňi za ňic ne. (Jak vypadá teď tvůj běžný den?) No, tak, nejňi to*
164 *ňic valního, no. Ráno fstanu tak vječinou kolem tí sedmí, no, ud'elám si tu higijenu osobňi a*
165 *pak jedu jako do Súdola jako nakoupit, ale tam (Dolů do města myslíš?) Do mjesta, jedu*
166 *nakoupit a tam vječinou dicki se z ňákou tou kamarátkou a to potkáme a tak chvíli*

167 klábosíme, no, a pak přijedu domu kolem tí devátí a začnu vařit, no. A do jedenáctí tak,
168 něgdi do púl dvanáctí, mám vařino, a tak se najíme, no, a pak máme to otoplední, tu sjestu
169 a, no, no, tak rúzně pak. Na zahradu du něco d'elat a tak jak potřebujem, no, co se (Baví tě
170 dělat na zahrádce?) No, no, baví, bavilo bi mje to, dibi mje ti kičle nezlobili, no. Já nemúžu
171 moc bejt dlouho vohnutá, a tak jako to mje zará jako zdržuje nebo prost'e mi to vzalo jako
172 to tempo, nebo jak bich to řekla, pracovat jako ve stavu jako vohnutá nebo jo, že se k tomu
173 stavím rúzně, no, že je na mje pohled, diš mje něgdo vid'í. (Chybí ti to pracovní tempo,
174 nebo jsi teď raději doma?) No, jak gdi, no, něgdi bich šla do práce, ale zase si říkám, uš
175 mám velkou velkou mezeru mezi tím, diš sem chod'ila, že uš nejsem taková jako bich
176 k tomu bila, uš sem taková pomalá a takí sem se spravila, no, tak človjeku, nevím jesli bi,
177 no, možná že nákej čas, třebas tíden nebo dva, ale jako uš abich to ne uš, to uš bich nešla.
178 Vim, že bich to aňi možná nezvládla. (A takhle jak jsi doma, vyhovuje ti to?) A jo, opčas,
179 no, tak přídou vnoučata, přídou d'eři, kamarátky přídou a tak klábosíme, no, a rúzně. Něgdi
180 spomínáme na ti chvíle f kraviňe, diš sme za, co sme při paseňi a to, co sme zažili legrace
181 jako, no, a (Co třeba?) No, právjje, to jak ti d'eři viskákali (Jak přišly děti.) (smích) Potom
182 jak bila přísaha, diš tu bili ti ti vojáci a bila přísaha, jak střileli, tak ten dobytek nám vzal
183 nohi na ramena a hnál. Mi sme ho nemohli zastavit, aš skoro u mjesta. (smích) (A to bylo
184 tedy ještě, než jsi se vdala, nebo kdy?) Ne né to uš teť, teť ti d'eři, diš uš (Když jsi měla děti
185 malé.) Joo, no, to uš bilo diš, no, diš ti d'eři vibjehli, viskákali z vokna. (V té době.) V tu
186 dobu, no. Rúzní takoví, no, takoví příbjehi takoví, no. (A chodíš ještě někam jako ven
187 posedět nebo se scházíte jen tady u tebe?) No, buť u mje scházíme se, buť u mje nebo zase
188 u d'eři jako. Deme k ňim a takle. Ale jinak uš aňi nechod'íme do kina vúbec, a ňikam jako
189 na náki zábavi nebo, to ne uš vúbec. (Už ti to nechybí). No, možná, že bi mje to chibjelo,
190 ale dibi mje ti nohi neboleli, právjje že ti nohi to d'elaji. (A dřív, chodila jsi hodně na
191 zábavy?) No, jako zamlada určité. No, potom sme chod'ivali jako vječinou na mdž a na
192 dožínki, diš bili, no, a pak to přestalo. (Co jsou dožínky?) To je, diš je dod'elání, diš se
193 doseče obilí jako, no, a diš uš maji hotovo, no, tak potom se d'elá taková oslava, jako tam
194 je fšeho, fšeho chuťe, fšeho dobroti a muzika je u toho takže i to, jako že tancujem a to. (A
195 pořád to tu funguje?) Ne, uš dávno ne. Uš dávno ne, uš to padlo. Protože ti statki, prost'e
196 nejdříf to bila jakobi víkrmna se to menovalo, potom to bili statki, převzali to jiní a jiní, aš
197 to úplne ubilo. Teť aňi se nesetkáváme, jak sme spolupracovníci jako jo. Něc vúbec jakobi
198 ňigdi to nebilo, no. Vono vječinou sme bili fšichňi tak stejnavje starí, že jako, že uš jako
199 některí, uš nejsou mezi námi jako, no, uš tak jako neňi to, uš asi, uš bi to nebilo vono,
200 protože bisme si aňi možná nemjeli co říct, jak se dlouho nevid'íme a to to je uš jak cizí diš.

201 *Pokut nemají, já nevím, jak bich to řekla, prostě ti taki jako nebili na takoví muziki jako,*
202 *jo, že prostě ti to netáhlo ňikam a mi jak sme, tak mi zase jo, ta parta naše, no, a tak jako*
203 *to pominulo, jako vůbec (Byste si už asi neměli co říct.) No, určitě, každej má jinej uš to,*
204 *protože to uš je patnác, patnác let, co jako to skončilo a to ještě díl, no, tak jako. To stačí.*
205 *(smích) (Dobře.)*

Text 2

206 *(Jak u tebe probíhali Vánoce, když jsi byla malá?) Jak probíhali Vánoce, no, bili sme tři*
207 *d'eti. Tagže bili ňegdi veselí Vánoce, že sme se taki kočkovali, no, a museli sme doma neco*
208 *pomahat taki d'elat. Mjeli sme dobytek, tak maminka si nejdříf ud'elala f maštali, pak sme se*
209 *nasnídali, uklid'ili, upekli sme ešče štrúdl na večeri, abi bil. Cukroví sme mjeli napečení uš*
210 *přet tím a, no, no, to se pomahalo. Navečír se vzdobil stromeček, no, a k večeri sme*
211 *mívávali pečení šiški, na plotně se pekli, z mákem. (Nemívali jste kapra a salát?) Ne, kapra*
212 *a salát, to sme nemívali. No, a potom to cukroví a a buhcti prostě, a tak. (Co jsi dostávala*
213 *za dárky, když jsi byla malá?) To se dostávali prostě vjeci, co sme potřebovali na sebe*
214 *ňeco. Esi sem dostala ňegdi, panenku sem jednou ňegdi dostala, ale nevím, esli to bilo*
215 *g ježíšku nebo gdo mi to přives, to nevím. Jednu panenku sem mjela hodně dlouho, uš sem*
216 *bila velká ešče sem a jinak, no, aňi si nepamatuju jesi sme vůbec třebas pouš'teli náki na*
217 *vo'de, jak se, jak se pouš'teli ti i z vo'rechú, diš se vilouskali ti šupini nebo jak se tomu vůbec*
218 *říká jo. Hlava mi neslouží, a pak mám vspomínat spátki. (Takže na tradice z dětství si*
219 *nepamatuješ?) No, ňic moc. No, a potom vo těch svátcích po Št'edrím dnu, jak bili ti svátki,*
220 *tak jeden den sme šli g babičce, na hrátki do Najdorfu (Na hrátky? Co to znamená?) No, to*
221 *znamená, to je jako se neska řekne na nářš'tevu, prostě pod'ivat, tak to je tadi takovej kraj,*
222 *já nevím, gdo ví, jestli to neňi taki ňemecki, nebo co, já nevím. Prostě hrátki. A říkám, já to*
223 *používám dodnes. No, a jinak sme chod'ivali bruslit, diš tak tadi na ribňík a, no, a moc moc*
224 *toho nevím, no. (Na půlnoční jste chodili?) Jo, potom to uš sem jako chod'ila do školi, ale*
225 *každej rok ne, ale asi dvakrát nebo třikrát, to sem bila. Sme šli jako, mislím, že šla i máma*
226 *moje jako a kamarátki, že sme šli, protože sme mjeli takovího faráře, prostě, jo, faráře*
227 *pobožního, že potom se nás na lecos vptával, co tam kázal a to, tak. No, nevím, jak bich to*
228 *líp nazvala. (A jak jsi slavila Vánoce se svými dětmi?) Jak sem slavila Vánoce, no, tak to*
229 *bilo co d'elat taki, diš sme mjeli štiři. Tak bilo to taki veselí a ti bi bili nejrači dostávali*
230 *hrački pot stromečkem, neš hadri. Já vjetšinou kupovávala taki jako voblečení, co*

231 *potřebovali na sebe, no, ale rači bi bili baflí hračku (smích) No, tak to to už sme mívávali,*
232 *jako k tej večeri na Štredrej den, to už sme mívávali kapra. Manžel, muž jako, ten mjel ribi*
233 *rát, tak to, no. A já je nemám ráda dodnes, gdibi mjeli kosti ti ribi tak velkí jako prase, tak*
234 *bich si je dala a jinak co, to zase, no, d'eti museli pomahat taki. Stromeček už si potom*
235 *zdobili sami. Dokud bili malí, tak to zdobil táta. Jinak, nevím, tak to tak fšechno uteklo, aš*
236 *se, aš sme zbili z Lád'ou sami. A to sedíme večir, to si pripravíme taki jako nákou tu ten*
237 *vobjet a k večeri ribu ale nemíváme, von je Lád'a taki rát nemá. No, tak sedneme k televizi*
238 *a to je večir strávíme u televize a to je tak. Teť už nechodím na nášťevu níkam, teť už*
239 *chod'ej d'eti k nám, no, a to je asi fšechno. (Takže tradice teď už nedodrzuješ žádné?) Ne,*
240 *teť. Teť už právje tradice je ta, že dicki čekáme, že přídete vi, d'eti a vnučata. (Co je podle*
241 *tebe o Vánocích nejdůležitější?) Nejdůležitější, ne vo Vánocích, ale po celej rok, abi bil*
242 *človjek zdráf. Abi prost'e, co je platní, dibi sme mjeli, já nevím, fšelijakej blahobit a*
243 *dobroti, diš neňi človjek zdráf. Abisme se nehádali, abisme se snášeli dohromadi, z d'etma,*
244 *z vnučatama. No, a to mislím, že bi bilo asi to nejhlavnější. (Silvestra si nějak slavívala,*
245 *nebo slavíš dodnes?) No, tak hele, silvestra sme slavívávali, vječinou bejvala muzika, tak*
246 *sme chod'ivali taki k muzice a, no, ale potom už, už to tak už, diš sem zestárla, už to*
247 *přestalo, už mje to tak nebavilo a, no, ale jinak teť neslavím múžu říct nič, to je, mám pořát*
248 *ten život takovej stejnej, no. Nevím jak co bich k tomu víc. Nevim, co víc ti mám říct. (Na*
249 *Nový rok dodrzuješ nějaké tradice? Nebo slavíš ho nějak?) Já mislim, že ne. (Žádná čočka*
250 *nebo uzené?) Ne, jako s tím jídlem jo? Nene ne ne to. Čočku vařim taki, ale ne jako zrovna*
251 *na tidleti svátki, no, bjehem roku taki jí máme ale, no. Jo vono se nejak říká, čočka se dá, jí*
252 *nebo vaří proto, abi se v rod'iňe drželi peňíze mislím, tagže něco je, ale já to nedodržovala,*
253 *no.*

254 *(Řekneš mi něco o svém dětství?) No, tak řeknu, jak si to pamatuju drobet a nejdříf, no,*
255 *takle, mi sme bili jako tři. Tři d'eti, já sem ta nejmlačí. Sestra je vode mje vo devjet let*
256 *starší, bratr je vode mje vo dva roki starší. No, tak sme se z bratrem taki něgdi kočkovali.*
257 *No, ráda sem si hrávala s panenkou, mjela sem jen jednu. To v le'e se hrálo a v zimje, diš*
258 *bila zima, tak sme tadi mjeli jeden ribníček, to bil vopravdu ribníček, tak sme chod'ivali*
259 *bruslit, anebo na kopec taki tadi kousek tadi vedle, tam se chod'ilo sáňkovat. No, něgdi to*
260 *jelo tak daleko, že sme dojeli aš na řeku, na ten let to sjelo. (Neprolomilo se to s vámi*
261 *někdy?) No, se mnou ne, ale mislim si jednou, že se to stalo jedněm, že se skoupali, že ten*
262 *let nebil moc silnej, tak pot mostem zrovna, jak se jede na Rapšach, tak tam se s toho*
263 *kopečka se jezďilo, no, kousek do řeki, ale mislim že se jenom skoupali, že se jim víc nič*

264 *nestalo. Museli se dojit převlect a, no, jo jiní hri, potom uš jak sem bila vječí to uš se*
265 *chodřilo do školi, mjeli sme tadi volejbaloví hřišře a doskočišře, ešře pískovišře tu bilo, gdo*
266 *dál doskočí. To bili takoví letřní hri zase, no. No, jinak sme museli pracovat doma. Mjeli*
267 *sme dobitek, tak sme museli pomahat taki rodičům. (S čím řeba?) Ne jenom jíst, ale taki*
268 *neco položit ruku k dřilu. (A s čím jste řeba museli pomáhat?) Tak se sušřlo seno, dříví, diš*
269 *se řezalo, hnúj, diš se vivážel na pole. No, i sem sekla jako kosou, diš se mjelo sušřit seno,*
270 *tak se to musilo nejdřříf posřct. To sem dřelala ráda, to mje bavilo, to sečeňí. No, vot*
271 *dvanáctři let uš sem jako chodřila z rodičema sřct tu trávu. No, a jinak mje tam práce venku*
272 *bavila, to lepšři mje to bavilo vo tom dobitku a na tom poli dřelat, neš f kuchiňi vařit. No, a,*
273 *no, a diš tak sem aspoň musela umejt potom nádobři, diš uš sem se nemjela g vařeňí. No,*
274 *máma mjela zase jinou práci. I sem v lese s tátou, to uš mi mohlo bejt asi čtrnáct patnáct let*
275 *asi, poráželři sme v lese dříví se dřelalo, tak sem i takovou práci dřelala. No, a diš jako uš to*
276 *tu tak vo prázňinách, diš dozřávali nebo diš bili zralí, teř sem chřela řřct vokúrki, borůřki,*
277 *tak se chodřilo na borůřki, ti sme si prodali náki, náki mamka zavařila. No, a tak ten řivot*
278 *uřřkal, do školi, no, tam sem dvakřrát ráda nechodřila. Mje to nebavilo to učeňí. (Jak jste se*
279 *učili ve škole? Měli jste ješřtě německé, nebo už české?) Jo, já chodřila ešřtě šřtiri roki do*
280 *ňemeckři školi. Jo ve škole se mluvilo německři, doma sme mluvili českři. Jako rodiče moc*
281 *ňemeckři neumjeli, to, no, že nám aňi moc nemohli poradřit s učeňím. No, taki to tak*
282 *dopadlo. Diš sem se moc dořře neučila. No, to že mje to taki nebavilo. (Chodřila jsi někam*
283 *do školy dál potom?) Ne. Na Rapšach nejdřříf, jako za válki, to bili dva kilometre a potom,*
284 *diš sme chodřili do českři školi, po válce, tak to zase bilo na Klikof, tam bilo taki dva*
285 *kilometri a jinak sem do školi dál nechodřila do řádnři. (Pomáhala jsi doma, nebo jsi šla*
286 *hned pracovat?) No, takle, dřela, diš sem višřla, tak do Otavanu, to sme, to chodřřivali*
287 *vječinou, gdo se nešel ničřm učit, tak chodřřivali do Otavanu ti dřevčata. No, a mje se do*
288 *Otavanu taki nechřřelo, tak mi můj táta f, takle, já sem sloužřila rok u paňi učitelki, která*
289 *mje učřila na rušřřinu a na spjef, a vona mjela rodřinu. Mjeli kluka, tak to uš mu bil asi rok a*
290 *půl. Tak sem tam hnet po škole jako šla. Rok sem tam u ňich bila, kařdej den sem tam*
291 *docházřela, jesli to bilo asi kilometr, tak vot nás. Tak sem tam kařdej den chodřřila, bila sem*
292 *jako na noc doma a (A co bylo tvojř povinností tam dřelat?) No, tak prostře tomu klukovi,*
293 *dát mu najřst, přebalit ho ešřře, to ešřře mislim, že nosil tenkráť plřnki, diš mu bil rok a půl.*
294 *No, a lecos přřřipavit. Teda řřeknu, paňi učřitelka řřekla, co se bude vařit, jo, abich ňeco*
295 *přřřipavřila na objet, protože já sem vařit neumjela. No, tak sem lecos přřřipavřila a vona, diš*
296 *přřřijřela, jezdřřila domu, řřebas do desřřři učřila a potom šla aš vot jedňři, tak dovařřila vobjet a*
297 *já sem potom umřila nádobři a uklidřřila. No, a diš, tak sem prala prádlo a potom sem musela*

298 vižehlit taki, diš to uschlo, no, tak bila práce pořát. Něgdi sem vzala toho kluka, šli sme se
299 poďivat ven, na čundr. No, tam sem vidržela rok, to mi bilo šesnác a jela sem potom za
300 sestrou do Jablonce. Ti mjeli rodinu a vona bila, sestra mjela pořát horečki, protože za
301 jedno vona mjela císařským řezem ten porot bil, tak vona mjela, no, tak švagr si jí vzal
302 domu, abi nemusela bejt v nemocnici a já sem tam jela jí posluhovat, no, a tam sem se
303 teprve učila i vařit. Vona mi řekla, co do čeho co přide, a potom, diš něgdi jí bilo lepší, no,
304 tak to šla a dovařila sama a tam sem vidržela padesát jedna, padesát asi tři roki. F
305 padesátím štvrtím sem šla domu. No, to sem šla potom do toho Otavanu, jak se mi tam dříf
306 nechťelo. Ďelala sem ve stříhárne, šití mje se mi moc. Nejdříf sem začínala, jako šít na
307 šicím stroji, nevím, co sem se učila, co zrovna sešívat dohromadi, ale to se mi moc nelíbilo,
308 tak sem šla do stříhárni. No, a tam sem vidržela taki tři roki. No, meziřím bili holt taki ňákí
309 zábavi, taki sme choďili k muzikám, do kina. No, u muziki jednou, u jední muziki sem se
310 potkala s mím mužem. Ale ještě neš sem se s ňim poznala, tak diš sem šla k muzice a přišel
311 pro mje voják, Slovák prostě. Tak já sem Slovákúm nerozumjela, já sem se nemohla s ňim
312 ňikerak bavit, a taki sem s ňima moc tancovat nechťela. Aš potom, diš sme se poznali, jako
313 s mím mužem, to bilo f padesátím šestím roce asi, no, tak ten mje naučil tancovat doleva a
314 to se mi, to se mi muzika líbila. (Ty jsi neuměla do té doby?) Doleva ne, doprava sem
315 umjela tancovat, ale doleva ne, to se mi ti nohi ňejak motali, že to nešlo. No, jo, život
316 uťikal, že uš tomu neska nechci fšemu aňi vjeřit, co musel človjek jako prožit, zažit nebo
317 viskoušet, jak. (Takže s mužem ses potkala na zábavě?) Jo. (A tam jste se dali
318 dohromady?) A to ještě bilo dokonce v Suchdole, bilo to na Klikovje. Takle, na Klikovje
319 sme bili, řeknu druhou nedeli f srpnu, na Klikovje bejvávala pouť a večír bila muzika. Tam
320 sem, jako s tím mím mužem, uš taki tancovala, ale to asi dvakrát a ňic a za tejden bila
321 v Súdole muzika a tam potom sme spolu začli, se dá říc, celej večír sme tancovali. Tak tam
322 jako sme se poznali a, no, ot tí dobi sme tak jako začli spolu choďit tak. No, jo, von muš
323 pocházet, čtíři z šesti d'eři, ten bil jako druhej. Mjel ešće jednoho bratra staršího a mlačí
324 štiri sestri. No, tak sme se tak vječinou u tí muziki, no, mimo Kvjeti, ta bila nejmlačí, ta bila
325 vot Milouše, Miloušovi bilo, počkej, ten bil dvacátej sedmej ročník a Kvjeta padesát jedna,
326 asi vo štiriadvacet let. (To je dost.) Bil nejstarší z nejmlačím bili vot sebe. No, tak Kvjeta
327 jako tu si u muziki nepamatuju, ale z Jiřinou, no, tak sme, s řema sme tak choďívávali. No,
328 hele, to bila dicki musel človjek ud'elat práci a moch jít aš večír ňekam, přez den se muselo
329 pořát neco d'elat. Sme bili, tak no, bilo prostě pořát co d'elat v hospodářství, no. A co
330 jinak, jinak potom sme se s tím mím mužem vzali, f červenci f padesátím sedmím roce. No, f
331 padesátím osmím se narodila Stáska a to sme bidleli ešće u mejch rodíčú a f šedesátím

332 roce sme koupili tam, co te' bidlíme pořát teda, tak to sme si koupili, trošku sme si to
333 opravili, na co sme mjeli peníze, na co sme stačili, jak to šlo. Ta ňit. (Říkala jsi, že se
334 narodila Stázka, že je nejstarší.) Ta je nejstarší, no. Počkej, já sem bila doma asi dva roki
335 s ňí, pak sem šla do madracárni d'elat. (Co jsi tam dělala?) Madrace sme šili a já sem, mje
336 tenkrát sem začínala jako šít ti pítle. Ti, tu prostě jedna to nastřihala a druhá sme to šila.
337 Ppak se to dalo na d'ílnu a a ženckí do toho cpali trávu a museli to vobd'elat potom. A jak
338 to má bejt ta madrace. No, potom se nám narodila Jana f šedesátím třetím roce, ale ta bila
339 nemocná, tak ta zemřela, za mjesíc. No, pak sem šla znovu zase do tí, ne počkej, to uš sem
340 d'elala f drúbežárne. Te' sem to spletla. Diš Jana se narodila, to sem d'elala f drúbežárne.
341 Jo. F šedesátím štvrtím se narodil Lád'a a to sem asi za rok nebo za dva roki, tak nejak, šla
342 ešče, ne to uš sem si pak viřídila, že sem s tí drúbežárni skončila tam a začla sem d'elat
343 v madracárne zase, protože to sem mjela padesát metru do práce, to bilo prostě žádnéj čas
344 stracenej na cestách. Jo, že to bilo. No, přitom dištak mi hlídal Lád'u muj táta jako, co sem
345 choďila na štíři hod'ini deňe. Na víc to nešlo, no, já nevím, tak to tak to fšecho uteklo, že
346 se mi to aňi nechce vjeřit, že sem to fšecho zvládla. (Zlobily tě děti hodně?) No, zlobili,
347 ňegdi, ňegdi zlobili dost, no, ňegdi ne. No, diš to zlobilo, tak sem to zbouchala, no.
348 (Pamatuješ si na nějakou jejich vylomeninu, nebo lumpárnu?) No, to uš bili fšichňí, to uš
349 bil i Fanouš, počkej to tí mohlo bejt, vim, že jednou ti dva mlačí kouřili na púďe, co máme
350 seno. No, sice ňic se nestalo, ale to dostali vejprask i vot táti i vode mje, protože dibi nedej
351 bože, se to hořelo, tak to, no. ňegdi bili taki hodní, no, záleží, jak sem sama mjela náladu,
352 jak gdi bil človjek s tí práce veškerí unavenej a to, protože sem se s ňima taki trošku
353 musela učít, protože, abi to zvládli lepší než já, tak. No, d'elalo se to fšecho, jak to šlo, no.
354 A to víš, těch lumpáren, to uš bili, tenkrát jeden rok fšichňi tři dostali hod'inki g ježíšku. A
355 ten prostředňi zbojňik, ten nejhubatřejší, tak taki nejak zlobil, nebo co. A já sem ho, prostě
356 že ho zmidlím, že ho sfackuju a von mi utek na dvúr. No, já vilítla za ňim a jak sme mjeli,
357 mjela sem zrovna povješení prádlo, to vid'im jak neska, a pot tím prádlem stál klacek, pot
358 tou šňúrou, abi se prádlo neválelo po zemi. Já sem chítla ten klacek, leťela sem za ňim na
359 zahradu a jenomže von jak zavíral branku, abich, mislel si tím, že mje zdrží, já sem tím
360 klackem ho bouchla a zrovna von tou rukou, co mjel na ňí ti hod'inki, zavíral tu bránu a já
361 flákla do těch hod'inek, tak sem si vid'elala. (To se vyplatilo.) No, a tak holt to, no, bilo to
362 ňegdi živí dost, no. Nevím, no, neska uš to беру zase z jiní, z jiního pohledu, možná proto,
363 že takle, bila sem na ňe dost přísná, protože sem z ňich chtěla vychovat pořádní, čestní lid'i
364 a žádní, jak bich to te' řekla, no, žádní lumpové, abi z ňich nebili a gauneři a tak ňeco
365 takovího, tak prostě sem na ňe bila tvrdá. No, možná, že bi je to bilo přešlo, aš je ta

366 *puberta usad'í, tak, no. No, dostali kolikrát. (Ale dneska už se srovnali ne?) No, tak to si*
367 *pamatuju, to bil Pavel, ten se srovnal a to mje pořešilo, diš přešel jednou, von se učil*
368 *truhlářem a přešel, tam bil na internáče, a přešel, to mislim, že se choďilo i f sobotu ešče do*
369 *školi, to ne, no, prostě za tejdén přešel domu a přešel domu, sed si na stůl, dal si takovou*
370 *facku do čela a povídal, mami já bil takovej vůl, že sem te dicki neposlech. (Co ho k tomu*
371 *vedlo?) Uznal, že dostal kolikrát jako co proto, že zlobil prostě, tak že bil bit. Tak jako to*
372 *bilo pro mje taková omluva jako, tak sem si řekla, konečně si dostal rozum kluku. No,*
373 *zlepšil se, bil potom, ale neska je to asi to samí, má poslední slovo. (smích) Todle esi táta*
374 *bude čist, tak (smích). No, jo, no, tak život utek aš sem najednou ze fšeho, mám šest, tři*
375 *vnučki a tři vnuki. A tři pravnuki. Tak už sem bába stará. No, a víc, sem ráda, diš přijedou,*
376 *tak se s nima človjek taki pořeší, no. A něgdi, diš přijeli a bili tu fšichni a tak to bili živí, diš*
377 *přijeli štíři potom najednou, tak bil človjek potom rát, že dou domu. (smích) (Sis zvykla na*
378 *svůj klid, a oni ti to narušili.) No, to víš, to jo. A nemisli si, voňi, diš sem choďili kluci*
379 *Voříškú, kluci Mužíkú, Jarda Kamišú, ti teda hrávali vječinou venku. V zimje sem aňi*
380 *dovnitř moc nepřišli, ale tu bil něgdi kravál, jak si hráli a to víš, no, to se střílelo, tak to*
381 *bilo, no, ale bili venku, tak to mje tak, ale diš potom náhodou se to sešlo f kuchni, tak diš*
382 *každej neco začne vivád'et a, no, to víš. Starej človjek. (To musel být pěkný virvál, když se*
383 *tu potom sešli.) No, něgdi, něgdi to bilo, no, Jardu Kamišú sem dost často poslala domu.*
384 *Ten jako bil, ten jako nejvíc zlobil, ten si neumjel hrát, von bil jed'ináček, a tak jako mi*
385 *přišlo, že von je furt, a furt bilo náki ječeňi a furt bilo neco, tak sem ho poslala domu. No,*
386 *a za nákej den přešel zas.*

Přepis vybraných nahrávek - střední generace

Text 3

387 (Jak u tebe probíhali Vánoce, když jsi byla malá?) *No, Vánoce probíhali tak nějak klasicki,*
388 *jelikož táta je, nebo bil, autobusák, ehh, tak se dicki čekalo, gdi přijede s práce, tagže třeba*
389 *jsem něgdi jedli f pjet, něgdi f sedum. Ehh, uklid'il se, uklid'il se celej barák, to jsme d'elali*
390 *před Vánoce. Večer se vosmažili, osmažili řízki, ud'elal se bjehem dne salát, přišel táta*
391 *s práce, dali sme, dali sme si jídlo a vječinou sme šli hnet na stromeček, žádní miťí nádobi*
392 *a žádněj žádněj kafe přet t'ím nebilo. Tak sme šli na stromeček, rozdali sme dárki, jelikož*
393 *sem bila nejmladší, tak sem dárki rozdávala já. No, rozdali sme dárki a a za tak dvacet, půl*
394 *hod'ini, tam bil takovej brajgl, že sme nemohli najít aňi pokojíček, nebo aňi obejvák,*
395 *protože sme mňeli stromeček vždicki v obejváku. Ehh, eš'ťe k objedu sme dicki, mamka*
396 *d'elala ribí políčku, ale mi sme jako d'eťi ribi jako ribí políčku nejedli, k večeri sme mjeli*
397 *normálně kapra, ale mamka na něj je alergická, tak ta dicki mjela vepřovej řízek, ten si*
398 *d'elala ekstra. Ehm, no, nevím dál. (Dodržovali jste nějaké tradice?) No, já třeba aňi ne,*
399 *ale mamka moje, ta si krájela jablíčko, abi tam mjela hvjezd'ičku. Já jsem jako malá si*
400 *dicki hrála s vajdlinkem a s t'ema svíčkama, co sem si dala do skořápek, a jestli jako jak, to*
401 *se mi líbilo. A jinak, jo, choďili sme, naši jezďili na půlnoční, ale nebila, ňikdi nebila*
402 *f půlnoci, dicki třeba bila f devjet a tak. (A ty jsi s nima nejezdila?) Ne, já jsem s ňima*
403 *nejezd'ila. Já sem si hrála s hračkama, kteří sem dostala, asi. (Hledávala jsi dárky, před*
404 *Štědrým dnem?) Nehledávala jsem dárki, ale bila sem taková potvora, že diš naši, diš tam*
405 *šla nášť'eva a mamka si s ňima šla povídat, tak já jsem poslouchala za dveřma a něgdi*
406 *jsem i vid'ela, co dostanu. A jednou se mi stalo, že to tenkrát strašně le'eli céčka, a mamka*
407 *ňejakí nášť'evje říkala, mi sme Heleňe koupili céčka, a já sem je nedostala pod stromeček,*
408 *protože je to zaprví za trest, mamka to zjist'ila, tak mi je nedala a dali mi je samozřejmje, já*
409 *nevím, druhej třet'í den mi je dali, ale pod ten stromeček ne. Diš sem začla říkat, já chci ti*
410 *céčka, jakí céčka, a d'elali strašně jako, že fakt, mi nevíme, vo co, teda, mňe nechali vidusit*
411 *tak dva dni, pak mi je dali, no. A jednou se třeba taki stalo, že mamka mi ňeco koupila,*
412 *skovala to do skříňe a dostala sem to aš přišťí rok, diš uklízela. (Jak slavíš Vánoce teď,*
413 *s rodinou?) Dá se říct, že tak nějak stejnavo, stejně. Jelikož vlastně mám ségru, která je uš,*
414 *já nevím kolik, vosumnáct let vdova, tak je vlastně každí Vánoce u nás se svojí cerou, tagže*
415 *nás tam dicki je hodně. Letos nás dokonce bilo aš devjet, protože tam cera tí mojí sestri*
416 *mjela přítele, tagže nás tam bilo aš devjet. Najíme se dicki u mje f kuchíni, potom se de*
417 *k našim do ložňice pro dárki, jako k babičce a d'edovi, tam dostaneme vječinou obálki a*

418 *pak se přemístíme k nám do obejváku. A zase, jelikož je Eliška nejmlačí, tak rozdává*
419 *Eliška dárki. A je to tak jako úplně stejní se dá říct. Akorát teda, že, jesli si babička, jesli si*
420 *to jabko krájela, to uš fakt nevim, já uš si neposílám svički, no, a rozbalíme dárki a f devjet*
421 *hod'in uš jsme fšichňi přežraní, je tam bordel a teta Jana s mojim manželem spí. (smích)*
422 *Jako teda u televize, to sem to řekla špatně. (Takže žádné tradice teď už také*
423 *nedodržujete?) Chodíme, jo, ešče potom, ešče chodíme, diš si jako rozdáme ti dárki, diš*
424 *sme fšichňi přežraní, Fanda se teda s Janou jako tak trochu odpočinou, tak deme ven, dem*
425 *se projít a vjetšinou voláme jako, že d'ekujeme Ježíšku. (Navštěvujete příbuzné?) Příbuzní*
426 *nafštevujeme, vlastně první svátek jedeme k babičce na Franťák a druhej svátek vječinou*
427 *jezdí zase k nám můj bratr a teta teta s Třeboňe, letos teta nepřijela, protože vlastně bila u*
428 *svího sina na na na Vánoce. (Co je podle tebe o Vánocích nejdůležitější?) No, já si mislim,*
429 *že to je taková, že se lid'i maj rád'i, že se jako, si sednou, že si na sebe ud'elaji čas, jako*
430 *určíte to neňi f tom schonu a f tom úklidu, já jsem třeba letos vůbec tak nějak neřešila aňi*
431 *dárki, protože d'eti uš sou velkí, tak se koupili jenom náki maličkost'i. Ehm opravdu*
432 *maličkost'i, coš se tíkalo drogerije, coš se tíkalo spodního prádla a, prostě ale jenom*
433 *prádla, kerí si opravdu nemusí vibírat viložeňe, protože jelikož jim je kolik jim je, tak uš si*
434 *fšechno cht'eli koupit sami, tagže jsme se domluvili s nima přet Vánoce, že jim dáme*
435 *obálki a hnet po Vánocích, jak začnou slevi, pojedeme do Bud'ejc, a tam si koupí, co budou*
436 *cht'ít, a to tak uš sme ud'elali. Hned druhého sme jeli do Bud'ejc a nakoupili si voblečeňi.*
437 *(Slavíte nějak silvestra?) Silvestra slavíme taki, že tam vječinou je taki ségra, ňegdi*
438 *brácha, ale teť, teť uš ne, co vožeňil. Vlastně loňi sme třeba bili u bráchi, jakobi u ňej, že*
439 *postavil novej barák, tak sme bili u ňej slavit fšichňi a letos sme teda bili normálně jenom*
440 *jako úplně v nejmenší sestavje, kerou sem gdi zažila, že sme bili doma jenom naši a mi*
441 *čtiři, tagže sme jako, ud'eláme si chlebički, ud'eláme si večeri fšechno, chodíme každou*
442 *hod'inu střilet rachejtle, abisme neusli do púlnoci a dicki chodíme střilet a koukáme na*
443 *sousedí, ti se to taki uš naučili, tak se dicki koukáme, gdo kolik vistřelí, křičíme na sebe, že*
444 *to bilo supr, nebo že to ňic moc a letos sme teda meziřim meziřim sme masřili karti,*
445 *protože tam, že jo, sme nevjed'eli jakobi co, diš nás tam bilo tak málo, tagže žádní spíváňi,*
446 *ňic nebilo a masřili sme karti. Babička nás vo fšechno vobrala, já jsem posledňi tři hri uš*
447 *bila jako v mínusu úplně, ale jako jinak silvestr bil pjeknej, takovej pohodovej, takovej jako*
448 *klídek, žádní blázňeňi, no, akorát potom teda, že jsme v púlnoci vistřileli fšechno, co sme*
449 *mjeli, pak sme si ešče povídali a asi fpúl třet'i sme šli spát, no. Jo a ještě vlastně po*
450 *púlnoci šli kolem sused'i, tak sme je pozvali taki, tak tam bili asi do dvou hod'in a v púl*
451 *třet'i sme šli spát. A to tam bilo uš bilo jako veselej, jak nás tam bilo hodně, tak to uš bilo*

452 veselej, ale jako neříkám, že ten silvestr bil špatnej jo, že líbilo, líbilo se nám to, bilo to
453 takoví pohodoví, líbilo se nám to. (A na Nový rok?) Na Noví rok máme asi už takovejch,
454 možná pjet šest let chodíme každej rok, ehm, na novoroční vichásku s, jako to pořádá škola
455 Rapšach. Dicki diš se sejdeme a dem se projít, takovejch pjet šest kilákú, tak kolem jední
456 hodíni se vrátíme domu, vječinou sme vimrzlí, pokud' teda bil ten silvestr vostřejší, tak to
457 dáme pomalu, neš se človjek probudil lepší vistřízlivjel. Letos sme bili fšichňi dobře, tagže
458 sme nemuseli střízlivjet. A babička na Novej rok vaří, pro fšechni vaří bramborovou kaši a
459 uzení, protože se babička je taková jakobi, ne že povjerčivá, ale asi ti tradice dodržuje jako
460 mnohem víc, protože, ehm, nemá se jíst kuře, protože se říká, že uletí štěstí, tagže máme
461 dicki uzení a kaši. A mje to vihovuje, že mi to uvaří. A ešče k těm Vánocúm, ešče má
462 babička jednu povjeru, a to vlastně se vstahuje na štiriadvacátího a i na Novej rok, že
463 nesmí viset žádní prádlo, tagže já, diš třeba naposled peru třiadvacet, tak pak chodim a po
464 jednom, po jední vjeci to suším, abi to fakt do tí půlnoci to uschlo, abi tam fakt nič
465 neviselo, protože to bi babička se zblázňila fakt. (smích).

466 (Řekneš mi něco o svém dětství?) No, tagže narodila sem se f Jindřichovje Hradci
467 f nemocnici. Vlastně narodila sem se do rodini, gde už bili dvje d'eři, vo vosum let starší,
468 takže sem bila takovej benjamínek. Narodila sem se na Vánoce, takže sem takovej dáreček
469 vánoční, takovej ježišek. Děctví sem prožila, vlastně jakobi bidlíme na samoře, tagže tak
470 jako v pohod'e, v klítku. Mjeli sme vlastně hospodářství, tagže tak nějak sme se motali
471 kolem fšeho. Nevim. (Musela jsi s něčím pomáhat, když jste měli hospodářství?) Aňi, aňi
472 moc ne se dá říct jako, tak jako, aňi moc ne, to sem se moc nezúčastňovala. Chodila sem
473 vlastně na Rapšach do školi, chodila sem hodně na krouški, tagže domu sme jezdili kolem
474 páti hodíni, tak maximálně třeba se dřívím pomoct, to asi jo, ale jako ze zvířatama aňi
475 moc ne, to moc ne. Do školi sem vlastně teda chod'la na Rapšach, celejch vosum let, tam se
476 mi moc líbilo, tam to bilo fajn, i diš to te' vid'im zpjetně, diš tam chodí moje d'eři, tak se mi
477 tam pros'e líbí, že tam fungujou krouški u školi, jako ke škole, tagže jako nemusim mít
478 starostí a vlastně aňi naši nemusí mít starostí, ňikam je vozit na ňejakej kroužek nebo
479 doučování, to je fšechno vlastně ve škole a domu jel vlastně autobus. Tak je to fšechno
480 celkem f pohod'e. (Na jaké kroužky jsi chodila?) No, protože sem taková, taková vjetší vot
481 malička, tak sem chod'la na taneční, chod'ili sme, ešče tenkrát bili pijoníři, to bilo takoví
482 skoro poviní, tagže toho pijoníra. Dokonce sem to dotáhla aš na předsedkiňi skupinová
483 radi, aš tak sem bila dobrá. (smích) A ešče možná dovední ruce, už už aňi nevim moc, na
484 co sem chod'la. Ale bilo to fšechno takoví dobrí, bila sem spokojená. Hlavně tam bil ten

485 *pionír, to vlastně bilo hodně ovlivnění, že jo. Potom vlastně, po základní škole, sem šla na*
486 *střední školu do Pelřimova, na střední školu strojnickou, což bil takovej trošku omil, ale*
487 *omil. Omil, no, prostě udělala sem jí, to je hlavní. Udělala sem teda střední školu, tam*
488 *jako to bilo dobrí. Tam se mi moc líbilo. Bila sem vlastně na intru. Díky intru sem defakto*
489 *školu udělala, pač se dělali hromadní úkoly. Tak to bilo jako dobrí, jo, tak že jako f*
490 *pohodě. Jezdila sem domu jednou tejdne, dicki na vikent. No, a potom po střední škole*
491 *sem šla, jako nedělala sem nic f oboru, to sem se ne nebo nedostala, prostě nebilo kam a*
492 *asi sem k tomu oboru aňi tak nebila. Tak sem šla prodávat na Rapšach do opchodu. Tak*
493 *sem prodávala f opchodě. No, a pak sem si našla přitele, posléze manžela, no, a vlasně*
494 *mjela sem dyje d'eti. A diš potom sem šla jako, diš skončila teda jako mateřská, tak sem už*
495 *nešla prodávat, ale šla sem pracovat do Súdola do do fabriki. Gde vlastně pracuju už teť*
496 *ňákejch dvanác let tam sem, dvanác let. (Baví tě to tam?) No, jako nemůžu si říct, že*
497 *nebaví. Baví mje to, jako plaťej pravidelně, což je asi hodně důležití, že jo, v dnešní dobje.*
498 *(Dneska jo.) Pravidelně se plaťí a jako práce mje baví, to jo, ale spíš mje nebaví taková ti*
499 *inovace, protože to človjek se musí kolikrát pozastavit. Ale jako jinak sem spokojená. Práci*
500 *mám defakto kousek, tagže sem spokojená. Děti, vlastně sin je na střední škole. Eliš, dcera*
501 *je na taki vlastně na střední škole, ta je f prváku. Ta teť začala, tagže ta teť, jako máme*
502 *toho hlavu takovou velikou s toho, protože je toho moc, ale mislim si, že toho zvládá, jako*
503 *že je šikovná, že je f pohodě, že to zvládne, že to bude dobrí. (Zlobí tě děti?) (smích) No,*
504 *zlobí mje, zlobí mje asi jako každy d'ite. Jako to je prostě tak normální. Kluk, jelikoš mu je*
505 *osumnáct, tak je takovej drzej. Taková puberta na něj teť vlítla, jako, jak sme pubertu*
506 *f patnácti prošli, tak teda teť si to užíváme, protože je to paličák strašnej a holka ta je jako*
507 *f pohodě, ta ta je šikovná. (To třeba ještě přijde.) Třeba to přijde, no. Tak je jí jako patnác,*
508 *tak třeba ta puberta to přijde ve vosumnácti. (Teď na intru bude mít větší volnost.) No, to*
509 *jo, to jo. To teť bude. Ale já si mislim, že jako zařim je tam asi, teť je tam dva mjesice, a*
510 *zařim je to f pohodě jako i se učí a je fakt, že diš přijede domu ze školi, tak prostě první co,*
511 *tak se de prostě učít. Dicki si jako nechá jeden den volnej a dva dňi se učí. Třeba pátek*
512 *sobota se učí a ned'eli má volnou, tagže jako sem f klidu. To spíš mám obavi teda s klukem,*
513 *abi to zdárně dokončil tu školu. (Třeba se vzpamatuje ještě.) Třeba se fzpamatuje, no.*
514 *(Ještě má čas.) No, to bi bilo dobrí. No, a tadi má, jakí sem mjela jako lumpárni, d'eti, mi,*
515 *já. Tak já lumpárni. Já asi ne, já bila taková malá thustá f kouře, tagže já sem moc*
516 *lumpárni neudělala. Akorád si pamatuju, že mám bratrance, kerej je vlasně tak asi jako já*
517 *starej, a s řim sem defakto prožívala d'ectví. A třeba oňi mjeli bažantňici, bidleli na*
518 *bažantňici, tagže sme třeba stríleli po bažantech gumički zavařovací, tagže tam každy*

519 *druhej bažant chodil s gumičkou na krku. Tak to mje bavilo. (smích) Tak to bila asi taková*
520 *lumpárna. Nebo jednou sme, to sme ud'elali to, ale to fakt bil prúser. Tam něco opravovali*
521 *a rozhrabali tam, jesli tam d'elali vodu nebo já nevím prost'e jako hrabali tam, bil tam*
522 *ňákej bagr a hrabal do zemje. Nás to strašně rosčilovalo jako d'eři, že tam prost'e jako je*
523 *bagr a d'elaji tam nepořádek a to. Tak sme mu namazali nějakou vazelínou zámeck a dali*
524 *sme tam kamínek. Tak von se do toho, do toho bagru nemoch vlastně druhej den dostat.*
525 *Tagže to bil asi prúser můj nejvječí, co sem gdi ud'elala. (Přišlo se na to někdy?) Nepřišlo*
526 *se na to do dneška. (smích) (A děti, provedly ti něco takového?) Děti, prúser, aňi bich*
527 *neřekla. No, Honza, že tu školu vlastně d'elá o rok díl, neš bi mjel d'elat, coš je jeden prúser*
528 *a vlastně defakto mi dva mjesíce lhal, že jako fšechno f pohod'e. Tak to bil, tak to bil jeden*
529 *velkej prúser. A u Eliški aňi ne prúser, jako že bi to ud'elala schválně, ale diš bila malá, tak*
530 *třeba si nacpala lentilki do nosu a tak to bili takoví jako zážitki docela slušní. Nebo teda*
531 *jednou, to bi bil teda průšvih strašnej, strčila do zásufki konec sluchátek a vlastně ruku*
532 *mjela spálenou, ale ještě našťestí, že se třeba nedržela futer, protože bi jí zabilo, že jo.*
533 *Tagže to bilo teda tenkrát štěstí to, ale to bi bil ne že prúser její, to spíš bil prúser náš.*
534 *(No) No, jo. (Ale tak, nic se jí nestalo.) Našťestí. Našťestí. (Díkybohu.) Nic se jí nestalo.*
535 *Tagže to fšechno dopadlo dobře. Tak třeba to teprva přide. (Nestraš.) Ne ne, s ňí. (Tak mi*
536 *řekni třeba, co děláš ve volném čase.) No, ve volním čase, já mám koňička. Koňička mám*
537 *svojeho a ten mi zabírá vlastně veškerej volnej čas, že d'elám, motám s papíru. Dělam*
538 *vlastně všelijakí víropki, buť obali na kvjetináce, teť třeba d'elám na Vánoce and'elički*
539 *d'elám, loňi sem d'elala sňehuláki, stromečki a prost'e to je takovej koňiček, kerej mje*
540 *totálně sežral úplně se fšim a sem prost'e strašně mje to baví. Manžel mi s tím hodně*
541 *pomáhá, ten mi připravuje ti rulički na to motání a já si prost'e motám každej večer. Místo,*
542 *já bich u televize jinak spala, tak místo spaňi u televize si prost'e motám a motám. (A pak*
543 *to splétáš v různé výrobky?) A pak to splítám na ti různé výrobki a jako tak nabízím to jako,*
544 *ukazuju to, a diš se to někomu líbí, tak abi se mi ta cena, co do toho vrazim, tak abi se mi*
545 *vrátila, tak to prodám, ale jako neňi to na víd'elek, je to fakt jenom viložeňe koňiček, že mje*
546 *to baví. A to mje teda baví moc. No, a pak samozřejmje kňiški. (Čteš ráda?) Čtu ráda, čtu,*
547 *pořát musím mít něco rozečteního. Čtu, jako čtu fšechno možní, nemám jako žádnej, že*
548 *bich mjela ňákej obor, co mje třeba baví jako konkrétně. Čtu fšechno možní. Teť*
549 *momentálně třeba čtu Švejka, protože si mislim, že každej človjek bi mjel mít takovídle*
550 *klasiku přečtenou, tak to teda teť doháňím, tagže teť teť čtu Švejka. Tudle sem se smála i ze*
551 *spaňi, jak se mi o tom zdálo, jak on tam prost'e hlásil. Tagže jako kňiški, no, to je druhá,*
552 *druhej koňiček. (Nějaký sport děláš?) Sport. Sport ned'elám, protože sem taková vječí*

553 *(smích), ale teť, dostala sem vlasně, k narozeňinám sem dostala takoví ti trekinkoví hole.*
554 *Takže chodím, snažim se chodit, teť mi vlastně máme půlroční šřeňe, tagže se snažim deňe*
555 *s ňim chodit aspoň pjet kilákú na prochásku s t'ema holema a zaťim jako, no, jako váhovje*
556 *eš'e ňic bohužel, ale jako, jako aspoň mám ňákej pohib jako. Tagže teť se snažim jako deňe*
557 *ti procháski, že d'elám, no. (Chodila jsi na zábavy, nebo chodíš se někam bavit ještě dnes?)*
558 *No, neska uš aňi ne. Neska třeba tak maximálně, že se třeba sejdeme z ženckejma z práce,*
559 *to vječinou Vánoce, že si udeláme večírek. Nebo ňákej třebas, no, to se mňela asi jenom*
560 *jednou, že sem slavila narozeňini, tak sem pozvala, že sme mjeli doma voheň. To aňi tak*
561 *ne. Ale mi sme docela velká rod'ina a vlastně defakto ot kvjetna aš do září se sjíždíme,*
562 *skoro pomalu každej vikent, že je ňejaká akce, ale u nás na dvoře, že prost'e jako vohínek,*
563 *vopejkačka, pifčo, víno, tagže jako to tak jako provozujem. Ale nechodím, na zábavi*
564 *nechodím. Chodila sem jako mladá a hodně na intru sme chodili na diskotéki, ale to uš*
565 *teda je minulí století. (smích) Tagže jed'ine teť ti vopejkački. Teť zrovna chceme d'elat,*
566 *protože teť f úterí, že jo ukončíme sezónu. Tak že budem vopejkat jenom, taková brská*
567 *večeře, že ve štíři hod'ini si opečeme buřti a sňíme si je teda asi f baráku, protože venku*
568 *bisme asi zmrzli. (Bude zima asi.) Ale tak ukončíme sezónu. Tak jako moc ne, no. (A*
569 *s mužem ses seznámila tedy na discotéce?) Nenene, s mužem sem se seznámila strašně*
570 *romanticki, a dicki, diš poslouchám, jak si fšichňi jako romantika supr krásní, tak já cestou*
571 *do práce. (smích) Nebo von do práce, já do školi. Já sem vlastně jez'dila do, do toho*
572 *Pelřimova do školi a chodila sem přez Třeboň vot zastáfkí aš na nádraží, protože sem*
573 *chodila pješki a von vlastně u nádraží pracoval, tagže dicki šel se mnou, pomoch mi*
574 *z taškou a tak sme povídali, povídali. (To už je romantické.) A a aš to todle, no, aš pak sme*
575 *spolu chodili necelí tři roki. A potom vlasně sme, uš sme bidleli spolu, ale sme se střídali*
576 *dicki. Tejden sme bidleli jako bi u mamki mojí, nebo u mojich rodičů, tejden sme bidleli u*
577 *jeho rodičů. No, ale jelikoš sme se s'ehovali na pignoníru, tagže sme dicki bili obložení*
578 *taškama. A jednou tejdne sme se přejížd'eli a začla zima, tak sme říkali, no, to jako to*
579 *nejde, nemůžeme se pořát na tom pignoníru s'ehovat, tak sme začali bidlet u mojich rodičů,*
580 *gde vlastně bidlíme dodneš, dodnes. A baráček si opravu, no, baráček, barák si*
581 *opravujeme. Uš vlastně sme spolu přez dvacet let a pořát ještě teda máme co opravovat,*
582 *pořát to neňi hotoví. Ale uš jako, hlavně ten barák je nekonečnej, ten se vopravuje, pořát se*
583 *může vopravovat dokola. Ale jako uš se ten vňitřek tak ňejak rísuje, eš'e to teda neňi*
584 *hotoví, eš'e tam. No, je to vo peňezích, je to dicki, diš se ňeco ušetří, tak se to prost'e do*
585 *ňečeho vrazí a ňeco se opraví. Tagže furt práce tam ještě je hodně. Teť hlavně jako hodně*
586 *peňez sežerou d'eti, protože sou ve vjeku, gdi se pořát jenom platí. Teť třeba jak Eliška šla*

587 *do toho prváku, tak to bilo celí září, co sme jenom platili, platili, platili, to bilo nekoneční.*
588 *Tagže teť ešte teda ten barák musíme ud'elat nebo dod'elat, prostě pořát máme co d'elat.*
589 *(Hospodářství máte k tomu?) Uš ne, protože mi sme mjeli hospodářství, jako velkí zvířata*
590 *uš nemáme, vlastně loňi sme zrušili i posledňi vofce, kerí vlastně sme mjeli ofce, co já si*
591 *pamatuju, tak tam ofce dicki na baráku bili, tak sme to zrušili taki. A jako, co sme museli*
592 *zrušit, sme bili nuceňi zrušit, i slepice a kachni, protože nám tam liška to vibrala dvakrát.*
593 *Tagže sme usoud'ili, že nebudeme platit slepice, nebudeme kupovat slepice pro lišku, tag*
594 *sme si rači poříd'ili psa. Takže nemáme jed'ini hospodářství, tagže máme dva pejski. Jo a*
595 *jednoho králíka šampijóna. Že nám fšechni vichcípali tak máme jednoho králíka*
596 *šampijóna. (smích) A dva pejski. (A toho sníte stejně.) Toho sňíme, no, to bude svičková.*
597 *To má spočítaní, to neňi mazlík jako f pokojíku, to prostě je králík f králíkárně. (smích)*
598 *(Jasně.) A pejski máme dva teda. Máme velkího, toho půlroční šťeňe, to teda je velkej pes,*
599 *ten je hlídací na ven. A pak máme devítiletou jezefčici a to je gaučák, ta bidlí doma.*
600 *Hlavně ten velkej si s ní chce hrát, ale ona uš jako to stará dáma, jí to nebaví, tagže ona ho*
601 *moc nemá v lásce zrovna. No, a dokonalej jinak ten malej velkej pejsek úžasnej, teť nám*
602 *začal zrovna okusovat lavičku dřevjenou. (To je také úžasné.) To je taki úžasní. (To je*
603 *hezké. Tak mi třeba ještě řekni, co máš ráda k jídlu?) No, já asi tak fšechno a je to na mje*
604 *dost vid'et. Ne nemám. (Českou kuchyňi nebo cizí?) Mám asi ráda asi českou, protože tu*
605 *jed'inou jako, že jo, umim vařit, takže tu mám ráda. (Vaříš ráda?) Jak gdi, jak co, ale asi se*
606 *dá říct, že jako neňi to z odporem. Něgdi se mi to povede, něgdi se mi to nepovede. Vařim*
607 *jako teda nejrači teda vařim chleba z máslem samozřejmje, že jo, protože jak mám toho*
608 *svího koňička, tak jako toho mám hodně, tak jako se snažim nejrichlejší jídla vimejšlet. Ale*
609 *třeba dneska, d'íki tomu, že se mjeňil čas, tak sem si vimislela kachnu, drbáčki, zeličko,*
610 *protože říkám tak jako (To je pořádný nedělní oběd.). Mám hod'inu navíc, tak to dám, tak*
611 *sem to s'ihla. Polifčička samozřejmje bila, akorát nebili játroví knedlíčki, protože sem*
612 *nemjela játra. Jinak to bilo perfektní. (To bylo na neděli přiměřené.) To bilo na ned'eli. Tak*
613 *jako asi českou kuchiňi nejvíc. (Pečeš třeba?) No, peču, jako pec umim, ale teť sem třeba*
614 *strašně dlouho uš nič nepekla, protože, protože to u nás něgdo nejí. U nás uš se jedla*
615 *akorát bábofka a perník, ešte ten štrúdl možná, ale jinak, diš to upeču, tak to potom sňim*
616 *sama, nebo z manželem a prostě já, jako mje to nebaví, pect pro sebe. Gdibi to jedli*
617 *fšichňi, tak to upeču, tagže teť sem dlouho nepekla. A jelikoš vlastně bidlíme s babičkou a*
618 *z d'edou, tak babička opčas upeče, no, babička peče pravidelně, tagže si dištak chod'í vedle*
619 *k sousedím a ke kafí a na buchtu. Tagže já uš sem teť nepekla strašně dlouho teda jako. (Je*
620 *to výhoda mít maminku doma.) Je to víhoda, je to, je to kompromis, je to i nevíhoda, Je to*

621 *vo názoru, ale je to prostě, je to kompromis, no, určité. (S dětmi vycházíš, nebo tě zlobí?)*
622 *No, to je jak gdi, jako určité, určité. Honza má svůj humor, nebo Honza má svůj humor.*
623 *Tak jako tagže jako dobří, ale něgdi von prostě neví, gdi je humor, gdi uš je to drzí, tagže*
624 *z něj opčas fšichňi vipjeňíme. A jinak, jinak snad jako dobří, no. Fstahi sou dobří,*
625 *s babičkou z d'edou, vlastně mám dva sourozence, tak ti fstahi dobří. Tak jako normálně se*
626 *jako nafšťevujeme, fšechno f pohode. Sestra vlastně, ta ovdovjela uš přet pjetadvaceři leti*
627 *a tak jako, tí sme hodně pomáhali, tí sme jako hodně pomohli ze fšim, protože vlastně má*
628 *ceru. Kdiš ovdovjela, tak jí bilo pjet let, tagže se jako pomáhalo jí jako vychovat a ta teda*
629 *na ní může bejt úplně nejvíc pišná, protože ta šikovná. Kěš bi bili ti moje d'eti tak šikovní.*
630 *(To třeba ještě přijde.) (smích) Tagže jako, fstahi takoví normální, jako říká se, že sme*
631 *velká rod'ina, že se hodně nafšťevujeme a, tagže o tom to je fšechno f pohode, nemáme*
632 *žádněj velkej problém. (Mají děti stanovené doma práce, se kterými ti musí pomáhat?) No,*
633 *určité mají stanovení práce, no, akorát že něgdi je človjek do toho musí tak tlačit, že je to*
634 *nebaví. Ale mají určité, Eliš jako střídají se s miřím nádobí, teť jako Eli, holka je na intru,*
635 *tagže samozřejmje určuju já, gdo bude utírat, gdo bude mejt, jinak to mají rozd'elení na*
636 *sudí a lichí dni. Jeden odnáší petki, druhej odnáší koše. A samozřejmňe, jelikoš kluk uš je*
637 *velkej, dospjelej, tak pomáhá tátovi venku kolem baráku, dříví a uhlí prostě a opravi takoví*
638 *kolem baráku, tagže pomáhá a holka zase pomáhá mje třeba převlíkat postele nebo s tím*
639 *nádobím nebo z vařeňím, gdiš toho je hodně nebo tak. Takže tak jako nějak se snažíme je*
640 *k tomu víst. I gdiš třeba bi sem cht'ela, dibi šli a napadlo je to samotní, ňekam jít ňeco*
641 *ud'elat, tak to ešče asi nejsou tak vizrálí na to, abi todlecto přišlo samo. I gdiš něgdi*
642 *vinesou koš, aňi jim neřikám. To sem hrdá matka. (smích) (Tak to už je úspěch. Větší věci*
643 *ještě přijdou třeba.) No, to nevím, asi záleží aš budou mít svoji domácnost, tak potom to*
644 *bude určité jiní nebo aš se zaláskujou, tak třeba začnou uklízet. Protože Honza teda je*
645 *strašnej bordelář, úplně hroznej, nejvječí na svjeťe. (To jsou kluci.) Tagže, tagže čekám aš*
646 *se zaláskuje. (A tak je v tom věku, že to může přijít každou chvíli.) To nevím, to uvidíme.*

Text 4

647 *(Jak u tebe probíhali Vánoce, když jsi byl malý?) No, uš si toho moc nepamatuju teda, no,*
648 *ale, já nevím, co chceš vjed'et jako? Vot rána? (Třeba. Popiš mi celý den.) Stromeček sme*
649 *vlastně nezdobivali, ten sme, zdobili rodiče určité. Nás vihnali dicki ven, abisme nezlobili.*
650 *No, tak diš sme mívali vlastně stromeček f pokojíku, no, tak, já nevím, jesli sme pomáhali*

651 *potom s vařením nějakým, salát, no. No, a večír potom tatka najednou zmizel, najednou*
652 *zazvonil za dveřma, tak sme bježeli ke stromečku potom a ten sme mívali f pokojíku,*
653 *zapálili se, tenkrát ještě eletrický svíčky nebili, tak se zapálili normálne klasický a prskafki,*
654 *no. Dárečki ňákí sme dostali, no. (Co jsi dostal třeba?) Jéžíš. Uhlí kolikrát taki. No, potom*
655 *sme si třeba poušťeli, si pamatuju, v lavóru ti vořech, skořápki a svíčky a loďički sme si*
656 *poušťeli, no. Jinak vlastně ňic nepamatuju. (Nějaké tradice jste dodržovali?) No, akorát ti*
657 *loďički sme poušťeli, no. Jo, japka sme možná rozřezávali taki, hvjezdíčka jesli se tam*
658 *ud'elá. No, na kamna se dává, te' nevím, purpura nebo jak se menovalo to druhí. No, te' si*
659 *nespomenu. Hm. (K večeri jste mívali rybu?) Jo, vjetšinou ribu sme mívali k večeri, ale uš*
660 *nevím vot kolika, ale najednou sem si píchnul kost do krku, vot tí dobi ribi uš nejím teda,*
661 *no, ale. No, asi bježní jako v bježních rodínách, no, na ňic víc si nespomínám uš asi. (A na*
662 *Půlnoční třeba chodívali jste?) Ne, to sme nechodíli, ne. Moje babička vlastně, ta*
663 *chod'ívávala mislím na půlnoční, no, na Rapšach. Mi uš ne. (Jak slavíš Vánoce teď?) Hm,*
664 *ňijak zvlášť, asi dicki zase, no, bjehem dne se připravuje salát a chlebički takoví, no, jídlo,*
665 *mamka vaří, kubu k vobjedu míváme, to pozveme i strejdu. No, a pak stromek ňegdi*
666 *zdobíme na Štredrej den, ňegdi uš ho mám předem, záleží jak gdi, na gdi to vichází Štredrej*
667 *den. No, oťpoledne se to chistá ešće, tak ňákí přípravi, cukroví na táci, chlebički. Pak*
668 *navečír se usmaží řízek, te' uš ribí ned'eláme, jenom vepřovej nebo kuřecí. Povečeriíme,*
669 *roz'delíme si dárki a sed'íme a koukáme se na televizi. (Navštěvujete se s příbuznými?) No,*
670 *tak mi ňikam nejezd'íme, jez'deji k nám d'eti. Nebo d'eti, moje neteře a sinofci. Ti jez'dej*
671 *vlastně na první svátek, jak gdi, ňegdi na první, ňegdi na druhej svátek vánoční. Dříf sme*
672 *jezd'ívávali vlastně ještě taki jako k babič, k babičkám a d'edovi. Te' vlastně žiju*
673 *s babičkou, tak jez'dej jen vnoučata sem na svátki. (Co je podle tebe o Vánocích*
674 *nejdůležitější?) Jéžíš marjá (smích) Nejdůležitější? Pohoda, abi bila ňáká a klit. (Slavíš,*
675 *nebo slavívals nějak silvestr?) No, tak dříf sem slavíával, te' uš sem ratši doma. No, sem*
676 *dříf hrával s kapelou, tagže vječinou silvestri sem trávil po zábavách, no, a te' uš ňekolik*
677 *let nehraju, tak trávim silvestra doma, tradičně zase u televize. (Na Nový rok dodržuješ*
678 *nějakou tradici?) Žádní tradice nedodržuju. (Žádná čočka?) Ne. Aňi netuším, že se ňákí*
679 *tradice d'elaj na Novej rok. (Vaří se čočka, aby se tě drželi peníze.) Jo? Hm, tak na Novej*
680 *rok míváme vlastně co, taki vjetšinou míváme vlastně, co máme k večeri na silvestra, tak*
681 *máme na Novej rok potom, řízek a salát, no.*

682 (Řekneš mi něco o svém děství?) *Ne. (smích) A co chceš vjed'et? (Na cokoliv si*
683 *vzpomeneš. Jestli byli rodiče přísní, jak jsi vycházel se sourozenci, jestli jste hráli nějaké*

684 hry, jestli jsi hodně zlobil?) *No, taki sme zlobili (smích).* (Tak mi o tom něco řekni. Na co
685 si vzpomeneš.) *Ach jo. Sem zapomjel to prvni, co si rikala.* (smích) (Jestli mi něco řekneš o
686 svém dětství.) *Jako až vot narozeňi?* (Na co si pamatuješ.) *No, na nič právjje.* (smích) (Tak
687 jací byli rodiče?) *Hodni negdi, gdiš sme zlobili, tak sme dostali na zadek.* (Bylo to často?)
688 *No, gdiš sme zlobili. Co sme d'elali v d'ectví, jako každej. Jako ti, co si d'elala ti, to sme*
689 *d'elali taki.* (Tak mi řekni, co to bylo?) *Já nevím, na něco sme hráli, na schovávanou sme si*
690 *hráli, na indiáni, na vojáki.* (Jak se hraje na indiány?) *Střileli sme po sobje lukama jako.*
691 *Tamhle na Stařici bejvával stoh, tam sme si u'delali bunkr. Nahoře bila pevnost a indijáňi*
692 *ji dobejvali. Támle ešte bejvávala pískovna, co sou, diš jedeš támle jako přes Paris, tak*
693 *tam bejvával lesík, tak sme hrávali na vojáki zase. Mjeli dřevjeni flinti, střileli jako náboje*
694 *šiški. Zajatci se přivázali ke stromu kolem nich po tom. Tadi naproťi nám, co te' stojí ten*
695 *srup, tam bejvala louže, tam sme si hrávali na schovávanou zase, tam bejvávalo rošťi*
696 *takoví. Co ešte jiního. Jo, diš na nás mamka zavolala, tak sme museli za chvíli přibjehnout,*
697 *diš sme nepřibjehli, tak sme pak dostali na zadek potom. (Že jste se nehlásili?) Co? (Že jste*
698 *se nehlásili?) No, tak jako fšechni d'eťi sme si hráli.* (Měl jsi doma nějaké povinnosti?
699 Musel jsi s něčím pomáhat?) *No, to víš, že sme museli pomahat. Sme mjeli slepice, kachni,*
700 *husi, králíki. Na trávu, tak diš se sušilo, tak choďit vobracet seno. Na zahrad'e pomahat*
701 *taťkovi rejpat, každou chvíli se něco před'elávalo na baráku. Tak sme míchali maltu nebo*
702 *beton pomáhali míchat, vozili sme písek na káře. Na zahrad'e práce furt. Tagže sme*
703 *pomáhali furt.* (Jenom z donucení, nebo tě to bavilo?) *Tak zezačátku z donuceňi, a pak jako*
704 *i docela bavilo negdi. Hlavně diš se něco před'elávalo na baráku k lepšimu, tak to s toho*
705 *sem mjel radost, to vipadalo líp.* (A co ve škole?) *Jée ve škole? No, nič moc, žádněj slavnej*
706 *student sem nebil. Co mje bavilo, fizika, matika, ale čeština, jaziki, to mi nešlo.* (Co jste
707 měli za jazyky?) *No, tak tenkrát sme mjeli čeština, ruština, no.* (Jenom ruština?) *No. No, a*
708 *pak ešte, diš sem šel na, na učeňi, tak nám tvrd'ili, že budem potrebovat němčinu, tak sem*
709 *choďil dva roki asi na němčinu, no. Jaziki mje nebavili, tagže jako německi aňi*
710 *nedomluvím, aňi nerozumím a ruštinu uš sem úplně zapomjel.* (Potřeboval jsi ji někdy?)
711 *No, na vojňe. Bili sme na vojňe na vímjením pobitu v ruských kasárnách.* (Jaké to tam
712 bylo?) *Otřes. Hrozní.* (smích) *Ťi pořát válčili. Ti sme aňi nevid'eli. Diš sme tam vid'eli*
713 *vojáki, tak dva dňi, sme tam bili tejden a pořát bili negde f terěnu, válčili.* (A co jste tam vy
714 dělali?) *No, tak na dva dňi sme museli jet s ňima.* (Do toho terěnu?) *No, jídlo hrozní, smrad*
715 *fšude, bordel. No* (Povídej, promiň.) *Ne nič, vo tom bich se nerad zmiňoval.* (Dobře. Co
716 v tom učení, kam jsi šel?) *Učil sem se f Kameňici nat Lipou, je to neegzistující ober obor,*
717 *operátor zemjed'elské techniki, to ňigdo nevjed'el, co to je. Dva nebo tři ročňiki to bilo, pak*

718 *to zrušili ten obor. Po učeňi sem d'elal normálne u statkú, jezd'il sem traktorem. Mjel sem*
719 *d'elat technika, ale nebavilo mje dohadovat se z lidma, tak sem rači jezd'il. (To tě bavilo*
720 *víc?) Jo. (Vydržel jsi tam dlouho?) Hm tak vlastně jo, to šlo celí ke krachu zemjed'elství,*
721 *sem hledal novou práci. (A našel jsi?) No, našel sem. No, tak d'elám kolik patnác šestnác*
722 *let na pískovně na Halamkách. (A tam se ti líbí?) No, musí, protože jiná práce tadi neňi.*
723 *(A tam děláš co?) Přez léto jezd'im na nakladači, nakládám auta, mám na starost ještě*
724 *třídíč, přez zimu d'elám takoví ti, co je třeba, kde opravovat a tak. (Co děláš ve volném*
725 *čase? O víkendu, o svátcích?) Pořát kolem baráku je práce, co je třeba ud'elat okolo,*
726 *uklid'it. Máme velkou zahradu, tak na zahrad'e práce. Ťet' pjestuju zeleňinu, a ňáki ovocní*
727 *stromi máme. Tak zahradu je třeba síct pomalu každích štrnácť dní, údržba a práce kolem*
728 *baráku. (To hospodářství jak jsi říkal, že jste měli, už nemáte?) Tet' už ne. Už máme jenom*
729 *slepice. Už sme to nest'íhali, už toho bilo moc. (Chodil jsi na zábavy nebo chodíš se teď*
730 *ještě někam bavit?) Tet' už nechod'im, dříf sem chod'ívával, jeden čas sem dokonce hrál*
731 *s kapelou. Tet' už mje to nebaví, už mám rát svúj klit. (A na co jsi hrával?) Já? Tak začínal*
732 *sem napřet jenom jakobi na harmoniku, to sme hrávali jenom tak pro sebe, nebo pro*
733 *kamarádi. Pak sem se naučil na bicí, no, a chvílku sem hrál na basu. (Hrával jsi jen tady*
734 *po městě?) Na bicí to sem se naučil eště diš sem bil v učeňi, tak to sem se chitnul jední*
735 *kapeli tam fučeňi. Tam se jezd'íval, asi deset let sem tam jezd'il. No, a pak už to bilo taki*
736 *hodně daleko jezd'it šedesát kilometrú každěj tejden. No, a na basu to sme mjeli tadi. Na*
737 *takovej samoťe mjel hospodu kamarát, tam sme hráli kántri písnički, no, pak se to taki*
738 *ňejak nepohodlo se fším. (Stýkáte se ještě?) A tak jo, stíkám, ale nevíhledávám už ňákou*
739 *jejich společnost. (Sourozence jsi mi říkal? Neříkal. Máš sourozence?) Mám sourozence.*
740 *Tvího taťku, to je můj sourozenec, pak mám ještě, diť je znáš, tetu a strejdu.*

Přepis vybraných nahrávek - nejmladší generace

Text 5

741 (Jak u tebe probíhali Vánoce, když jsi byla malá?) *No, tak diš sem bila malá, tak sem se*
742 *strašně těšila na vánoční stromeček, protože nám naši nejdřív tvrdili, samozřejmě jako*
743 *každímu dítěti, že ho nosí ježíšek, takže sem dicki poslouchala, jestli už ježíšek je tady, jestli*
744 *už šustí stromeček a jestli ozdobí. A pak diš, pak diš sem vjed'ela, že ježíšek neegzistuje, tak*
745 *sem samozřejmě dicki koukala na naše klíčovou d'irkou ve dveřích, jak připravujou*
746 *stromeček. Tagže sme se těšili se sestrou, vůbec sme nemohli usnout. Ještě přet tím, diš*
747 *sme bili malí, vjeřili sme na ježíška, tak nám naši tvrdili, že dokut neusneme, tak Ježíšek*
748 *nepřide. Tagže sme se ze fšech sil snažili usnout co nejdřív, abi ježíšek přinesl ten*
749 *stromeček a už sme ráno mohli fstát. No, a samozřejmě sme neusli a takže to bilo hrozní.*
750 *To dicki bila strašná mučírna a celej večer přet tím Štedrim dnem. No, a ráno sme se*
751 *zbud'ili strašně brzo, eš'ě si pamatuju, že dicki bila tma. Já sem probud'ila ségru, bježeli*
752 *sme, stromeček sme nevid'eli, protože bila tma samozřejmě, takže sme hledali vipínač na*
753 *svíčkí, abisme si aspoň svíčkí na něm rosvít'ili, abi heski svít'il a mñeli sme dicki strašnou*
754 *radost. Bježeli sme probud'it naše, že už máme stromeček. Mamka nás dicki nuřila d'ekovat*
755 *Ježíškovi přet stromečkem, že nám donesl stromeček, takže to bilo takoví trapní. No, no, a*
756 *pak začalo takoví nejneoblíbeñejší část dne Štedriho, gdi nás mamka nuřila pomáhat*
757 *s přípravou jídla. Tagže ráno sme připravovali salát, d'elala se ribí polířka, která strašně*
758 *smrd'ela, to sem nesnášela dicki, vařeñí ribí polířki, añi sem do tí kuchiñe nemohla přijít.*
759 *To bil dicki hroznej puch a se fšim sem musela samozřejmě pomáhat, takže potom*
760 *otpoledne obalovat kapra. Eš'ě se dod'elávali takoví ti, předvánoční úklit u nás moc nebil,*
761 *tagže fšechno se dod'elávalo na Štedrej den, tagže prost'ě uklizet, fšechno pucovat, lešřit,*
762 *abi to fšechno bilo na večer dokonální. Tagže s tím sme pomahali taki. No, a potom už*
763 *přiřla ta oblíbeñejší část dne, gdi sme se teda seřli u večere. Pravidelñe sme se museli*
764 *pomodlit, to bilo, to sem nesnášela dicki. Každěj sme museli říct, co se nám za ten rok*
765 *povedlo, za co Ježíškovi d'ekujeme. No, pak sme se navečeřeli, samozřejmě naši to co*
766 *nejvíc protahovali, takže mi ze ségrou sme mjeli zhltlou jak kubu, to teda máme tradiční*
767 *jídlo přetkrm kuba, potom polířka ribí a potom salát z řízkiem. Mi sme fšechno mjeli,*
768 *fšechni tři chodi sme zvládli se ségrou za pjet minut, abisme už co nejdřív mohli bít u*
769 *stromečku. Samozřejmě náš tařka ten si eš'ě přidal dva řízki kapra, teř abi nespoknul*
770 *kost, tak to pečlivě vibíral, takže mu trvala večere půl hod'ini. Mi už se ségrou stáli*
771 *nastoupení u dveří, no, a potom nás ještě naši nuřili, neř přet tím, neř se eš'ě rozbalujou*

772 *dárki, tak diš už hrajeme na kitaru obje dvje tak si uděláme takovej heskej, komorňi*
773 *takovej koncert, minikoncertík přet rozbalováním dárků, abisme to nemjeli tak jednoduchí.*
774 *Tagže ešće přet tím stromečkem, i gdiš už tam bili ti zabalení dárki, tak mi sme přet něj*
775 *museli nastoupit, vzít si nějakou Já písničku, s tí zahrát, vibrat koledu, zahrát. Zaspívali*
776 *sme si fšichňi dohromadi koledu a pak až sme mohli jít rozbalovat ti vánoční dárki. No,*
777 *tagže asi tak. Štědrej večer, samozřejmne rozbalování dárků, pak pohátka, no, a vopčas, to*
778 *sme bili asi tak třikrát, čtířikrát, na půlnoční. Diš sme to teda vidrželi, protože tadi bila*
779 *půlnoční, jednou mislím, že od jedenácti a pak bila opravdu f půlnoci a to sme vidrželi*
780 *teda málogdi. Málokdi se nám potom už chtělo. Tagže potom ešće bila půlnoční, no, a pak*
781 *už konec a zase za rok. No, jinak sme dodržovali tradice samozřejmje, tak taková*
782 *nejoblíbenější a nejjednoduší tradice to bilo roskrojeňi jablička. Hlavně, abisme se naučili,*
783 *jak ho máme správně roskrojit, abi tam višla hvjezdíčka, to bilo nejdůležitější. No, a potom*
784 *sme házeli střevícem se ségrou, jestli už se teda konečně vdáme. Coš mñe teda mislím, že i*
785 *v deseti višlo, že pudu z baráku a ñic a do dneška mi to nevišlo. No, pak sme poušćeli*
786 *skořápki po vodě se svičkou, tak to bilo taki heskí, to sme mjeli strašnou radost, že se nám*
787 *nepotopila. To bila heská tradice. Jinak jednou sme skoušeli lejt olovo a to teda nám višlo*
788 *úplně (smích) ñejakej d'ivnej tvar, ñigdo sme to nepobral, tagže to sme, to bilo jenom jeden*
789 *rok tak na skoušku, to bila taková vímečná tradice. Jinak mi na Vánoce añi ñikdi sme*
790 *nemñeli žádnou vánoční prochásku s rodinou, nebo takle, protože vopravdu na ten Štědrej*
791 *den to bilo v rámci těch přípraf a tí práce, tagže to mñe trošku mrzelo, že sme ñikdi si*
792 *neudělali čas, abisme to prostě fšecho zvládli f klidu a třeba po tom objedě sme si zašli*
793 *normálně na prochásku ñekam do přírodi, tak to sme ñigdi nemñeli, to mñe trošku mrzí,*
794 *no. No, a teť, jak slavim Vánoce s rodinou, diš už sem dospjelá, tak skoro pořát stejñe,*
795 *akorát teda už to neñi jenom o těch dárkách, ale už je to o tom, je to o tom, že se třeba*
796 *sejdeme s mamkou a upečeme spolu cukroví a popovídáme u toho, no, a pak si dáme*
797 *ñejakej ten dárek, i gdiš teda teť, gdiš slavim Vánoce i s přítelovo rodinou, gde už sou malí*
798 *d'ecka, tak to zase o ñeco prožíváme víc, diš je vidíš potom ti d'eťi u toho stromečku, jak*
799 *rozbalujou ti dárki. Je to sice vjetší starost zase u nás, protože diš už ti dospjeláci konečně*
800 *neřeší ti dárki a nemusí s tím mít takoví starostí, tak zase řešíš ti d'eťi, abi jim to udělalo*
801 *samozřejmne radost, abi nebili sklamaní na Vánoce pot stromečkem. Tagže Vánoce teť už,*
802 *teť už to neberu tak s toho hmotního hlediska. (Je to už z jiného úhlu už.) Už si chce*
803 *človjek otpočínout, strávit čas s rodinou. (Navšćevuješ se s příbuznými přes Vánoce?)*
804 *Nafšćevujeme se vjetšinou s mím bráchou teť, protože maj taki malího prcka, bidlí aš aš*
805 *f Táboře, tagže tam se nafšćevujeme dicki o Vánocích pravidelñe. No, a co se tiče třeba*

806 *s přítelovo rodinou, tak tam se taki nafštevujeme. Hlavně dicki máme radost, na Vánoce*
807 *jezdíme za Dačice k prababičce starí, tak ta má dicki strašnou radost, diš nás vidí a mi zas*
808 *strašnou radost, diš nás ešte ve sto letech pozná. Tagže, tagže se nafštevujeme, hlavně ten*
809 *pjetadvacátej, šestadvacátej prosinec jedem k nejbliším. (Co je podle tebe o Vánocích*
810 *nejdůležitější?) No, tak hlavně hlavně tohle, abi se ta rodina sešla, abi bili aspoň jednou za*
811 *rok f klidu spolu, popovídali si o fšem, nič neřešili, žádní starostí a tak si užívali ten klit*
812 *spolu. (Slavíš silvestra?) No, slavíme. Teť teda uš, ve svích dvaadvaceti letech nechci říc,*
813 *že sem na to stará, na nějaki pařbi nebo tak, ale zrovna letos sem si říkala, že bi sem si*
814 *konečně mohla užít takovího klidního silvestra, posedet s kamarádama doma, otevřít si*
815 *vínko, brambůrki, chlebički. A dříf to bilo takoví ti párti, oslavi něgde venku, ňákí ti zábavi*
816 *silvestrovskí. Teť uš spíš teda to ten klit, no, bich preferovala, gdiš teda zrovna nejsem na*
817 *silvestra na chalupje v Brdech, jenom v lese, s deseti lidma, což bil teda taki heskej*
818 *silvestr. Bil takovej klidnej, bil to můj první silvestr, gdi sem se večer nekoukala na žádnou*
819 *televizi, na žádnéj silvestrovskej pořat. Poprví sem se nekoukala, jak otřikávají hodíni*
820 *f televizi přet půlnoci. Fšechno sme si korigovali sami. Tak to bilo taki takoví heskí. Tagže*
821 *vopravdu bili sme jenom f tí přírode, zahráli sme si tam společenský hri, pak sme si fšichňi*
822 *připili f půlnoci, vipustili ohňostroj, nějaki rachejtle. To bilo heskí, to bilo takoví komorňi.*
823 *Jednou bes civilizace, poslední den v roce. (A jak jste to měli na Nový rok?) Na Novej*
824 *rok, ježiš, ten je dicki krušnej. (smích) Za to sem ráda, že je státní svátek a že je klit. Novej*
825 *rok je takovej otpočinkovej, no, dicki po tom silvestru, po těch bujarích, po těch bujarích*
826 *oslavách. Tak Novej rok, Novej rok mám ve znameňi otpočinku a takoví, takoví jako*
827 *připravování na to, že uš sou za náma ti, ti klidní Vánoce a ten klit a že uš zase bude muset*
828 *človjek do práce a zase do toho každodeňního schonu a řešení každodeňních starostí a*
829 *záležitostí a tagže Novej rok je takovej, zase takoví vráceňi do realiti, pro mje. F tom*
830 *vánočňim opojeňi, tak bich to řekla, řim silvestrem to končí.*

831 *(Řekni mi něco o svém dětství.) No, tagže, já diš sem bila malá, tak vlastně, gdiš mi bili tři*
832 *roki, tak se mi narodila ségra. Tagže moje d'etství bilo ve znameňi toho, nebo aňi si, aňi si*
833 *teťkom zpjetně nespomínám, ot gdi si vlastně pamatuju, ot kolikátiho roku mám zážitki, uš*
834 *kterí si pamatuju do dneška. Já si mislim, že to je spojení s tou školkou, že to je tak nějak*
835 *okolo těch třech let, gdi se mi právjje, gdi se nám narodila, nebo gdiš se našim narodila*
836 *Mirka, moje ségra. Tagže to mám spojení, to rani d'etství, se školkou. Pamatuju si, že sem*
837 *apsolutně vůbec nechřela chodit do školki, pak sem teda vihrála řim, že se narodila Mirka*
838 *a že mamka bila doma s ňí tagže mje nechávala doma. První co si pamatuju, že mi Mirka*

839 *pokadřila ponořku fporodřnici. (smřch) To sou takovř moře prvřnř spomřnki ze řivota. (To je*
840 *hezkvř.) No, no, a pak je to ve znameřnř toho, ře prostř se mi narodřilo noveř, noveř*
841 *sourozenec a jř sem samozřejmje zařala řřrlit. Protoře, do tř dobi sem bila jenom jř*
842 *Janiřka maliřkvř, knofliřek. A a řřechno se tořilo kolem mře, takovř vřeci, diř sme jeli na*
843 *nřřřtřvi k tetřm nebo tak nebo g babiřce, tak prostř sem bila jř jedřnř. Tagře sem řřechno*
844 *mřela, no, a najednou mi do toho vřtoupilo to tlustř, malř, hnusřnř mimino (smřch) a jř uř*
845 *sem nebila středem pozornostř, tagře sem, tagře dalřř roki se nesli ve znameřnř toho, ře sem*
846 *nemřela rřda Mirku, protoře sem se se řřim musela dřelit, musela sem na řnř brřt ohledi,*
847 *nesmřela sem doma aņi pomalu zakřřiřet aņi se zasmřt, abi se Miruřka nezbuřila. Tagře to*
848 *bilo ve znameřnř toho. Pak postupem řasu, diř uř Mirka virostla, no, jř bili tak ti třř řtřři, tak*
849 *sem aspoņ mřela partřřka, ktereř se mnou dřelal kravini a nenuřila sem se doma, tagře sem*
850 *nakonec bila rřda, ře tu sęgru mřm. Ře sem nebila jako třeba moře kamarřtka, ktereř*
851 *prostř bila jedřnřřek a nemřela doma co dřelat, a diř mi ostatņř kamarřtki sme nemřeli řas,*
852 *tak se prostř doma kopala do zatku, a tagře sem bila rřda, ře mřm sourozence. No, a jinak*
853 *dřectvř moře, naři, jelikoř mřm starřř roďiře, tak i ta vřchova bila přispřsobenř. Jř teda*
854 *zastřvřm nřzor, ře bi maminky mřjeli bejt mladř a mřjeli mřt ti dřeti v plņi sřle, jak fizickř, tak*
855 *duřevņř. Tagře naře mamka třeba se o nřs strařřne břla, mi sme nemohli pomalu řnic, abi*
856 *nřhodou sme nechitli třmhleto a tohleto. A se řřim ta vřchova bila takovř spřř babiřkovskř*
857 *u nřs, tagře sme, se to neslo takle ftom duchu. A taki ta vřchova bila takovř disciplinřrņř,*
858 *ře vopradu ot maliřka sme bili zviklř pomřhat a museli sme, mřjeli sme reřim daneř,*
859 *sepsaneř na ledņici, tagře sme vřdřeli, gdi, fkolik mřme co uďelat. Tagře mi sme opravdu*
860 *bili vřchovanř ftom, ře se musř pomřhat, ře se musřme prostř taki postarat, tagře sme*
861 *nebili řadņi ti rozjřvenř dřecka, co nemusř řnic. A sem i rřda, ře sem virřstala v tř dobję,*
862 *v jakř sem virřstala, protoře sme nemřjeli pořřtaře, nemřjeli sme chitřř mobili uř na*
863 *zřkladņř na zřkladņř řkole, takře sme prostř přřřli, mřjeli, přeřetli sme si doma kņřřku,*
864 *nehledali sme řnic na internetu. Bilo to daleko jednoduřř, snařř. Přřřli sme domu ze řkoli,*
865 *flřkli sme s tařkou, napsali sme si řkoli a bjeřeli sme ven hrřt vibiku nebo zřchranku a*
866 *nesedřeli sme, nedřepřjeli sme u pořřtaře a nehrřli sme řadņi střřileřki a rřznou, rřznř*
867 *takovřdle hři, co majř ti dřeti neska. Netřvřili sme řas na fejsbuku aņi, aņi na internetu,*
868 *nemřjeli sme mejli. (To byly řasy.) Tagře, tagře sem rřda, ře sem virřstala, ře sem dřetstvř*
869 *prořila tadi v tř dobję. Ře sem si to odřila. Teř uř si to dřeti asi berou jinak, ale mislim si, ře*
870 *kařdej, gdo bil, gdo virřstal v tř dobję je za to rřt. Nemřjeli sme toho moc a stařilo nřm to.*
871 *(Co jsi nikdy nemřla, tak to ti nechybř.) To ři nechybř, přesņe tak. Ale bilo to opravdu, bilo*
872 *to takovř, řřichņi se znali osobņe, nemřjela si prostř milion přřtel na fejsbuku, kerř aņi*

873 *nevíš, nevíš, gdo to je, hlavne, že ho máš f přátelích. Gdiš sme si, gdiš sme si chtěli něco*
874 *říct, tak sme si to nemohli napsat na četú, museli sme prostě se sejít, říct si to venku, nebo*
875 *na sebe zamávat s okna a bilo to takoví fšechno, fšechno jiní. (Zlobila jsi hodně, když jsi*
876 *byla malá?) Ježiš já sem zlobila. Já sem bila, já sem teda fcelku bila hodní dítě (smích),*
877 *ale diš se mi chtělo, tak sem umjela zazlobit, no, jako každý dítě. (A chtělo se ti často?)*
878 *Noo (smích) zas tak často to nebilo, ale diš se mi chtělo, tak to stálo za to. Třeba náš taťka,*
879 *ten bil takovej, ten mjel liberální výchovu, spíš vychovávala naše mamka nás, a diš sem*
880 *chtěla zlobit taťku, tak to už sem, to sem musela opravdu něco hodně hodně hnusního*
881 *provést zákeřního, abi se taťka vůbec rozlobil, abi jako ho vůbec něco naštválo. Takže mi*
882 *sme třeba mňeli se ségrou strašnou chuť prostě našeho taťku naštvat, protože to opravdu*
883 *nebilo jednoduchí, to si prostě mohla udělat cokoli a prostě nat tím mávnul rukou a řekl á*
884 *mamka si to s váma viřídí. Tagže jednou se mi teda podařilo, že sem mu zabouchla dveře,*
885 *diš mu zrovna zvoňil mobil (smích). Zabouchla sem mu dveře tadi ot vchodu, ot bitu a to*
886 *teda to mňe potom seřezal jak žito a to si pamatuju jednou jedinkrát že mňe fakt seřezal a*
887 *pak teda jako rozebral teda zámeck a dostal se do bitu. (smích) Tagže jinak jako já sem, no,*
888 *zlobila, no, tak takoví ti lumpárni, já nevim, že sem pořádně, že sem pořádně nejedla a*
889 *házeli sme třeba ze ségrou po sobje jídlo, při objede, to bili naše nejčastější lumpárni. Ale*
890 *jako takle zlobit viložeňe, nevim, nebila sem takovej sígr. (Takže máš jednoho*
891 *sourozence?) Mám ségru mlačí a pak mám staršího bráchu, se kterím sem teda virústala,*
892 *no, virústali sme spolu asi do mích osmi let a pak vlastně protože máme každej jinou*
893 *mamku, tagže sme potom spolu nevirústali a nebili sme tak spolu f kontaktu a teť spíš jak*
894 *jak sme dospěli, tak se spíš nafšťevujeme a je to takoví už na jiní bázi. Je to jiní neš s tou*
895 *ségrou, se kterou prostě sem bila denodeňe. Víme o sobje fšechno, tak z bráchou je to na*
896 *takoví tí kamarátskí úrovni, ale je to pořát takoví jako s otstupem, že to neňi úplně takovej*
897 *ten, ten klasickej sourozeneckej fstach prostě, gdi spolu trávíte den co den několik let.*
898 *Hlavne gdiš spolu virústáte a taki to je tím, že vlastně brácha je o devjet let starší než já,*
899 *tagže pro něj, si mislim, že to bilo něco jako pro mňe, gdiš třeba on on, nebo diš já sem*
900 *chtěla jít s holkama ven a musela sem sebou tahat mlačí ségru, kterou sem samozřejmje*
901 *tahat sebou nechťela, nechťela sem se o ní starat a to sme spolu jenom o tři roki, tagže asi*
902 *o řech devjet let už je to vjetší vjekoví rozdíl. Tím si mislim, že jako postupem času, tím jak*
903 *já dospívám, tak si rozumíme čím dál víc teť. Ale diš sem bila malá, tak to bilo horší. Noo*
904 *(A jak jsi na tom byla ve škole? Šlo ti to? Učila ses dobře?) Já sem se učila dobře. Na*
905 *prvním stupni sem nepotřebovala se nějak jako držit a učít se, biflovat se z knížek, to mi šlo*
906 *tak nějak samo, kromě matiki. Matika to bil dicki problém pro mje. To sem nechápala už*

907 *teda vopravdu na tom prvňim stupňi. No, ale s druhým stupňem to přišlo a to sem začala*
908 *mít problémi. To bila problém pro mje bila fizika. To sem apsolutně nechápala, i diš tam si*
909 *mislim, že to teda bilo, bila i zásluha naší paňi učitelki, jelikoš potom třeba diš sem, diš*
910 *sme mjeli chemii, tak tam bili někerí někerí ti témata bili podobní s tí fiziki a pochopila*
911 *sem je aš f tí chemii ot ot jiné učitelki. Tagže si mislim, že možná i tou učitelkou to bilo, že*
912 *prostě ot ní sem to nepobírala. Tagže fizika to bil nejvječí problém. No, a potom bil*
913 *problém v tom, že naše mamka, ta prostě bila na mňe zamňeřená, tagže já sem se opravdu*
914 *musela bichlovat. A mamce sem nigdi nevisvjetlila to, že prostě aňi učitelé po nás nechcou,*
915 *abisme fšecho umjeli otríkat naspamňet', aňiš bisme tomu rozumjeli, ale pro mamku to*
916 *prostě bil cíl. Tagže já sem si musela vzít kníšku, žádni poznámki ze sešitu u nás jako*
917 *v žádнім případě nehráli roli. Musela sem si vzít učebňici, fšecho se to nabiflovat s tí*
918 *učebňice, diš sem to potřebovala i v tí fizice sem tomu kolikrát apsolutně nerozumjela,*
919 *jenom sem se to prostě naučila odříkat, abi mamka bila spokojená, ona mňe pak*
920 *viskoušela, já sem jí to odříkala, aňiš bich rozumjela apsolutně jako tomu co říkám, a jako*
921 *musím říct, že teda visletki to mjelo f takových předmňetech jako bila, jako bil d'ejepis. To*
922 *jako to je pravda, že tam sem potom mjela jedňički, dvojki. F tí fizice sem mjela teda vjetší*
923 *problémi. Dokonce diš sem, jako to navazuju na to, že teda sem nebila žádnéj sígr, ale uš*
924 *sem toho mjela dost, protože opravdu jako naučit se něco čemu nerozumíš, je fakt zbiteční,*
925 *tagže sem něgdi f sedmí třídě sem mamce zamľčela, že máme učebňici z fiziki, a ona potom*
926 *diš bila na rodíčáku, tak se ot paňi učitelki dozvjed'ela že jako přece je ta, je ta učebňice*
927 *z fiziki, tak proč si nepřečtu jí. No, a tak to bil straš, to bilo strašni haló. To sem potom,*
928 *sme šli s mamkou do školi a musela sem visvjetlovat proč jako, proč jako sem to*
929 *zatajovala, diš mám čtiřku s fiziki, že nemám učebňici (smích), tagže to bil jako můj*
930 *problém ve škole, fizika, no. Ale jinak tagle fšechni předmňeti mi šli. Nemislim si, že sem*
931 *mjela s něčim vječí problém. Nebila sem žádnéj šprt, nebila sem jedňičkář, bila sem spíš*
932 *ten dvojkař, ale dvojkař s tím, že sem si vječinu vjecí dokázala třeba vimislet zdravim*
933 *selskím rozumem a necht'ela sem se biflovat a drřit. Tagže si mislim, že to, že je nejlepši a*
934 *hlavňe u toho človjek musí kolikrát přemejšlet a ne jenom se biflovat. Tagže základňi škola*
935 *ta bila dobrá, na středňi škole uš to bilo trošičku horši. Tam, tam uš toho učeňiho bilo, bilo*
936 *víc. A hlavňe středňi škola, to pro mje bilo rozhodováňi, kam vůbec teda se vidat, po tí*
937 *záklatce. Podle mňe f patnácti letech, diš po nákim d'ecku chcete, abi si vibralo, co chce v*
938 *živo'e d'elat, tak nemá, polovina d'etí nemá apsolutně tucha, co chce d'elat. A f těch*
939 *patnácti letech, nevim, jestli je úplňe ideálňi nuřit ti d'etí se rozhodovat. Já sem šla teda na*
940 *ekonomku. Šla sem na opchodňi akademii do Třeboňe. A d'elat sem to necht'ela. Ch't'ela*

941 *sem jít na zdravotní sestru, což mi mamka zakázala. Eště u nás, zrovna ten rok, co sme*
942 *d'elali přimačky na střední, tak bil takovej úžasnej zákon, trvalo to teda jenom ten rok, co*
943 *sme mjeli mi přijimačky na střední, že se mohli dát, mohla se podávat jenom jedna*
944 *přihláška. Tagže opravdu se ten človjek musel rozhodnout, co teda a mňel teda jenom*
945 *jedinou možnosť. Tagže já sem vibírala mezi cestovním ruchem v Třeboňi, mezi zdravotní*
946 *školou a teda jako nakonec, nakonec sem teda zvolila tu opchotku, protože naše mamka,*
947 *kteřá je účetní, vistudovala ekonomku, tak samozřejmje to nepřipadalo v úvahu, že já bich*
948 *šla d'elat něco jiního neš to účetnictví. Je to skvjelí a ona ho má tak ráda. Tagže já sem*
949 *prostě musela jít v jejích šlépějích. Tak sem šla studovat na tu opchodní akademii. Tu sem*
950 *nakonec vistudovala úspěšně, maturitní skoušku sem zdolala. A pak sem teda se, sem si*
951 *říkala, že konečně si splním svůj sen, a protože já sem takovej jako humanitně založenéj*
952 *človjek tak sem si říkala, že bich skusila nějakej ten humanitní obor na visokí škole. Podala*
953 *sem si štíři přihláški samozřejmje jako, jak sem říkala, že patnáctiletěj človjek neví co*
954 *s životem dál, a co chce d'elat, ale v těch devatenácti sem si taki nepřišla, i diš už sem*
955 *mjela tu maturitu, že bich vjedela přesně co chci d'elat a čím chci jednou bejt. Tagže sem si*
956 *podala štíři přihláški na filozofickou fakultu na obor historie, bohemistika, archeologije a*
957 *archivnictví, s tím že se to rozhodne za mňe, že mňe buť níkam nevemou nebo mje*
958 *popřípadě vemou třeba na jeden obor. Coš se mi nepovedlo, protože mje přijali na fšechni*
959 *štíři obori, tagže za mje nígdo nerozhodl. Rozhodla sem se teda pro to archivnictví.*
960 *Studovala sem ho rok a půl na Jihočeské univerziťe v Českých Budějovicích. To nakonec*
961 *nevišlo, jelikoš, jelikoš tam bilo víc toho, víc historie neš archivnictví viložeňe a ta*
962 *historije prostě, pak sem, v tí se mi nevedlo, tam sem bila trošku stracená, tam toho na mňe*
963 *bilo hodně. Tagže sem se po roce a půl, a eště takovej nep, takovej neperspektivní obor, to*
964 *archivnictví celkem, sem se dozvjed'ela už f prvním semestru na visokí škole. Tagže sem po*
965 *roce a půl ukončila studium. No, a zůstala mi otázka co jako dál. Tagže sem bila půl roku*
966 *na pracáku a pak se mi dostala možnost, protože sem bila přizvána k pohovoru do jedné*
967 *stavební firmi na pozici pomocné účetní. Gde teda, gde teda sem je asi zřejmje zaujala a*
968 *nabídli mi teda spolupráci, kteřou sem přijala. Tagže teť vlasně už je to rok, co pracuji f té*
969 *stavební firmě jako pomocná účetní, napůl administrativní pracovnice. Sem strašně ráda,*
970 *že mi, že mi dali takovouhle příležitost, i gdiš sem bila bes prakse, rok a půl sem vlastně*
971 *zabila na visoké škole. Aposlutně sem netušila, diš sem přišla do tí firmi, o co, o co de, co*
972 *mám d'elat, jak to mám d'elat, gdi to mám d'elat, ale tadi sem poznala, že človjek se učí*
973 *praksi, a že opravdu jako, diš človjek chce a snaží se a chce pochopit ti vjeci, tak to*
974 *pochopí a pak ta práce de sama. Tagže to vám žádná škola nedá prostě, takovou*

975 *takovouhle zkušenost, takže sem za ten rok strašně ráda. Teď teda mi končí smlouva, takže*
976 *budu odcházet, ale už odcházím s tím, že prostě mám ti vjedomosti, zažila sem si to v praksi*
977 *a můžu pokračovat s tím něgde dál. Můžu, můžu ti znalosti co sem získala rozvíjet a to je*
978 *nejjednodušší a nejlepší způsob, jak opravdu si to zažít. Diš si to človjek zažije, tak pak už*
979 *prostě ví, jak to, jak to chodí a jak to tam je. (Takže nakonec ses rozhodla u toho*
980 *účetnictví, do kterého tě natlačila mamka, zůstat?) Jojojo, takže, no, mamka samozřejmě,*
981 *ta je šťastná, a já nakonec sem taki ráda, protože mje to chitlo. F tí škole to podání je*
982 *trochu jiní než f tí praksi, že jo, samozřejmě f tí škole, o co tam človjeku de, tam človjeku*
983 *nejde o to, abi něco zaučtoval, abi odeslal dépéháčko, tam človjeku de o to, abi dostal*
984 *jedničku. (Nebo aspoň ne pětku.) Nebo aspoň ne pjetku. Tam mu de opravdu o tu známku.*
985 *Zatímco f té práci mu de o to, abi prostě práci ud'elal, abi jí ud'elal dobře, a za tu práci*
986 *samozřejmě dostane odměnu, dostane víplatu a prostě človjek se postaví na svoje vlastní*
987 *nohi a je to úplně o něčem jiním. No. Tagže to účetnictví to mje chitlo nakonec. Díky*
988 *mamce teda, možná jí teťkom vopravdu můžu pod'ekovat, že díky ní vlastně sem teťkon*
989 *v oboru, ve kterím se můžu uplatnit a ve kterím doufám, že se teda uplatním f příštím, f*
990 *příštím období. (Tak nějakou praxi už máš, máš určitě větší šanci se někde uchitit, než*
991 *před tím rokem.) Určíte, no, určíte, já sem za tu praxi strašně ráda, protože i gdiš je to*
992 *jenom rok, vjetšinou praksi požadujou dva roki, tři roki, pjet let prakse, ale človjek aspoň*
993 *ví, do čeho de a co má čekat, takže jako ti znalosti sou vopravdu k nezaplacení. Na druhou*
994 *stranu sem strašně sklamaná tadi s toho systému, kterej prostě tadi je nastavení. Je to*
995 *krásní, já chápu, dibich bila s druhí strani, tak taki nechci přijmout zamjestnance, kterej*
996 *apsolutně nemá tucha, kterej višel ze školi, votmaturoval jenom prostě jo, víme jak to na*
997 *těch školách chodí prostě, otmaturuje neska už pomalu každej, gdo teda vopravdu neňi*
998 *takovej lempl. A s pohledu těch zamjestnanců samozřejmě, oňi schání perspektivní nějakí*
999 *zamňestnance se znalostma, požadujou praksi, ale na druhou stranu, s toho, s toho*
1000 *pohledu toho zamjestnance, gde má praksi človjek získat, gdiš fšichňi po něm chťejí praksi.*
1001 *Takoví začarovani kruch. A našťestí, že egzistujou lid'i, kteří teda na tadito nekoukaj a kteří*
1002 *těm lidem se snaží dát šanci, takže za to sem opravdu hrozně ráda, že sem tu šanci zrovna*
1003 *já dostala, i gdiš už sem to vzdávala, už sem si říkala, tak tak nebudu prostě v oboru, tak*
1004 *pudu někam do fabriki za pás, vid'elám si sice možná stejní peňíze, ale vimeju si při tom*
1005 *mozek, ale dostala sem tu šanci, takže sem za to strašně ráda. A uvidíme co bude dál,*
1006 *uvidíme, kam se ještě dostanu. Samozřejmě bi sem se chťela zdokonalovat, teť ještě*
1007 *nejsem připravená třeba d'elat účetnictví sama, ale jednou bich strašně ráda chťela, chťela*
1008 *se to fšechno naučit a fšechno pobrat a bejt taková samostatná hlavní účetní a něgde se*

1009 *uchiťit v nejaké perspektivní firmje. (Jaké máš osobní plány do budoucna?) No, tak do*
1010 *budoucna, určité teřkom teda na prvńím mńsře je ta práce, protože ta je hlavní. No, a a*
1011 *potom asi do budoucna tak založit rodinu, mít d'eti. (Tady v Suchdole, nebo bys ráda*
1012 *pryč?) Já asi tadi v Súdole, já sem takovej ten malomňestckej tip, postupem času sem si na*
1013 *to asi přišla, že opravdu jako zůstanu tadi, že tadi je mi nejlíp, tadi mám přátele, rodinu,*
1014 *tagže asi asi zůstanu tadi a a samozřejmje se to pojí i s tou prací, no, že, gdibi, gdibi bilo*
1015 *nejhůř, tak samozřejmje bich musela, musela třeba otcestovat za prací, nebo se*
1016 *přestěhovat kvůli práci, což bich teda nerada. Proto říkám, že uvidíme. Uvidíme, jak*
1017 *dopadne teřkom v nejbliřím období. Ale určité bich teda ta ta práce, rodina, d'eti, do*
1018 *budoucna.*

Text 6

1019 *(Jak u tebe probíhali Vánoce, když jsi byl malý?) No, diř sem bil malej, tak naše Vánoce*
1020 *probíhali teda ve velkej režiji f potstaře babiřki veleńickí a táti. Gdiř f potstaře, že jo, táta*
1021 *je strojvedoucí, tagže sme mńeli dicki nejhesčí stromeček, kerej si vihlídnul po traři, diř*
1022 *jezdil buř do Budějovic nebo do Veleńic, že tam to bilo jednoduchí, pak sebral babetu a uř*
1023 *to uř vjedel, prostě gde to mají. Sme mjeli vopravdu krásnej stromeček, dicki pomalu ař ke*
1024 *stropu. Že ti Vánoce bili vopravdu velikí jako, diř sme bili, diř sme bili d'eti. Bilo hodně*
1025 *dárků vječinou, ňákí to voblečeńí, ale tak to bili hlavně hračky a tak. (Co jsi dostával*
1026 *třeba?) Jak gdi teda, vječinou podle toho, co sme buř potřebovali, nebo co se buř našim,*
1027 *nebo babiřce z d'edou líbilo. A to vječinou to bili motivi z vláčkama a tak. (Jak u vás*
1028 *probíhal Štědrý den?) Štědrej den, to bil diř sme bili vopravdu hodně malí, tak teda vot*
1029 *rána ve velkím stylu, vlastně vot třiadvacátího prosince se zdobil stromeček, co sme se teda*
1030 *jako d'eti strařně rád'i zúčastńovali. Pak ten Štědrej den celkovje, jakobi přez ten den*
1031 *jakobi se ňic neřelo. Normálně sme ráno fstali, řli sme ven nebo todle, ale kolem tí řtvrtí,*
1032 *řtvrt na pjet sme museli bejt jako d'ecka, voba ze ségrou, doma a začala se připravovat*
1033 *ńejaká večeře. Táta ud'elal salát, mamka říski, ribí a kuřecí, protože já ribí nejim. Sedli*
1034 *sme si řřichńi ke stolu, zapálila se svička. Vlastně mamka s tařkou si dali ňákí víno, jako*
1035 *d'ecka sme mńeli d'eckej řampus, richlí řpunti. No, a po večeři nám bilo slibíno, že se teda*
1036 *potom přeřjde k ňejakímu rozdáváńí řech dárků nebo že přileří ten Ježířek, ale vječinou to*
1037 *dopadalo tak, že teda táta si pokařdí přidal kousek salátu, kousek ribi. To teda jako d'ecka*
1038 *vopravdu nesńářeli za to, a d'elal to hrozně dlouho, pořát ale dicki jenom kousek a kousek*

1039 *toho a to sňet poctívje to vobral a zase kousek jo, že nás jakobi napínal. Pak přišli d'eda*
1040 *z babičkou. Koukali sme na nějakou pohátku, vječinou bila v televizi na novje. No, a pak*
1041 *diš uš bil čas, kolem těch púl vosmí. Tak babička teda ta to dokázala úplně genijálně dicki*
1042 *nás prostě přemluvit k tomu, abisme šli s toho obejváku do d'eckího pokoje a že d'eda*
1043 *s tátou a s mamkou, že se schovají zase v ložnici, ale prostě, abi moch přilítnout Ježíšek,*
1044 *no, vtevřelo se vokno, zhaslo se tam, tak sme jako d'ecka z babičkou napochodovali do*
1045 *pokoje, tam sme chvíli bili a čekali sme na klasickej zvoneček. Tak to trvalo dicki*
1046 *takovejch, ti jo, možná čtvrt hod'ini dvacet minut. Tak sme jako napjatí docela poslouchali,*
1047 *gdi bude zvoneček a jako opravdu to bilo moc heskí. Pak zvoneček zazvoňil, tak babička*
1048 *otevřela dveře, mi sme vilítli a stromeček vlastně svítil a prskafki na tom, že jo, a fšude*
1049 *plno dárkú, tak to bilo strašně heskí. Začalo se rozbalovat jakobi, hledali sme si ti dárki f*
1050 *potstaťe pro sebe fšichňi. No, gdiš se dárki teda fšechni rozdali a todle, tak táta, je co bilo*
1051 *vtevření to vokno, tak vocat' sme jako d'ecka, i z babičkou a s tátou, tak sme mávali a*
1052 *říkali sme dicki, že d'ekujeme Ježíškovi, a tak že to jako bilo vopravdu moc heskí. (Nějaké*
1053 *tradice, dodržovali jste?) Mimo štedrovečerní večere a toho, že má bejt rod'ina spolu, tak*
1054 *vlastně ne. Jenom mamka choďila na nějakí ti púlnoční. Ale jinak vánoční tradice se moc*
1055 *nedodržovali. Ešče sme poušťeli teda skořápki vot vlašskejch vořechú, co vozil táta*
1056 *z Rakous, po vod'e. Možná někdi náki to japko, že se roskrojilo, ale nebilo to jako něco*
1057 *ekstra, že bi vopravdu, protože mi jakobi křesťañi nejsme, tagže ti Vánoce zas sme tolik*
1058 *neprožívali, jako ti lid'i, co sou toho viznáňi, proč vlastně ti Vánoce sou. (Jak slavíš Vánoce*
1059 *teď, když jsi starší a dospělý už?) Tak te' na to mám takovej názor, že diš je človjek d'íte,*
1060 *tak to má nějakou atmosféru, ale jinak to podle mje prostě naprosto zbiteční. Pro ti d'eři je*
1061 *to moc heskí, ale takle jako, diš sou třeba dva, negde spolu bidlí, tak uš ví, že ten ježíšek*
1062 *neňi. Diš nejsou vjeřící, tak jako je to, že pro ti d'eři to má nákou atmosféru, pro toho*
1063 *dospjelího uš je to vječinou jenom votrava, protože to přide do opchod'áku, vid'i, sou tam*
1064 *Vánoce, pust'i si televizi, sou tam Vánoce, nič jiniho neňi. Tagže se to hrne ze fšech stran a*
1065 *neňi to prostě, pro ti d'ecka jo, ale si mislim, že te', jak si se zeptala, že prostě pro toho*
1066 *dospjelího, tak mňe to teda tak nepřide, že bi to bilo něco. Pro mňe je to prostě den jako*
1067 *každej jinej. (A až budeš mít děti? Budeš jim to připravovat, tak jako to připravovali rodiče*
1068 *tobě?) Určite, protože to mjelo vobrovskí kouzlo a spominám na to do dneška strašně rát,*
1069 *tak bich cht'el, bich jim cht'el připravit to samí. (Jak dlouho jsi věřil na ježíška?) Takovejch,*
1070 *no, asi do školki. (A jak jsi přišel na to, že není?) No, přišla jednou babička domú a řekla*
1071 *hele, uš ste velkí a takle to je. (Mně to taky řekla babička. Navštěvuješ se s příbuznými*
1072 *přes Vánoce? Nebo ani to nedodržuješ?) No, Vánoce jo, tak samozřejmje, vobjížd'i se ti*

1073 *příbuzní, že jo, za babičkou do Veleňic se jezdí. A je to jako heský, no, i diš já sem teda*
1074 *jako malej někdi nepochopil, proč ten Ježíšek to nedones rovnou k nám, ale musel to donést*
1075 *k tí babičce, do těch Veleňic, to sem teda nepochopil proč, no, ale někdi mi to teda*
1076 *visvjetlení do dneška nebilo. (Co je podle tebe o Vánocích nejdůležitější?) Tak jak uš sem*
1077 *řek přet tím, no, já Vánoce nijak ekstra nedodržuju, ale nejdůležitější, tak ti Vánoce taki*
1078 *maj náki svoje kouzlo. Ale rozhodně je důležití, abi ta rodina bila spolu, no. (Co silvestra?*
1079 *Také ho neslavíš jako Vánoce, nebo ten si užíváš?) Silvestra, diš sme bili malí, tak sme*
1080 *choďili do druhího patra g Hovorkúm, tam sme se fšichňi scházeli. Vlastně že jo mi,*
1081 *Marouškú a Hovorkú, že jakobi ti d'eka, no, nebili úplně stejní, ale bili sme jakobi*
1082 *přibližně stejně starí. Tak mi sme si hráli f pokoji, no, gdo chtěl tak se koukal z rodičema*
1083 *vlastně na televizi a to nechtěl f potsta'e nigdo, že jo, bejt s nima tam, diš sme bili malí.*
1084 *Pak vlastně táta ze strejdou dicki scháňeli rachejtle, ale to bili rachejtle, kerí nemjel někdo*
1085 *ze Súdola, jo, to vopravdu ale nevim, gde to scháňeli a aňi to asi nechci vjedet, ale to bili*
1086 *vopravdu bombi, na kerí bi bil asi třeba možná i zbroják a ke konci potom, diš sme bili*
1087 *vječí, tak uš lezli na střechu baráku a odpalovali to votsut, tak to bilo úplně nádherní. A*
1088 *teřkom silvestra vlastně sem dvakrát po sobje slavil tak, že sem šel druhej den ráno do*
1089 *zamjestnáňi, tagže silvestr žádněj moc nebil, no, ale človjek si může najít určité jakejkolif*
1090 *jinej den k tomu, abi se opil a nejenom silvestra.*

1091 *(Řekneš mi něco o svém dětství?) No, moje d'ectví, sem trávil hodně ve Veleňicích u*
1092 *babički a u d'edi, tagže jakobi s řema d'etma, kerí sem tam znal, tak sem trávil jakobi*
1093 *veškerej svuj volnej čas, protože d'eda z babičkou bidlí v paneláku, kerej je dva plus*
1094 *kuchiňskej kout, tak tam jako nič moc, no. A hodně právje z mím kamarádem jakobi*
1095 *dodneška asi pomalu jedňim z nejvjetších jako z Pavlem Šachlú sme hodně různě choďili*
1096 *za Veleňice, diš se vlastně stavjela Magna, tak tam vedla taková jakobi strouška, tak tam*
1097 *sme si stavjeli přehradi z hlíni a takhle. Tak tam jako sme tráвили asi nejvíc času. Nebo sme*
1098 *bjhali v kukuřici, to bilo taki dobrí. No, tak co o svím d'ectví. (Pamatuješ si nějakou svojí*
1099 *lumpárnu? Provedli jste někdy něco?) Joo, tak bilo tam zapálenej balík sena, protože Pavel*
1100 *něgde sehnal petardi, tak sme museli viskoušet, jako jak to funguje, aš jako bi chitlo to*
1101 *seno a pak sme se zdálki koukali na to, jak to tam u toho sou hasiči a kontrolujou to a*
1102 *jedno rozbití vokino tam taki bilo, vlastně u Staňkú a ti taki do dneška nevjedí, gdo to*
1103 *ud'elal teda. Ale je pravda, že ten vjetší kamen sem Pavlovi říkal, ať to tam neháže, ale von*
1104 *mi nevjeřil, no, tak to tam fláknul a to sme museli jako dlouho uřikat. (Takže na tohle se*
1105 *nepřišlo, že jste byli vy dva?) Né nigdi se na to nepřišlo, gdo to bil, aňi to seno aňi to*

1106 *vokno. (A nějakou lumpárnu, kterou jste vyvedli a na kterou se přišlo, pamatuješ?) No, mi*
1107 *sme bili voba dva dost jako chitří na svůj vjek, takže jako tam vopravdu si nepamatuju, že*
1108 *bi se něgdi na něco přišlo, že sme to bili mi dva. (Vy ste byli chytří, ale zapálili jste stoh?)*
1109 *Protože sme, protože sme nebili, nebili sme žádní tupci a to zase jako joo, zapálili sme*
1110 *balík sena, ale zase tak, abi to něgdo nevjed'el, že sme to bili mi jako to. Mislím, zrovna bilo*
1111 *něgdi listopad možná, bili nějakí ti kratší prázdníni, nebo spíš prodlouženej víkend, kúli*
1112 *státňimu svátku, a že už bil i sňích, tak jako diš sme votsať bježeli, tak Pavla vlastně*
1113 *napadlo, že podle těch stop se pozná kam bježíme, že jo. Tagže sme vlastně ud'elali jedni*
1114 *stopi a druhí sme šli jakobi pospátku, tagže sme ud'elali stopi dokola a pak na vibjeh na*
1115 *vlastně kudi sme přišli, tak sme zase vodešli, sme opravdu nebili žádní blbci, na to jak sme*
1116 *bili malí. (Jste byli asi pěkní sígři co?) Kam bilo, gde bila značka nevstupovat, tak tam sme*
1117 *fakt nešli. (Co rodiče? Byli na tebe přísní, nebo byli spíš volnější ve výchově?) Noo, přísní*
1118 *no, tak jako mamka se snažila, ale jakobi táta vesmňes dával dicki fšechno dohromadi a*
1119 *jako mamka za každou poznámku ze základki, bila hrozňe nasraná, ale pak jako už sem se*
1120 *naučil jít s tím za tátou, kerej řek, ti vole, ti si pitomec, dej si na to bacha, podepsal to a víc*
1121 *to jako neřešil, no, neš zase máma přišla na to, že to teda táta podepsal a nič jí vo tom*
1122 *neřek. Takže jakobi to bilo, ta výchova těch rodičů, no, jako hodňe, nevim, no, nebili přísní*
1123 *prostě, nebili. Jako plno těch dní toho léta sme strávili s d'edou a babičkou, že jakobi ta*
1124 *nějaká jejich výchova v úvozofkách, se taki popsala na nás ňáká ta jakobi ta starobňi*
1125 *v potsta'e že jo, protože to litstvo se pořát mňeňi, a gdiš ti rodiče řeknou, že za nás to bilo*
1126 *jinak, tak těm už to říkali jejich rodiče a rodiče jejich rodičů, tagže tam bili nějakí*
1127 *vodlišní názori na to, na tu výchovu, ale bilo to vesmňes dobrí vopravdu, nějakí vopravdu*
1128 *něco přísního to tam nebilo. (Sourozence máš?) Mám sestru. Nevicházíme spolu dvakrát.*
1129 *Protože bil teda mazlíček a vona ňikdi nič, ale já fšechno. Tagže tam to takle vzniklo. No,*
1130 *nedrží se to tolik už dotetka, ale jakobi nevicházíme spolu ňijak zvlášť. Něgdi sem, jako*
1131 *gdiš bich s ňí mjel ňekam jít, tak sem bil mnohem rači, gdiš sem šel ňekam sám. (A co ve*
1132 *škole, učil ses dobře?) Já sem se prvňe učil vlastně aš u maturiti, mňe dicki stačilo jenom*
1133 *to, co sem slišel ve škole, nebo maximálně sem si teda něco přečet. Jed'ini vlastně jed'ini,*
1134 *co mi d'elalo zezačátku problémi, tak bili rovňice. Ale tadi zase jako deuks eks machina*
1135 *přišel táta, vid'el že prostě ti rovňice neumim, sedli sme si k tomu a za jedno votpoledne já*
1136 *místo pjetek tam bili jedňički. Tagže zase, diš se vrátím trochu k tej výchovje, tak se todle*
1137 *bilo dobrí jako. Diš človjek něco neumjel v tí škole, tak přišel táta, kerej fšechno vjed'el, diš*
1138 *to tak človjek vezme jako d'ítě, že prostě táta fšechno vjed'el, a hele takle to je, takle se to*
1139 *d'elá, víš. Při tom to šlo, no. No, učil sem se dobře, no, tak. Mamka, potom co už přišla*

1140 *druhá, druhej stupeň základki, tak teťkom, diš sem dostal trojku do prvniho stupně, tak to*
1141 *bilo špatně, vot toho druhího stupně uš, no, to je trojka, to je dobrí. Tagže tam viložeňe, diš*
1142 *to nebila ňejaká ta pjetka nebo, i gdiš bilo víc těch štírek najednou, tak jako jí to vesmňes*
1143 *nevaďilo. Ale já sem zase tolik těchhle špatních známek nedostával. Přírodovjeda ta mi*
1144 *teda ňigdi nešla. Jako do dneška nevim prostě, poznám základní stromi, ale kameni vůbec*
1145 *netuším, co do nás se snažila jako ta, no, teť si nespomenu na méno tí učitelki, se snažila to*
1146 *do nás dostat. To mi nešlo. Co mi šlo, to sem umjel, a co mi nešlo, to to sem se prostě*
1147 *nenaučil. Že mňe to aňi nebavilo, nebavilo mje že mi to nejde a nebavilo mje to, protože to*
1148 *neumim. (Kam jsi šel po základce?) Po základní škole na střední školu do Veleňic, protože*
1149 *jak táta, tak babička, f potstaťe uvrťali do toho, že bejt strojvedoucí je nejlepší zamjestnáňí*
1150 *a votrazovej mústek toho bila ta střední škola ve Veleňicích. Tagže tam sem nastoupil, tam*
1151 *uš to teda bilo horší, tam sem se musel opčas na ňeco poďívat, ale aš k tej maturiťe mi to*
1152 *stačilo. (Tam ses učil přímo na strojvedoucího?) Neučil sem se na strojvedoucího, je tam*
1153 *obor mechanik stejnoproudích zařizování, což je f potstaťe eletrikář, což je jeden z hlavňích*
1154 *přetpokladů pro to, vikonávat tudle funkci, kerou teť d'elám. Tak to sem musel jakobi*
1155 *apsolvovat. A řím pádem musel sem tam nastoupit. Nebila to škola ňikerak těžká. Prostě to*
1156 *se ví všeobecně, že tam si človjek chodí skoro pro maturitu zadarmo. Kam ne zase, no, diť*
1157 *je to jakobi prestiš tí školi. Diš to neud'elá hodně lidí, tak se tam přihlásí potom míň a míň*
1158 *a bude chod'it míň a míň lidí. (A po škole jsi tedy hned nastoupil jako strojvedoucí?) Po*
1159 *škole sem nejdříf chtěl jít k čédé přímo, protože já diš sem končil maturitu, tak uš bila*
1160 *dráha rozd'elená na nákladňí a osobňí přepravu a dopravu, ale protože u čédé, gde d'elá*
1161 *vlastně i táta, tak nebrali, tak sem nastoupil nejdříf ke Kulhánkovi do Veleňic, sem d'elal*
1162 *vokna. To mje teda bavilo vopravdu hodně, to bila dobrá práce, neš sem dostal teda svojí*
1163 *první vejplatu. A sem řek, že to takle nejde a že nebudu čekat na to, aš si českí dráhi*
1164 *rozmislí, že ňegdi budou potřebovat ňejakí lidi, tak sem nastoupil ke kargu, i diš mňe to*
1165 *teda hrozňe mrzelo zezačátku, protože u Kulhánka sem d'elal ze svím spolužákem, eeh*
1166 *spoluhračem z kuželek. Tagže to mňe bavilo, prostě mjel sem pořát k ňemu, sme tam bili,*
1167 *mjel sem se o kom bavit a tadi sem šel f potstaťe ňekam, gde akorát každej znal mího tátu a*
1168 *vo mje nevjed'el ňigdo ňic, tagže to bil takovej skok do neznáma. Ale sem za to rát, že sem*
1169 *to ud'elal a nelituju toho vopravdu. Ale dibich si to řek hnet po tí maturiťe, tak sám sebe*
1170 *pošlu do bláznice, že bich to ňikdi d'elat nešel. (Teď se ti tam tedy líbí?) Teť se mi tam taki*
1171 *nelíbí, protože sem zjistil, co fšechno to vobnáší, a to dibi mi táta řek, tak nevim, jesli bich*
1172 *to šel teda d'elat. Ale na druhou stranu jo, líbí se mi tam. Je to mnohem lepší, neš chod'it do*
1173 *fabriki vot osmi ráno do dvou do votpoledne, vot pond'elí do pátku a znát jenom volní*

1174 víkendí. (Ty takhle nechodíš?) *To ratši, jak už sme se bavili, pudu rači prvňiho ledna f pjet*
1175 *ráno do práce, neš abich musel pak vot třetího do vosmího chodit vot šestí vot rána do*
1176 *dvou do votpoledne, každej den prostě, jo. To neňi život pro mňe. (Ty tedy nechodíš od*
1177 *pondělí do pátku?) Nechodím vot pondělí do pátku, já d'elám paušálňe. Múj pracovní den*
1178 *má trvání vlastně pjeťi hod'in a devíti minut s tím, že ale já chodím do práce na dvanáct,*
1179 *třináct, patnác hod'in, tagže já jedňim dnem sem schopnej ud'elat jakobi tři dni. Tagže já du*
1180 *jeden den do práce, dejme tomu na tu patnácti hod'inovou šichtu vot tři vot rána do šestí*
1181 *do večera, a protože sem ud'elal ten den jakobi tři ti dni, tak už pak mi může podňik dát dva*
1182 *dni volno. A je jedno jesli je to sobota, ned'ele, Vánoce, silvestr. Vlaki jezďi pořát a je třeba*
1183 *je vozit, se nedá nič d'elat. No, ale pokut to bude za takovýchle podmínek, gdi já třeba můžu*
1184 *mít vot pondělí do čtvrtka volno, protože sem si to nad'elal přet tím, tak sem rozhodně pro.*
1185 *Je to mnohem lepší, neš si brát kvůli každímu zubaři, pošťe nebo jakímukolif úřednímu*
1186 *viřizování dovolenou jenom proto, že oňi maji stejnou pracovní dobu jako já. (A ty tedy*
1187 *jezdíš s vlakem po republice, nebo jezďíš do zahraničí?) Do zahraňičí zaťim nejezd'im, ale*
1188 *teť, pokut se mi povede ud'elat skouški na ti elektriki, tak vzápjeťi na to navazuje, f potstaťe*
1189 *navazujou rakouskí pohraňičňi skouški, a tím pádem se můžu dostat jak do Sumerau, tak*
1190 *do Kmindu. Po republice zaťim, no. Nejdál sem mjel seznáňi do Prahi do Radořina vlastně*
1191 *přes Písek, Zd'ice a Beroun tam nahoru. (Co třeba vozíš?) Co mi daji, já todle nezjistím*
1192 *pokut se nepod'ívám přímo do papírú, kerí sebou vezu, a s kerejma aňi nemám nič*
1193 *společňiho. Mňe zajímá jak je ten vlak dlouhej, jak brzďí a jesli to uvezu. A co vezu, je mi*
1194 *vesmňes jedno, jesli sou to auta nebo dříví, pro mňe sou to jenom čísla a podle řech čísel*
1195 *se chovám. (Chodíš se někam bavit ve volném čase?) Tak ve volním čase mám tu možnost,*
1196 *tak se chodím bavit florballem. (Hraješ závodně?) Ne, jenom amatérski, s kolegama,*
1197 *kamarádama. Něgdi na pivo. A hlavňe závodně hraju kuželki, tagže ti zaberou vječinu*
1198 *mího volního času společně s počítačovejma a internetovejma hrama. (Jak dlouho hraješ*
1199 *kuželky?) Kuželki hraju přez deset let. (Kdo tě k tomu sportu přivedl?) Spolužačka ze*
1200 *základki, vlastně její táta hrával taki hodňe a potřeboval jakobi, potřebovali, no, bila*
1201 *možnost novejch lid'í, tak přišla jednoho dne asi f tej pátej nebo šestej tříd'e, jesli bi něgdo*
1202 *necht'el začít hrát kuželki, tak protože já sem v tí dobje nemjel žádní zájmi, sem řek, že bich*
1203 *šel a drží mje to teda do dneška a mislim, že to bila správná volba. Protože mje to baví,*
1204 *votpočinu si u toho, no, to je dobrí. (Je k tomu třeba nějaký předpoklad, nebo může hrát*
1205 *kuželky každý?) To je sport pro fšechni, to může hrát každej. Malej, visokej, hubenej,*
1206 *tlustej, slabej, silnej, chlap, žencká, d'it'e, je to úplňe jedno. To je na tom asi to nejlepší.*
1207 *Jiní sporti, gde rozhodujou nějakí řelesní vlastnosťi, tam ta rozmaňitost neňi tam už človjek*

1208 *ví, diš nastoupí proti sobje dva bokseři, tak vječinou uš človjek ví, gdo vihraje. Ale tadi ne.*
1209 *Tadi se neposuzuje človjek podle vzhledu, ale musí to umjet, tam je to umjet jako kdokolif*
1210 *jinej anebo ještě líp. Já sem ve svejch štrnácti letech porážel padesátiletí chlapi, úplně bes*
1211 *problému. (Takže se dá říct, že jsi úspěšný?) Jak gdi, to já vo sobje říct nemůžu jako, to*
1212 *jesli sem úspěšnej nebo ne, to ti vo sobje neřekne žádnéj sportovec. Protože to si vo sobje*
1213 *nesmí mislet. Tam sou nějakí nezávislí pozorovatelé, kteří to rozhodnou. Ale ti o sobje*
1214 *sama nigdi nemůžeš říct, že seš v něčem dobrá, uš to je krok spátki. (Zajímavá myšlenka.*
1215 *Jaké máš plány do budoucna?) Pláni do budoucna, chtěl bich setrvat ve svím zamjestnání,*
1216 *přestěhovat se hlavne do asi něčeho vjetšího, ožeňit se, nějakou tu rodinu. Pláni do*
1217 *budoucna, neska gdiš človjek neví, co bude pozejtří. Může přijít do jakikolif práce a voňi*
1218 *mu řeknou, hele zejtra uš nechot', je dost těžkí.*